תורה נבֿיאים וכתובֿים

תרגום ייִדיש פֿון יהואש

מְלָכִים ב

א

1 און מואָבֿ האָט ווידערשפּעניקט אָן ישׂראל נאָך אַחאבֿס
טויט.

2 און אַחזיָהו איז אַרויסגעפֿאַלן דורך דער גראַטע פֿון זײַן
אויבערשטוב וואָס אין שומרון, און איז קראַנק געוואָרן. און ער האָט
געשיקט שלוחים, און האָט זיי אָנגעזאָגט: גייט פֿרעגט בײַ בַעַל-זבֿוּבֿ
דעם גאָט פֿון עקרון, אויב איך וועל גענעזן ווערן פֿון דער דאָזיקער
קראַנקשאַפֿט.

3 און אַ מלאך פֿון גאָט האָט גערעדט צו אֵלִיָהו דעם תּשבי: שטיי
אויף, גיי אַרויף אַנטקעגן די שלוחים פֿון דעם מלך פֿון שומרון, און
רעד צו זיי: צי ווײַל אין ישׂראל איז קיין גאָט ניטאָ, גייט איר פֿרעגן
בײַ בַעַל-זבֿוּבֿ דעם גאָט פֿון עקרון? 4 דרומעך האָט יהוה אַזוי
געזאָגט: דאָס בעט וואָס דו ביסט אַרויף אַהין, דערפֿון וועסטו ניט
אַראָפּנידערן, נײַערט שטאַרבן וועסטו שטאַרבן.

איז אֵלִיָהו געגאַנגען.

5 און די שלוחים האָבן זיך אומגעקערט צו אים, און ער האָט צו זיי
געזאָגט: וואָס עפּעס האָט איר זיך אומגעקערט? 6 האָבן זיי צו אים
געזאָגט: אַ מאַן איז אַרויפֿגעקומען אונדז אַנטקעגן, און ער האָט צו

אונדז געזאָגט: גייט קערט אײַך אום צו דעם מלך וואָס האָט אײַך
געשיקט, און איר זאָלט רעדן צו אים: אַזוי האָט יהוה געזאָגט: צי
ווײַל אין ישׂראל איז קיין גאָט ניטאָ, שיקסטו פֿרעגן בײַ בַעַל-זְבוּב
דעם גאָט פֿון עקרון? דרום, דאָס בעט וואָס דו ביסט אַרויף אַהין,
דערפֿון וועסטו ניט אַראָפּנידערן, נײַערט שטאַרבן וועסטו שטאַרבן.
7 האָט ער צו זיי גערעדט: וואָס איז דאָס אויסזען פֿון דעם מאַן וואָס
איז אײַך אַרויפֿגעקומען אַנטקעגן; און האָט צו אײַך גערעדט די
דאָזיקע רייד? 8 האָבן זיי צו אים געזאָגט: אַ האָריקער מאַן מיט אַ
פֿעלענעם גאַרטל אָנגעגורט אויף זײַנע לענדן. האָט ער געזאָגט דאָס
איז אֵלִיָהו דער תִּשבי.

9 און ער האָט צו אים געשיקט אַ הויפּטמאַן פֿון פֿופֿציק מיט זײַנע
פֿופֿציק. איז ער אַרויפֿגעגאַנגען צו אים, ערשט ער זיצט אויפֿן שפּיץ
באַרג. האָט ער צו אים גערעדט: געטלעכער מאַן, דער מלך האָט
געזאָגט: נידער אַראָפּ. 10 האָט אֵלִיָהו געענטפֿערט צו דעם
הויפּטמאַן פֿון די פֿופֿציק: איז, אויב איך בין אַ געטלעכער מאַן, זאָל
אַראָפּנידערן אַ פֿײַער פֿון הימל, און פֿאַרצערן דיך און דײַנע פֿופֿציק.

האָט אַראָפּגענידערט אַ פֿײַער פֿון הימל, און האָט פֿאַרצערט אים
און זײַנע פֿופֿציק.

11 האָט ער ווידער געשיקט צו אים אַן אַנדער הויפּטמאַן פֿון פֿופֿציק
מיט זײַנע פֿופֿציק. און ער האָט זיך אָפּגערופֿן און גערעדט צו אים:
געטלעכער מאַן, אַזוי האָט דער מלך געזאָגט: אײַל זיך נידער
אַראָפּ. 12 האָט אֵלִיָהו געענטפֿערט און האָט צו זיי גערעדט: אויב
איך בין אַ געטלעכער מאַן, זאָל אַראָפּנידערן אַ פֿײַער פֿון הימל, און
פֿאַרצערן דיך און דײַנע פֿופֿציק.

האָט אַראָפּגענידערט אַ פֿײַער פֿון הימל, און האָט פֿאַרצערט אים
און זײַנע פֿופֿציק.

13 האָט ער ווידער געשיקט צו אים אַ הויפּטמאַן פֿון דריטע פֿופֿציק
מיט זײַנע פֿופֿציק, און דער דריטער הויפּטמאַן פֿון פֿופֿציק איז
אַרויפֿגעגאַנגען, און ער איז געקומען און האָט זיך געבוקט אויף זײַנע
קני פֿאַר אֵלִיָהון, און ער האָט זיך בײַ אים געבעטן, און האָט צו אים
גערעדט: געטלעכער מאַן, זאָל, איך בעט דיך, מײַן נפֿש, און די
נפֿשות פֿון די דאָזיקע פֿופֿציק קנעכט דײַנע, זײַן ווערדיק אין דײַנע

אויגן. 14 זע, אַ פֿײַער האָט אַראָפּגענידערט פֿון הימל, און האָט
פֿאַרצערט די צווײ פֿריִערדיקע הויפּטלײַט פֿון פֿופֿציק מיט זײערע
פֿופֿציקן; און אַצונד, זאָל מײַן נפֿש זײַן ווערדיק אין דײַנע אויגן.

15 האָט אַ מלאך פֿון גאָט גערעדט צו אֵליָהון: נידער אַראָפּ מיט
אים; זאָלסט ניט מורא האָבן פֿאַר אים.

איז ער אויפֿגעשטאַנען און האָט אַראָפּגענידערט מיט אים צום מלך.
16 און ער האָט צו אים גערעדט: אַזױ האָט גאָט געזאָגט: אַזױ ווי דו
האָסט געשיקט שלוחים צו פֿרעגן בײַ בַעַל-זבוּב דעם גאָט פֿון עקרון,
איז דאָס ווײַל אין ישׂראל איז קײן גאָט ניטאָ צו פֿרעגן זײַן וואָרט?
דרום, דאָס בעט וואָס דו ביסט אַרויף אַהין, דערפֿון וועסטו ניט
אַראָפּנידערן, נײַערט שטאַרבן וועסטו שטאַרבן.

17 און ער איז געשטאָרבן אַזױ ווי דאָס וואָרט פֿון גאָט וואָס אֵליָהו
האָט גערעדט. און יהוֹרם איז געוואָרן מלך אויף זײַן אָרט אין צווײטן
יאָר פֿון יהוֹרם דעם זון פֿון יהוֹשפֿטן, דעם מלך פֿון יהוּדה; ווײַל ער
האָט קײן זון ניט געהאַט.

18 און די איבעריקע זאַכן פֿון אַחזיָהון וואָס ער האָט געטאָן, זײ
זײַנען שוין באַשריבן אין בוך פֿון די צײַטגעשעענישן פֿון די מלכים
פֿון ישׂראל.

ב

1 און עס איז געווען, ווען גאָט האָט געזאָלט אַרויפֿנעמען
אֵליָהון אין אַ שטורעמווינד אויפֿן הימל, זײַנען אֱלישע און
אֵליָהו געגאַנגען פֿון גִלגָל. 2 האָט אֵליָהו געזאָגט צו אֱלישען: בלײַב
דאָ, איך בעט דיך, וואָרום גאָט האָט מיך געשיקט ביז בֵית-אֵל. האָט
אֱלישע געזאָגט: אַזױ ווי גאָט לעבט, און אַזױ ווי דײַן זעל לעבט,
אויב איך וועל דיך פֿאַרלאָזן!

און זײ האָבן אַראָפּגענידערט קײן בֵית-אֵל.

3 זײַנען אַרויסגעגאַנגען די יונגע נבֿיאים וואָס אין בֵית-אֵל צו
אֱלישען, און האָבן צו אים געזאָגט: ווייסטו אַז הײַנט נעמט גאָט

אַוועק דײַן האַר פֿון דײַן קאָפּ? האָט ער געזאָגט: יאָ, איך ווייס; שווײַגט.

4 האָט אֵלִיָהו צו אים געזאָגט: אֶלִישע, בלײַב דאָ, איך בעט דיך, וואָרום גאָט האָט מיך געשיקט קיין יריחו. האָט ער געזאָגט: אַזוי ווי גאָט לעבט, און אַזוי ווי דײַן זעל לעבט, אויב איך וועל דיך פֿאַרלאָזן.

און זיי זײַנען געקומען קיין יריחו.

5 האָבן גענענט די יונגע נבֿיאים וואָס אין יריחו צו אֶלִישען, און האָבן צו אים געזאָגט: ווייסטו אַז הײַנט נעמט גאָט אַוועק דײַן האַר פֿון דײַן קאָפּ? האָט ער געזאָגט: יאָ, איך ווייס; שווײַגט.

6 האָט אֵלִיָהו צו אים געזאָגט: בלײַב דאָ, איך בעט דיך, וואָרום גאָט האָט מיך געשיקט ביזן ירדן. האָט ער געזאָגט: אַזוי ווי גאָט לעבט, און אַזוי ווי דײַן זעל לעבט, אויב איך וועל דיך פֿאַרלאָזן!

און זיי זײַנען בײדע געגאַנגען.

7 זײַנען פֿופֿציק מאַן פֿון די יונגע נבֿיאים געגאַנגען, און האָבן זיך
געשטעלט אַ קעגן איבער פֿון דער ווײַטן; און זיי בײדע זײַנען
געשטאַנען בײַם ירדן. 8 האָט אֵלִיָהו גענומען זײַן מאַנטל, און
צונויפֿגעוויקלט, און געשלאָגן דאָס וואַסער, און עס האָט זיך
צעטײלט אַהין און אַהער, און זיי זײַנען בײדע אַריבערגעגאַנגען אין
טריקעניש. 9 און עס איז געווען, ווי זיי זײַנען אַריבערגעגאַנגען, אַזוי
האָט אֵלִיָהו געזאָגט צו אֶלִישען: בעט וואָס איך זאָל דיר טאָן,
אײדער איך וועל אַוועקגענומען ווערן פֿון דיר. האָט אֶלִישע געזאָגט:
זאָל, איך בעט דיך, אַ צווייעדיקער טייל פֿון דײַן גײַסט זײַן אויף מיר.
10 האָט ער געזאָגט: האָסט אַ שווערע זאַך געבעטן. אויב דו וועסט
מיך זען ווען איך ווער אַוועקגענומען פֿון דיר, וועט דיר אַזוי געשען,
אויב אָבער ניט, וועט עס ניט געשען.

11 און עס איז געווען, ווי זיי גייען אַזוי, גייען און רעדן, ערשט אַ
פֿײַערדיקער רײַטוואָגן מיט פֿײַערדיקע פֿערד, און זיי האָבן
פֿאַנאַנדערגעשיידט צווישן זיי בײדן, און אֵלִיָהו איז אַרויף מיט אַ
שטורעמווינט אין הימל. 12 און ווי אֶלִישע האָט עס געזען, אַזוי האָט

ער געשריִען: פֿאָטער מײַנער, פֿאָטער מײַנער, רײַטוועגן און רײַטער
פֿון ישׂראל!

און ער האָט אים מער ניט געזען. האָט ער אָנגענומען זײַנע קליידער,
און האָט זיי צעריסן אויף צוויי שטיקער. 13 און ער האָט
אויפֿגעהויבן אֵלִיָהוס מאַנטל וואָס איז אַראָפּגעפֿאַלן פֿון אים, און
האָט זיך אומגעקערט און זיך געשטעלט בײַם ברעג ירדן. 14 און ער
האָט גענומען אֵלִיָהוס מאַנטל וואָס איז אַראָפּגעפֿאַלן פֿון אים, און
האָט געשלאָגן דאָס וואַסער, און האָט געזאָגט: ווּ איז יהוה דער
גאָט פֿון אֵלִיָהון? און אַז ער אויך האָט געשלאָגן דאָס וואַסער, האָט
דאָס וואַסער זיך צעטיילט אַהין און אַהער, און אֱלישע איז
אַריבערגעגאַנגען.

15 און די יונגע נבֿיאים וואָס פֿון יריחו האָבן אים געזען פֿון אַ קעגן
איבער, און זיי האָבן געזאָגט: דער גײַסט פֿון אֵלִיָהון רוט אויף
אֱלישען. און זיי זײַנען אים געקומען אַנטקעגן, און האָבן זיך געבוקט
פֿאַר אים צו דער ערד. 16 און זיי האָבן צו אים געזאָגט: אָט, איך
בעט דיך, זײַנען צווישן דײַנע קנעכט פֿופֿציק מאַן, העלדישע יונגען;
זאָלן זיי גיין, איך בעט דיך, און זוכן דײַן האַר; טאָמער האָט אים דער
גײַסט פֿון גאָט פֿאַרטראָגן און אים פֿאַרוואָרפֿן אויף איינעם פֿון די
בערג, אָדער אין איינעם פֿון די טאָלן. האָט ער געזאָגט: איר זאָלט
ניט שיקן. 17 זײַנען זיי צוגעשטאַנען צו אים ביז ער האָט זיך
געשעמט, און ער האָט געזאָגט: שיקט. און זיי האָבן געשיקט פֿופֿציק
מאַן, און זיי האָבן געזוכט דרײַ טעג, און האָבן אים ניט געפֿונען. 18
האָבן זיי זיך אומגעקערט צו אים, ווי ער איז געזעסן אין יריחו; און
ער האָט צו זיי געזאָגט: האָב איך אײַך ניט געזאָגט: איר זאָלט ניט
גיין?

19 און די מענטשן פֿון דער שטאָט האָבן געזאָגט צו אֱלישען: זע
נאָר, דער אָרט פֿון דער שטאָט איז אַ גוטער, אַזוי ווי אונדזער האַר
זעט, אָבער דאָס וואַסער איז שלעכט, און דאָס לאַנד פֿאַרוואַרפֿט. 20
האָט ער געזאָגט: ברענגט מיר אַ נײַע שיסל, און טוט אַרײַן אַהין
זאַלץ. האָבן זיי עס אים געבראַכט. 21 און ער איז אַרויסגעגאַנגען צו
דעם אַרויסגאַנג פֿונעם וואַסער, און האָט אַהין אַרײַנגעוואָרפֿן זאַלץ,
און געזאָגט: אַזוי האָט גאָט געזאָגט: איך האָב געזונט געמאַכט דאָס
דאָזיקע וואַסער; מער זאָל פֿון דאָרטן ניט זײַן קיין טויט און קיין

פַֿאַרוואַרפֿערין. 22 און דאָס וואַסער איז געזונט געוואָרן ביז אויף
הײַנטיקן טאָג, אַזוי ווי דאָס וואָרט וואָס אֶלישע האָט גערעדט.

23 און ער איז אַרויפֿגעגאַנגען פֿון דאָרטן קיין בֵּית-אֵל. און ווי ער
גייט אַרויף מיטן וועג, אַזוי זײַנען אַרויסגעגאַנגען פֿון שטאָט קליינע
ייִנגלעך, און האָבן געשפּעט פֿון אים, און האָבן צו אים געזאָגט: גיי
אַרויף, פּליכקאָפּ! גיי אַרויף, פּליכקאָפּ! 24 האָט ער זיך אומגעקערט
הינטער זיך, און האָט זיי דערזען, און ער האָט זיי געשלאָגן אין
נאָמען פֿון גאָט. זײַנען אַרויסגעקומען צוויי בערינטעס פֿון וואַלד, און
האָבן צעריסן פֿון זיי צוויי און פֿערציק קינדער.

און ער איז אַוועקגעגאַנגען פֿון דאָרטן צום באַרג כַּרמל, און פֿון
דאָרטן האָט ער זיך אומגעקערט קיין שומרון.

ג
1 און יהוֹרם דער זון פֿון אַחאָבֿ איז געוואָרן מלך איבער ישׂראל
אין שומרון אין אַכצנטן יאָר פֿון יהוֹשפֿט דעם מלך פֿון
יהודה; און ער האָט געקיניגט צוועלף יאָר.

2 און ער האָט געטאָן וואָס איז שלעכט אין די אויגן פֿון גאָט, נאָר
ניט אַזוי ווי זײַן פֿאָטער און ווי זײַן מוטער; וואָרום ער האָט
אָפּגעטאָן דעם זײַלשטיין פֿון בַעַל וואָס זײַן פֿאָטער האָט געמאַכט. 3
אָבער ער איז געווען באַהעפֿט אָן די זינד פֿון יָרָבְעָם דעם זון פֿון
נבָטן, וואָס ער האָט געמאַכט זינדיקן ישׂראל; ער האָט זיך ניט
אָפּגעקערט דערפֿון.

4 און מֵישַע דער מלך פֿון מואָבֿ האָט געהאַלטן שאָף, און ער פֿלעגט
צאָלן דעם מלך פֿון ישׂראל די וואָל פֿון הונדערט טויזנט לעמער און
הונדערט טויזנט ווידערס. 5 און עס איז געווען, ווי אַחאָבֿ איז
געשטאָרבן, אַזוי האָט דער מלך פֿון מואָבֿ ווידערשפּעניקט אָן דעם
מלך פֿון ישׂראל. 6 איז דער מלך יהוֹרם אַרויסגעגאַנגען אין יענעם
טאָג פֿון שומרון, און האָט איבערגעציילט גאַנץ ישׂראל. 7 און ער
איז געגאַנגען און האָט געשיקט צו יהוֹשפֿט דעם מלך פֿון יהוּדה,
אַזוי צו זאָגן: דער מלך פֿון מואָבֿ האָט ווידערשפּעניקט אָן מיר;
וועסטו גיין מיט מיר אַקעגן מואָבֿ אויף מלחמה? האָט ער געזאָגט:
איך וועל אַרויפֿגיין; אַזוי ווי דו אַזוי איך; אַזוי ווי דײַן פֿאָלק אַזוי מײַן

פֿאָלק; אַזוי ווי דײַנע פֿערד אַזוי מײַנע פֿערד. 8 האָט ער געפֿרעגט:
מיט וואָסער וועג זאָלן מיר אַרויפֿגיין? האָט ער געזאָגט: מיטן וועג
פֿון דעם מדבר פֿון אדום.

9 איז געגאַנגען דער מלך פֿון ישׂראל, און דער מלך פֿון יהודה, און
דער מלך פֿון אדום, און זיי האָבן זיך אַרומגעדרייט זיבן טעג וועגס,
און עס איז ניט געווען קיין וואַסער פֿאַרן חיל, און פֿאַר די בהמות
וואָס הינטער זיי. 10 האָט דער מלך פֿון ישׂראל געזאָגט: ווי! וואָרום
גאָט האָט צונויפֿגערופֿן די דאָזיקע דרײַ מלכים, זיי צו געבן אין דער
האַנט פֿון מואָבֿ. 11 האָט יהושפֿט געזאָגט: איז דאָ ניטאָ אַ נבֿיא פֿון
גאָט, אַז מיר זאָלן פֿרעגן דורך אים בײַ גאָט? האָט זיך אָפּגערופֿן
איינער פֿון די קנעכט פֿון דעם מלך פֿון ישׂראל, און האָט געזאָגט: דאָ
איז דאָ אֶלישע דער זון פֿון שָפֿטן, וואָס האָט געגאָסן וואַסער אויף
די הענט פֿון אֵליָהון. 12 האָט יהושפֿט געזאָגט: בײַ אים איז דאָ דאָס
וואָרט פֿון גאָט.

און דער מלך פֿון ישׂראל און יהושפֿט און דער מלך פֿון אדום האָבן
אַראָפּגענידערט צו אים. 13 האָט אֶלישע געזאָגט צו דעם מלך פֿון
ישׂראל: וואָס קער איך זיך אָן מיט דיר? גיי צו די נבֿיאים פֿון דײַן
פֿאָטער, און צו די נבֿיאים פֿון דײַן מוטער. האָט דער מלך פֿון ישׂראל
צו אים געזאָגט: ניטע! וואָרום גאָט האָט צונויפֿגערופֿן די דאָזיקע
דרײַ מלכים, זיי צו געבן אין דער האַנט פֿון מואָבֿ. 14 האָט אֶלישע
געזאָגט: אַזוי ווי עס לעבט גאָט פֿון צבֿאות וואָס איך שטיי פֿאַר אים,
אַז ווען איך שוין ניט דעם פּנים פֿון יהושפֿט דעם מלך פֿון יהודה,
אויב איך וואָלט געקוקט אויף דיר, און אויב איך וואָלט דיך אָנגעזען!
15 און אַצונד, ברענגט מיר אַ שפּילער.

און עס איז געווען, ווי דער שפּילער האָט געשפּילט, אַזוי איז אויף
אים געווען די האַנט פֿון גאָט. 16 און ער האָט געזאָגט: אַזוי האָט
גאָט געזאָגט: מאַכט דעם דאָזיקן טאָל גריבער אויף גריבער. 17
וואָרום אַזוי האָט גאָט געזאָגט: איר וועט ניט זען קיין ווינט, און ניט
זען קיין רעגן, און דער דאָזיקער טאָל וועט אָנגעפֿילט ווערן מיט
וואַסער, און איר וועט טרינקען, איר און אײַערע פֿי און אײַערע
בהמות. 18 און דאָס איז נאָך ווינציק אין די אויגן פֿון גאָט; ער וועט
אײַך געבן מואָבֿ אין אײַער האַנט. 19 און איר וועט שלאָגן
יעטוועדער באַפֿעסטיקטע שטאָט, און יעטוועדער אויסדערווײלטע

שטאָט; און יעטוועדער גוטן בוים וועט איר אײַנוואַרפֿן, און
יעטוועדער קוואַל וואַסער וועט איר פֿאַרשטאָפּן, און יעטוועדער גוט
שטיק פֿעלד וועט איר פֿאַרדאַרבן מיט שטיינער.

20 און עס איז געווען אין דער פֿרי, ווען מע ברענגט אויף דעם קרבן,
ערשט וואַסער קומט אַרויס פֿון דעם וועג פֿון אדום, און דאָס לאַנד
איז פֿול געוואָרן מיטן וואַסער.

21 און גאַנץ מואָבֿ האָבן געהערט אַז די מלכים זײַנען אַרויפֿגעקומען
מלחמה צו האַלטן אויף זיי, און זיי האָבן זיך אײַנגעזאַמלט, פֿון
איטלעכן וואָס גורט אָן אַן אָנגורט און העכער; און זיי האָבן זיך
געשטעלט בײַם געמאַרק. 22 און ווי זיי האָבן זיך געפֿעדערט אין דער
פֿרי, אַזוי האָט די זון געשײַנט אויפֿן וואַסער, און די מואָבֿים האָבן
געזען פֿון ווײַטן דאָס וואַסער רויט אַזוי ווי בלוט. 23 האָבן זיי
געזאָגט: בלוט איז דאָס; צעקריגן האָבן זיך צעקריגט די מלכים, און
זיי האָבן געשלאָגן איינער דעם אַנדערן. און אַצונד, צום רויב, מואָבֿ!

24 און זיי זײַנען געקומען אין לאַגער פֿון ישׂראל, און די ישׂראל
זײַנען אויפֿגעשטאַנען און האָבן געשלאָגן מואָבֿ. 25 און די שטעט
האָבן זיי צעשטערט, און וווּ נאָר אַ גוט שטיק פֿעלד, האָבן זיי
איטלעכער געוואָרפֿן אַ שטיין און האָבן עס אָנגעפֿילט, און
יעטוועדער קוואַל וואַסער האָבן זיי פֿאַרשטאָפּט. און יעטוועדער
גוטן בוים האָבן זיי אײַנגעוואָרפֿן, ביז זיי האָבן בלויז איבערגעלאָזן
אירע מויערשטיינער אין קיר-חֲרֶשֶׂת; און די שלײַדערער האָבן זי
אַרומגערינגלט, און האָבן זי צעשלאָגן.

26 און דער מלך פֿון מואָבֿ האָט געזען אַז די מלחמה איז שטאַרקער
פֿון אים, און ער האָט גענומען מיט זיך זיבן הונדערט מאַן וואָס ציִען
אַ שווערד, כּדי דורכצוברעכן צו דעם מלך פֿון אדום, אָבער זיי האָבן
ניט געקענט. 27 האָט ער גענומען זײַן זון דעם בכור וואָס האָט
געזאָלט קיניגן נאָך אים, און האָט אים אויפֿגעבראַכט פֿאַר אַ
בראַנדאָפּפֿער אויף דער מויער. און עס איז געוואָרן אַ גרויסער צאָרן
אויף ישׂראל; און זיי האָבן אַוועקגעצויגן פֿון אים, און האָבן זיך
אומגעקערט אין לאַנד.

ד 1 און איינע אַ פֿרוי פֿון די ווײַבער פֿון די יונגע נבֿיאים האָט
געשריִען צו אֱלישע, אַזוי צו זאָגן: דײַן קנעכט, מײַן מאַן, איז
טויט; און דו ווייסט אַז דײַן קנעכט איז געווען גאָטספֿאָרכטיק; און
דער בַעַל־חובֿ איז געקומען נעמען צו זיך מײַנע צוויי קינדער פֿאַר
קנעכט. 2 האָט אֱלישע צו איר געזאָגט: וואָס זאָל איך דיר טאָן? זאָג
מיר וואָס האָסטו אין הויז? האָט זי געזאָגט: דײַן דינסט האָט
גאָרנישט אין הויז, נאָר בלויז אַ קריגל אייל. 3 האָט ער געזאָגט: גיי,
באָרג דיר כּלים פֿון דערויסן, פֿון אַלע דײַנע שכנים, ליידיקע כּלים;
זאָלסט ניט קאַרגן. 4 און זאָלסט אַרײַנגיין און פֿאַרשליסן די טיר
הינטער דיר און הינטער דײַנע זין, און זאָלסט אָנגיסן אין אַלע די
דאָזיקע כּלים; און די פֿולע זאָלסטו אַוועקרוקן.

5 איז זי אַוועקגעגאַנגען פֿון אים, און זי האָט פֿאַרשלאָסן די טיר
הינטער זיך און הינטער אירע זין: זיי האָבן איר דערלאַנגט, און זי
האָט אָנגעגאָסן. 6 און עס איז געווען, ווי די כּלים זײַנען געוואָרן פֿול,
אַזוי האָט זי געזאָגט צו איר זון: דערלאַנג מיר נאָך אַ כּלי. האָט ער
צו איר געזאָגט: ניטאָ מער קיין כּלי. און דאָס אייל האָט זיך
אָפּגעשטעלט.

7 איז זי געקומען, און האָט דערציילט דעם געטלעכן מאַן, און ער
האָט געזאָגט: גיי פֿאַרקויף דאָס אייל, און באַצאָל דײַן חובֿ, און דו
מיט דײַנע זין וועסט לעבן אויף דעם רעשט.

8 און עס איז געווען איין טאָג, איז אֱלישע אַריבערגעגאַנגען קיין
שונֵם, און דאָרטן איז געווען אַ רײַכע פֿרוי, האָט זי אים פֿאַרהאַלטן
צו עסן ברויט. און עס איז געווען, אַז ווען נאָר ער איז דורכגעגאַנגען,
פֿלעגט ער פֿאַרקערן אַהין צו עסן ברויט. 9 האָט זי געזאָגט צו איר
מאַן: זע, איך בעט דיך, איך ווייס אַז דאָס איז אַ הייליקער מאַן פֿון
גאָט וואָס גייט דורך בײַ אונדז תּמיד. 10 לאָמיר מאַכן, איך בעט דיך,
אַ קליין געמויערט אויבערשטיבל, און לאָמיר דאָרטן אַוועקשטעלן
פֿאַר אים אַ בעט, און אַ טיש און אַ שטול, און אַ לאָמפּ, און עס
וועט זײַן, ווי ער קומט צו אונדז, אַזוי וועט ער אײַנקערן אַהין.

11 און עס איז געווען איין טאָג, איז ער אַהין געקומען, און ער האָט
אײַנגעקערט אין דער אויבערשטוב, און האָט זיך דאָרטן געלייגט. 12

און ער האָט געזאָגט צו זײַן יונג גֵיחזי: רוף די דאָזיקע שוּנַמית. האָט
ער זי גערופֿן, און זי האָט זיך געשטעלט פֿאַר אים.

13 האָט ער צו אים געזאָגט: זאָג אַקאָרשט צו איר: זע, דו האָסט
געזאָרגט פֿון אונדזערט װעגן די דאָזיקע גאַנצע זאָרג; װאָס איז דאָ
צו טאָן פֿאַר דיר? איז דאָ צו רעדן פֿאַר דיר צום מלך אָדער צום האַר
פֿון חיל? האָט זי געזאָגט: צװישן מײַן שטאַם זיץ איך.

14 האָט ער געזאָגט: װאָס איז פֿאָרט דאָ צו טאָן פֿאַר איר? האָט
גֵיחזי געזאָגט: פֿאַר װאָר זי האָט ניט קײן קינד, און איר מאַן איז
אַלט. 15 האָט ער געזאָגט: רוף זי, און ער האָט זי גערופֿן, און זי
האָט זיך געשטעלט אין טיר. 16 האָט ער געזאָגט: אין דער צײַט, אַזױ
װי איצט איבער אַ יאָר, װעסטו האַלדזן אַ זון. האָט זי געזאָגט: נײן,
מײַן האַר געטלעכער מאַן! זאָלסט ניט נאַרן דײַן דינסט.

17 און די פֿרױ איז טראָגעדיק געװאָרן, און זי האָט געבאָרן אַ זון אין
דער צײַט אין אַ יאָר אַרום, אַזױ װי אֶלישע האָט צו איר גערעדט.

18 און דאָס קינד איז אױפֿגעװאַקסן; און עס איז געװען אײן טאָג,
איז ער אַרױסגעגאַנגען צו זײַן פֿאָטער בײַ די שניטערס. 19 און ער
האָט געזאָגט צו זײַן פֿאָטער: מײַן קאָפּ, מײַן קאָפּ! האָט ער געזאָגט
צום יונג: טראָג אים אַװעק צו זײַן מוטער. 20 האָט ער אים
אַװעקגעטראָגן און אים געבראַכט צו זײַן מוטער. און ער איז געזעסן
אױף אירע קני ביז האַלבן טאָג, און איז געשטאָרבן. איז זי
אַרױפֿגעגאַנגען, און האָט אים אַװעקגעלײגט אױפֿן בעט פֿון דעם
געטלעכן מאַן, און זי האָט אים פֿאַרשלאָסן, און איז אַרױסגעגאַנגען.
22 און זי האָט גערופֿן צו איר מאַן און האָט געזאָגט: שיק מיר, איך
בעט דיך, אײנעם פֿון די יונגען מיט אײנער פֿון די אײזעלינס, און איך
װעל אַריבערלױפֿן צום געטלעכן מאַן, און װעל זיך אומקערן. 23
האָט ער צו איר געזאָגט: פֿאַר װאָס גײסטו צו אים הײַנט, ניט ראש-
חודש און ניט שבת? האָט זי געזאָגט: עס איז פֿריד.

24 און זי האָט אָנגעזאָטלט די אײזעלין, און האָט געזאָגט צו איר
יונג: טרײַב און גײ; זאָלסט מיך ניט אױפֿהאַלטן אין רײַטן, סײַדן איך
האָב דיר געהײסן.

25 און זי איז געגאַנגען און געקומען צום געטלעכן מאַן אויפֿן באַרג
כַּרמל. און עס איז געווען, ווי דער געטלעכער מאַן האָט זי דערזען
פֿון ווײַטן, אַזוי האָט ער געזאָגט צו זײַן יונג גֵיחזין: אָט איז יענע
שונַמית. 26 אַצונד לויף אַקאָרשט איר אַנטקעגן, און זאָג צו איר: איז
פֿריד צו דיר? איז פֿריד צו דײַן מאַן? איז פֿריד צום קינד? האָט זי
געזאָגט: פֿריד.

27 און זי איז געקומען צום געטלעכן מאַן אויפֿן באַרג, און זי האָט
זיך אָנגענומען אָן זײַנע פֿיס; האָט גֵיחזי גענענט זי אַוועקצושטויסן,
אָבער דער געטלעכער מאַן האָט געזאָגט: לאָז זי אָפּ, וואָרום איר
זעל איז פֿאַרביטערט, און גאָט האָט פֿאַרהוילן פֿון מיר, און האָט מיר
ניט דערציילט.

28 האָט זי געזאָגט: האָב איך דען געבעטן אַ זון בײַ מײַן האַר? האָב
איך ניט געזאָגט: זאָלסט מיך ניט גענאַרן?

29 האָט ער געזאָגט צו גֵיחזין: גורט אָן דײַנע לענדן, און נעם מײַן
שטעקן אין דײַן האַנט, און גיי; אַז דו וועסט אָנטרעפֿן עמיצן,
זאָלסטו אים ניט באַגריסן, און אַז עמעצער וועט דיך באַגריסן,
זאָלסטו אים ניט ענטפֿערן; און זאָלסט אַרויפֿטאָן מײַן שטעקן אויפֿן
ייִנגלס פנים.

30 האָט געזאָגט די מוטער פֿון ייִנגל: אַזוי ווי גאָט לעבט, און אַזוי ווי
דײַן זעל לעבט, אויב איך וועל דיך אָפּלאָזן! איז ער אויפֿגעשטאַנען
און איז געגאַנגען נאָך איר.

31 און גֵיחזי איז אַוועקגעגאַנגען זיי פֿאַרויס, און האָט אַרויפֿגעטאָן
דעם שטעקן אויפֿן ייִנגלס פנים, אָבער קיין קָול און קיין הערונג.
האָט ער זיך אומגעקערט אים אַנטקעגן, און האָט אים דערציילט,
אַזוי צו זאָגן: דער ייִנגל האָט זיך ניט אויפֿגעכאַפּט.

32 און אֶלישע איז געקומען אין הויז, ערשט דער ייִנגל איז טויט,
אַוועקגעלייגט אויף זײַן בעט. 33 איז ער אַרײַנגעגאַנגען און האָט
פֿאַרשלאָסן די טיר הינטער זיי צווייען, און ער האָט מתפּלל געווען
צו גאָט. 34 און ער איז אַרויף און האָט זיך געלייגט איבערן קינד, און
האָט אַרויפֿגעטאָן זײַן מויל אויף זײַן מויל, און זײַנע אויגן אויף זײַנע
אויגן, און זײַנע הענט אויף זײַנע הענט, און ער האָט זיך אויסגעצויגן

אויף אים, ביז דער לײַב פֿון ייִנגל איז געוואָרן וואַרעם. 35 און ער
האָט זיך אומגעקערט, און איז אומגעגאַנגען אין הויז איין מאָל אַהין
און איין מאָל אַהער; און ער איז אַרויף און האָט זיך אויסגעצויגן
אויף אים; און דער ייִנגל האָט גענאָסן ביז זיבן מאָל, און דער ייִנגל
האָט אויפֿגעמאַכט זײַנע אויגן.

38 האָט ער גערופֿן גֵיחזין, און האָט געזאָגט: רוף די דאָזיקע
שוּנַמית. האָט ער זי גערופֿן, און זי איז אַרײַנגעקומען צו אים; האָט
ער געזאָגט: נעם דײַן זון.

37 איז זי צוגעקומען, און איז געפֿאַלן צו זײַנע פֿיס, און האָט זיך
געבוקט צו דער ערד. און זי האָט גענומען איר זון, און איז
אַרויסגעגאַנגען.

38 און אֶלישע האָט זיך אומגעקערט קיין גִלגָל; און אַ הונגער איז
געווען אין לאַנד; און די יונגע נבֿיאים זײַנען געזעסן פֿאַר אים; האָט
ער געזאָגט צו זײַן יונג: שטעל צו דעם גרויסן טאָפּ, און קאָך אָפּ אַ
געקעכטס פֿאַר די יונגע נבֿיאים. 39 איז איינער אַרויסגעגאַנגען אין
פֿעלד קלײַבן קרײַטעכער, און ער האָט געפֿונען אַ פֿעלדביימל און
האָט אָנגעקליבן דערפֿון ווילדע אוגערקעס אַ פֿול קלייד זײַנס. און
ער איז געקומען און האָט עס אַרײַנגעשניטן אין טאָפּ געקעכטס;
ווײַל זיי האָבן עס ניט געקענט. 40 האָט מען אַרײַנגעגאָסן די
מענטשן צום עסן; און עס איז געווען, ווי זיי האָבן געגעסן פֿון דעם
געקעכטס, אַזוי האָבן זיי אויסגעשריִען און געזאָגט: טויט איז אין
טאָפּ, געטלעכער מאַן. און זיי האָבן ניט געקענט עסן. 41 האָט ער
געזאָגט: טאָ ברענגט מעל. און ער האָט אַרײַנגעשאָטן אין טאָפּ, און
האָט געזאָגט: גיס אַרײַן פֿאַר די מענטשן, און זאָלן זיי עסן. און קיין
שום בײז איז אין טאָפּ ניט געווען.

42 און אַ מאַן איז געקומען פֿון בַעַל-שָלִשָה, און האָט געבראַכט דעם
געטלעכן מאַן ברויט פֿון ערשטער תּבֿואה, צוואַנציק גערשטענע
ברויטן, און פֿרישע זאַנגען אין זײַן זאַק. האָט ער געזאָגט: גיב די
מענטשן און זאָלן זיי עסן. 43 האָט זײַן משרת געזאָגט: ווי קען איך
דאָס דערלאַנגען פֿאַר הונדערט מאַן? האָט ער געזאָגט: גיב די
מענטשן, און זאָלן זיי עסן. וואָרום אַזוי האָט גאָט געזאָגט: זיי וועלן

עסן און נאָך איבערלאָזן. 44 און ער האָט דערלאַנגט פֿאַר זיי, און זיי
האָבן געגעסן און נאָך איבערגעלאָזן, אַזוי ווי דאָס וואָרט פֿון גאָט.

ה

1 און נַעֲמָן דער חיל-פֿירער פֿון דעם מלך פֿון ארם איז געווען אַ
גרויסער מאַן בײַ זײַן האַר, און אָנגעזען, וואָרום דורך אים האָט
גאָט געגעבן אַ גרויסע ישועה צו ארם. און דער מאַן איז געווען אַ
העלדישער גִבור, אָבער אַ מצוֹרע.

2 און די אַרַמים זײַנען אַרויסגעגאַנגען אין באַנדעס, און האָבן
געפֿאַנגען פֿון לאַנד ישׂראל אַ קליין מיידל; און זי האָט באַדינט
נַעֲמָנס ווײַב. 3 האָט זי געזאָגט צו איר האַרינטע: הלוואי איז מײַן
האַר בײַ דעם נבֿיא וואָס אין שומרון; ער וואָלט אים דענצמאָל
אויסגעהיילט פֿון זײַן צרעת.

4 איז ער געקומען און האָט דערציילט זײַן האַר, אַזוי צו זאָגן: אַזוי
און אַזוי האָט גערעדט די מיידל וואָס פֿון לאַנד ישׂראל. 5 האָט דער
מלך פֿון ארם געזאָגט: קום גיי, און איך וועל שיקן אַ בריוו צו דעם
מלך פֿון ישׂראל.

איז ער געגאַנגען און ער האָט גענומען מיט זיך צען צענטנער
זילבער, און זעקסטויזנט גאָלדשטיק, און צען גאַנג קליידער. 6 און
ער האָט געבראַכט דעם בריוו צו דעם מלך פֿון ישׂראל, אַזוי צו זאָגן:
און אַצונד, ווי דער דאָזיקער בריוו קומט צו דיר, אָט האָב איך דיר
געשיקט מײַן קנעכט נַעֲמָנען, זאָלסטו אים אויסהיילן פֿון זײַן צרעת.

7 און עס איז געווען, ווי דער מלך פֿון ישׂראל האָט איבערגעלייענט
דעם בריוו, אַזוי האָט ער צעריסן זײַנע קליידער, און האָט געזאָגט:
בין איך דען אַ גאָט צו טייטן און צו מאַכן לעבעדיק, אַז דער
דאָזיקער שיקט צו מיר, צו היילן אַ מענטש פֿון זײַן צרעת? יאָ,
מערקט נאָר, איך בעט אײַך, און זעט, אַז אַן אויסרייד ער זוכט
אַקעגן מיר.

8 און עס איז געווען, ווי אֱלישע דער געטלעכער מאַן האָט געהערט
אַז דער מלך פֿון ישׂראל האָט צעריסן זײַנע קליידער, האָט ער
געשיקט צום מלך, אַזוי צו זאָגן: פֿאַר וואָס האָסטו צעריסן דײַנע

קליידער? זאָל ער אַקאָרשט קומען צו מיר, און ער וועט וויסן אַז עס
איז דאָ אַ נבֿיא אין ישׂראל.

9 איז נַעֲמָן געקומען מיט זײַנע פֿערד און מיט זײַנע רײַטוועגן, און
האָט זיך געשטעלט פֿאַר דעם אײַנגאַנג פֿון אֱלישעס הויז.

10 האָט אֱלישע געשיקט צו אים אַ שָׁלִיח, אַזוי צו זאָגן: גיי, און
זאָלסט זיך באָדן זיבן מאָל אין ירדן, און דײַן לײַב וועט זיך אומקערן
צו דיר, און וועסט ווערן ריין.

11 האָט נַעֲמָן געצערנט, און ער איז אַוועקגעגאַנגען, און האָט
געזאָגט: זע, איך האָב געמיינט, אַרויסגיין וועט ער אַרויסגיין צו מיר,
און וועט זיך אַוועקשטעלן און וועט רופֿן דעם נאָמען פֿון יהוה זײַן
גאָט, און פֿאָכן מיט זײַן האַנט אויף דעם אָרט, און אַוועקנעמען די
צרעת. 12 זײַנען ניט אַמָנָה און פַּרפַּר, די טײַכן פֿון דמשׂק בעסער פֿון
אַלע וואַסערן פֿון ישׂראל? קען איך זיך ניט באָדן אין זיי, און ווערן
ריין? און ער האָט זיך אומגעקערט און איז אַוועקגעגאַנגען מיט
גרימצאָרן.

13 האָבן זײַנע קנעכט גענענט, און האָבן גערעדט און צו אים
געזאָגט: מײַן פֿאָטער, אַז דער נבֿיא וואָלט דיר געהייסן אַ גרויסע
זאַך, וואָלסטו דען ניט געטאָן? הײַנט ווי אַז ער זאָגט דיר נאָר: באָד
זיך, און ווער ריין?

14 האָט ער אַראָפּגענידערט און זיך געטובֿלט אין ירדן זיבן מאָל,
אַזוי ווי דאָס וואָרט פֿון דעם געטלעכן מאַן, און זײַן לײַב האָט זיך
אומגעקערט אַזוי ווי דער לײַב פֿון אַ קליין ייִנגל, און ער איז געוואָרן
ריין.

15 האָט ער זיך אומגעקערט צום געטלעכן מאַן, ער מיט זײַן גאַנצער
מחנה, און ער איז געקומען און האָט זיך געשטעלט פֿאַר אים, און
האָט געזאָגט: אָט אַצונד ווייס איך אַז ניטאָ קיין גאָט אויף דער
גאַנצער ערד נאָר בלויז אין ישׂראל. און אַצונד, נעם אָן, איך בעט
דיך, אַ מתּנה פֿון דײַן קנעכט. 16 האָט ער געזאָגט: אַזוי ווי עס לעבט
יהוה וואָס איך שטיי פֿאַר אים, אויב איך וועל נעמען! און ער איז
צוגעשטאַנען צו אים צו נעמען, אָבער ער האָט ניט געוואָלט. 17
האָט נַעֲמָן געזאָגט: אויב דאָס ניט, זאָל, איך בעט דיך, געגעבן ווערן

דײַן קנעכט ערד, די מַשׂא פֿון צוויי מוילאײזלען; וואָרום דײַן קנעכט
וועט מער ניט מאַכן בראַנדאָפּפֿער אָדער שלאַכטאָפּפֿער צו אַנדערע
געטער נאָר בלויז צו יהוה. 18 פֿאַר דער דאָזיקער זאַך זאָל יהוה
פֿאַרגעבן דײַן קנעכט: ווען מײַן האַר קומט אין הויז פֿון רִמוֹן זיך
דאָרטן צו בוקן, און ער איז אָנגעלענט אויף מײַן האַנט, און איך וועל
זיך בוקן אין הויז פֿון רִמוֹן, ווען איך מוז זיך בוקן אין הויז פֿון רִמוֹן,
זאָל יהוה פֿאַרגעבן דײַן קנעכט אין דער דאָזיקער זאַך. 19 האָט ער
צו אים געזאָגט: גיי בשלום. און ער איז אַוועקגעגאַנגען פֿון אים אַ
שטרעק לאַנד.

20 און גֵיחזי, דער יונג פֿון אֱלישע דעם געטלעכן מאַן, האָט געזאָגט:
אָט האָט מײַן האַר אָפּגעזאָגט דעם דאָזיקן נַעֲמָן דעם אַרַמי,
אָנצונעמען פֿון זײַן האַנט דאָס וואָס ער האָט געבראַכט. אַזוי ווי גאָט
לעבט, אַז איך מוז אים נאָכלויפֿן, און נעמען פֿון אים עפּעס!

21 און גֵיחזי האָט נאָכגעיאָגט נַעֲמָנען; און ווי נַעֲמָן האָט געזען
עמיצן לויפֿן נאָך אים, אַזוי איז ער אַראָפּגעשפּרונגען פֿון רײַטוואָגן
אים אַנטקעגן, און האָט געזאָגט: איז פֿריד? 22 האָט ער געזאָגט:
פֿריד. מײַן האַר האָט מיך געשיקט אַזוי צו זאָגן: אָט אַקאָרשט אַצונד
זײַנען געקומען צו מיר צוויי יונגעלײַט פֿון דעם געבערג פֿון אפֿרים,
פֿון די יונגע נבֿיאים. גיב פֿאַר זיי, איך בעט דיך, אַ צענטנער זילבער
און צוויי גאַנג קליידער. 23 האָט נַעֲמָן געזאָגט: באַווייליק, נעם צוויי
צענטער. און ער איז צוגעשטאַנען צו אים, און האָט אײַנגעבונדן
צוויי צענטנער זילבער אין צוויי זעקלעך, און צוויי גאַנג קליידער, און
געגעבן צו צוויי פֿון זײַנע יונגען, און זיי האָבן עס געטראָגן אים
פֿאַרויס. 24 און ווי ער איז געקומען צום בערגל, אַזוי האָט ער עס
צוגענומען פֿון זייער האַנט, און באַהאַלטן אין הויז; און ער האָט
אַוועקגעשיקט די מענטשן, און זיי זײַנען אַוועקגעגאַנגען.

25 און ער איז געקומען און האָט זיך געשטעלט פֿאַר זײַן האַר. האָט
אֱלישע צו אים געזאָגט: פֿון וואַנען, גֵיחזי? האָט ער געזאָגט: דײַן
קנעכט איז אין ערגעץ ניט געגאַנגען. 26 האָט ער צו אים געזאָגט:
איז ניט מײַן האַרץ מיטגעגאַנגען ווען אַ מאַן האָט זיך אומגעדרייט
פֿון זײַן רײַטוואָגן דיר אַנטקעגן? איז דאָס אַ צײַט צו נעמען זילבער,
און נעמען קליידער, אָדער אײלבערטגערטנער און ווײַנגערטנער,

אָדער שאָף און רינדער, אָדער קנעכט און דינסטן? 27 דרום זאָל
נַעֲמָנס צרעת זיך בּאַהעפֿטן אָן דיר און אָן דײַן זאָמען אויף אייביק.

און ער איז אַרויסגעגאַנגען פֿון פֿאַר אים מצוׂרע [ווײַס] ווי שניי.

ו 1 און די יונגע נבֿיאים האָבן געזאָגט צו אֶלישע. זע נאָר, דער
אָרט ווּ מיר זיצן פֿאַר דיר איז צו ענג פֿאַר אונדז.

2 לאָמיר גיין ביזן ירדן, און לאָמיר נעמען פֿון דאָרטן איטלעכער פֿון
אונדז איין קלאָץ, און לאָמיר אונדז דאָרטן מאַכן אַן אָרט צו ווינען
דאָרטן. האָט ער געזאָגט: גייט. 3 האָט איינער געזאָגט: בּאַווייליק,
איך בעט דיך, און גיי מיט דײַנע קנעכט.- האָט ער געזאָגט: איך וועל
גיין.

4 איז ער געגאַנגען מיט זיי, און זיי זײַנען געקומען צום ירדן, און זיי
האָבן אָפּגעהאַקט די ביימער. 5 און עס איז געווען, ווי איינער
וואַרפֿט אום אַ קלאָץ, אַזוי איז דער אײַזן אַרײַנגעפֿאַלן אין וואַסער,
און ער האָט אויסגעשריִען און געזאָגט: וויי, מײַן האַר, וואָרום ער
איז אַ געליִענער. 6 האָט דער געטלעכער מאַן געזאָגט: ווּ איז ער
אַרײַנגעפֿאַלן? האָט ער אים געוויזן דעם אָרט, און ער האָט
אָפּגעשניטן אַ העלצל, און האָט עס אַהין אַרײַנגעוואָרפֿן, און דער
אײַזן איז אַרויפֿגעשווּומען. 7 און ער האָט געזאָגט: הייב דיר אים
אַרויס; האָט ער אויסגעשטרעקט זײַן האַנט, און האָט אים
אַרויסגענומען.

8 און דער מלך פֿון ארם האָט געהאַלטן מלחמה אויף ישׂראל, און ער
האָט אָפּגערעדט מיט זײַנע קנעכט, אַזוי צו זאָגן: אין יענעם און
יענעם אָרט וועט זײַן מײַן לאַגערונג.

9 האָט דער געטלעכער מאַן געשיקט צו דעם מלך פֿון ישׂראל, אַזוי
צו זאָגן: היט זיך פֿאַרבײַצוגיין דעם דאָזיקן אָרט, וואָרום אַהין לאָזן
זיך אַראָפּ די אַרַמים. 10 און דער מלך פֿון ישׂראל האָט געשיקט צו
דעם אָרט וואָס דער געטלעכער מאַן האָט אים געזאָגט און אים
געוואָרנט; און ער האָט זיך דאָרטן אויסגעהיט ניט איין מאָל און ניט
צוויי מאָל.

11 איז אויפֿגערודערט געוואָרן דאָס האַרץ פֿון דעם מלך פֿון ארם
איבער דער דאָזיקער זאַך, און ער האָט גערופֿן זײַנע קנעכט, און
האָט צו זיי געזאָגט: קענט איר מיר ניט זאָגן, ווער פֿון אונדזערע איז
מיט דעם מלך פֿון ישׂראל? האָט איינער פֿון זײַנע קנעכט געזאָגט:
ניין, מײַן האַר מלך, נײַערט אֶלישע דער נבֿיא וואָס אין ישׂראל
דערציילט דעם מלך פֿון ישׂראל די רייד וואָס דו רעדסט אין דײַן
שלאָפֿקאַמער. 13 האָט ער געזאָגט: גייט און זעט ווו ער איז, און איך
וועל שיקן און וועל אים נעמען.

איז אים אָנגעזאָגט געוואָרן, אַזוי צו זאָגן: ער איז אין דותן. 14 און
ער האָט געשיקט אַהין פֿערד און רײַטוועגן און אַ גרויסן חיל, און זיי
זײַנען געקומען בײַ נאַכט, און האָבן אַרומגערינגלט די שטאָט. 15 און
דער משרת פֿון דעם געטלעכן מאַן האָט זיך געפֿעדערט אויפֿצושטיין,
און ער איז אַרויסגעגאַנגען, ערשט אַ חיל רינגלט אַרום די שטאָט,
מיט פֿערד און רײַטוועגן. האָט זײַן יונג צו אים געזאָגט: ווײ, מײַן
האַר, וואָס זאָלן מיר טאָן? 16 האָט ער געזאָגט: זאָלסט ניט מורא
האָבן; וואָרום די וואָס מיט אונדז זײַנען מער ווי די וואָס מיט זיי.

17 און אֶלישע האָט מתפּלל געווען און האָט געזאָגט: גאָט עפֿן, איך
בעט דיך, זײַנע אויגן, און זאָל ער זען. האָט גאָט געעפֿנט די אויגן פֿון
דעם יונג, און ער האָט געזען, ערשט דער באַרג איז פֿול מיט פֿערד
און רײַטוועגן פֿײַערדיקע רונד אַרום אֶלישען.

18 און ווי זיי האָבן אַראָפּגענידערט צו אים, אַזוי האָט אֶלישע
מתפּלל געווען צו גאָט, און האָט געזאָגט: שלאָג, איך בעט דיך, דאָס
דאָזיקע פֿאָלק מיט בלינדקייט. האָט ער זיי געשלאָגן מיט בלינדקייט,
אַזוי ווי דאָס וואָרט פֿון אֶלישען. 19 און אֶלישע האָט צו זיי געזאָגט:
ניט דאָס איז דער וועג, און ניט דאָס איז די שטאָט. גייט מיר נאָך און
איך וועל אײַך פֿירן צו דעם מאַן וואָס איר זוכט. און ער האָט זיי
אַוועקגעפֿירט קיין שומרון.

20 און עס איז געווען, ווי זיי זײַנען געקומען קיין שומרון, אַזוי האָט
אֶלישע געזאָגט: גאָט, עפֿן די אויגן פֿון די דאָזיקע, זיי זאָלן זען. האָט
גאָט געעפֿנט זייערע אויגן, און זיי האָבן געזען, ערשט זיי זײַנען אין
מיטן שומרון. 21 און דער מלך פֿון ישׂראל האָט געזאָגט צו אֶלישען,
ווען ער האָט זיי געזען: זאָל איך דערשלאָגן? זאָל איך דערשלאָגן,

מײַן פֿאָטער? 22 האָט ער געזאָגט: זאָלסט ניט דערשלאָגן. צי די
וואָס דו האָסט געפֿאַנגען מיט דײַן שווערד און מיט דײַן בויגן
דערשלאָגסט דאָס? שטעל פֿאַר זײ ברויט און וואַסער, און זאָלן זײ
עסן און טרינקען, און גײן צו זײער האַר.

23 האָט ער זײ געמאַכט אַ גרויסן מאָלצײַט און זײ האָבן געגעסן און
געטרונקען, און ער האָט זײ אַוועקגעשיקט, און זײ זײַנען
אַוועקגעגאַנגען צו זײער האַר.

און די באַנדעס פֿון ארם זײַנען מער ווידער ניט געקומען אין לאַנד
פֿון ישׂראל.

24 און עס איז געווען נאָך דעם, האָט בן-הֲדַד דער מלך פֿון ארם
אײַנגעזאַמלט זײַן גאַנצן חיל, און ער איז אַרויפֿגעגאַנגען און האָט
געלעגערט אויף שומרון. 25 און עס איז געוואָרן אַ גרויסער הונגער
אין שומרון, בעת-אָט זײ האָבן געלעגערט אויף איר, ביז אַ קאָפּ פֿון
אַן אײזל איז געווען אַכציק זילבערסטיק און אַ פֿערטל קַבֿ
טויבנמיסט פֿינף זילבערסטיק. 26 און עס איז געווען, ווי דער מלך
פֿון ישׂראל איז פֿאַרבײַגעגאַנגען אויף דער מויער, האָט אַ פֿרוי
געשריִען צו אים, אַזוי צו זאָגן: העלף, מײַן האַר מלך. 27 האָט ער
געזאָגט: אַז גאָט העלפֿט דיר ניט, פֿון וואַנען זאָל איך דיר העלפֿן?
פֿון שײַער צי פֿון קעלטער? 28 און דער מלך האָט צו איר געזאָגט:
וואָס איז דיר? האָט זי געזאָגט: די דאָזיקע פֿרוי האָט צו מיר
געזאָגט: גיב אַהער דײַן זון, און מיר וועלן אים הײַנט אויפֿעסן, און
מײַן זון וועלן מיר אויפֿעסן מאָרגן. 29 האָבן מיר אָפּגעקאָכט מײַן זון,
און מיר האָבן אים אויפֿגעגעסן; און אַז איך האָב צו איר געזאָגט
אויפֿן אַנדערן טאָג: גיב אַהער דײַן זון, און מיר וועלן אים אויפֿעסן,
האָט זי באַהאַלטן איר זון.

30 און עס איז געווען, ווי דער מלך האָט געהערט די ווערטער פֿון
דער פֿרוי, אַזוי האָט ער צעריסן זײַנע קלײדער, בעת ער איז
פֿאַרבײַגעגאַנגען אויף דער מויער, און דאָס פֿאָלק האָט געזען, ערשט
זאַק איז אויף זײַן לײַב פֿון אונטן. 31 און ער האָט געזאָגט: זאָל מיר
גאָט טאָן אַזוי און נאָך מער, אויב דער קאָפּ פֿון אֶלישע דעם זון פֿון
שָׁפָטן וועט בלײַבן אויף אים הײַנט!

32 און אֶלישע איז געזעסן אין זײַן הויז, און די עלטסטע זײַנען
געזעסן מיט אים. און [דער מלך] האָט געשיקט פֿון זיך אַ מאַן. אָבער
אײדער דער שָלִיח איז אָנגעקומען צו אים, האָט ער געזאָגט צו די
עלטסטע: איר זעט ווי דער דאָזיקער זון פֿון דעם רוצֵח שיקט
אַראָפּצונעמען מײַן קאָפּ? זעט, ווי דער שָלִיח קומט, פֿאַרשליסט די
טיר, און איר זאָלט זיך אָנשפּאַרן אָן דער טיר אַקעגן אים. פֿאַר וואָר,
דער שאָרך פֿון זײַן האַרס פֿיס איז הינטער אים.

33 ווי ער רעדט נאָך מיט זײ, ערשט דער שָלִיח נידערט אַראָפּ צו
אים. און [דער מלך] האָט געזאָגט: זע, דאָס דאָזיקע בײז איז פֿון
גאָט; וואָס קען איך נאָך האָפֿן פֿון גאָט?

ז

1 האָט אֶלישע געזאָגט: הערט דאָס וואָרט פֿון גאָט: אַזוי האָט
גאָט געזאָגט: מאָרגן אין דער צײַט וועט אַ סְאָה זעמלמעל זײַן
פֿאַר אַ שקל, און צוויי סְאָה גערשטן פֿאַר אַ שקל, אין דעם טויער
פֿון שומרון.

2 האָט דער הויפּטמאַן וואָס דער מלך איז געווען אָנגעלענט אויף זײַן
האַנט געענטפֿערט דעם געטלעכן מאַן, און האָט געזאָגט: אַפילו גאָט
זאָל מאַכן פֿענצטער אין הימל, קען דען דאָזיקע זאַך געשען? האָט
ער געזאָגט: אָט וועסטו זען מיט דײַנע אויגן, אָבער עסן דערפֿון
וועסטו ניט.

3 און פֿיר מענטשן מצוֹרָעים, זײַנען געווען בײַם אײַנגאַנג פֿון טויער;
האָבן זײ געזאָגט אײנער צום אַנדערן: וואָס זיצן מיר דאָ ביז מיר
וועלן שטאַרבן? 4 זאָלן מיר זאָגן: מיר וועלן אַרײַנגײן אין שטאָט, איז
דער הונגער אין שטאָט, און מיר וועלן דאָרטן שטאַרבן; און אויב
מיר וועלן דאָ זיצן, וועלן מיר אויך שטאַרבן. דרום קומט אַצונד און
לאָמיר צופֿאַלן צו דעם לאַגער פֿון ארם; אויב זײ וועלן אונדז לאָזן
לעבן, וועלן מיר לעבן, און אויב זײ וועלן אונדז טײטן, וועלן מיר
שטאַרבן.

5 זײַנען זײ אויפֿגעשטאַנען אין אָוונט צו גײן צו דעם לאַגער פֿון
ארם, און זײ זײַנען געקומען צום עק לאַגער פֿון ארם, ערשט דאָרטן
איז קײן מענטש ניטאָ. 6 וואָרום גאָט האָט געמאַכט הערן אין דעם

לאַגער פֿון ארם אַ ליאַרעם פֿון רײַטוועגן, און אַ ליאַרעם פֿון פֿערד,
אַ ליאַרעם פֿון אַ גרויסן חיל, און זיי האָבן געזאָגט איינער צום
אַנדערן: זע, דער מלך פֿון ישׂראל האָט אָנגעדונגען אויף אונדז די
מלכים פֿון די חִתּים, און די מלכים פֿון מצרים, צו קומען אויף
אונדז. 7 און זיי זײַנען אויפֿגעשטאַנען און זײַנען אַנטלאָפֿן אין אָוונט,
און האָבן איבערגעלאָזט זייערע געצעלטן, און זייערע פֿערד און
זייערע אייזלען, דעם לאַגער אַזוי ווי ער איז, און זײַנען אַנטלאָפֿן
אום זייער לעבן.

8 און די דאָזיקע מצוֹרָעִים זײַנען געקומען צום עק לאַגער, און זײַנען
אַרײַנגעגאַנגען אין איין געצעלט, און האָבן געגעסן און געטרונקען,
און אַרויסגעטראָגן פֿון דאָרטן זילבער און גאָלד, און בגדים, און זיי
זײַנען געגאַנגען און האָבן באַהאַלטן; און זיי זײַנען צוריקגעקומען
און זײַנען אַרײַנגעגאַנגען אין אַן אַנדער געצעלט, און האָבן
אַרויסגעטראָגן פֿון דאָרטן, און זײַנען געגאַנגען און האָבן באַהאַלטן.
9 און זיי האָבן געזאָגט איינער צום אַנדערן: מיר טוען ניט רעכט;
הײַנטיקער טאָג איז אַ טאָג פֿון בשׂורה, און מיר שווײַגן. אַז מיר
וועלן וואַרטן ביז ליכט פֿון פֿרימאָרגן, וועט אונדז טרעפֿן אַ שטראָף.
דרום קומט אַצונד, און לאָמיר אַרײַנגיין און דערציילן אין הויז פֿון
מלך.

10 זײַנען זיי געגאַנגען און האָבן גערופֿן צו די טויערלײַט פֿון שטאָט,
און זיי האָבן זיי דערציילט, אַזוי צו זאָגן: מיר זײַנען געקומען אין
לאַגער פֿון ארם, ערשט דאָרטן איז ניטאָ קיין מאַן און קיין קָול פֿון אַ
מענטשן; נאָר די פֿערד זײַנען צוגעבונדן, און די אייזלען זײַנען
צוגעבונדן, און די געצעלטן אַזוי ווי זיי זײַנען געווען.

11 האָבן די טויערלײַט גערופֿן, און מע האָט אָנגעזאָגט אינעווייניק
אין מלכס הויז. 12 איז דער מלך אויפֿגעשטאַנען אין דער נאַכט, און
ער האָט געזאָגט צו זײַנע קנעכט: לאָמיר אײַך זאָגן וואָס די אַרַמים
אונדז האָבן דאָ געטאָן: זיי ווייסן אַז מיר זײַנען הונגעריקע, דרום
זײַנען זיי אַרויסגעגאַנגען פֿון לאַגער זיך צו באַהאַלטן אין פֿעלד, אַזוי
צו זאָגן: ווי זיי וועלן אַרויסגיין פֿון שטאָט, אַזוי וועלן מיר זיי כאַפּן
לעבעדיקערהייט, און מיר וועלן אַרײַנגיין אין שטאָט.

13 האָט זיך אָנגערופֿן איינער פֿון זײַנע קנעכט און האָט געזאָגט: טאָ
זאָל מען, איך בעט דיך, נעמען פֿינף פֿון די געבליבענע פֿערד וואָס
זײַנען דאָ געבליבן- זיי זײַנען דאָך אַזוי ווי דער גאַנצער המון פֿון
ישׂראל וואָס גייען אויס- און לאָמיר שיקן און זען.

14 האָבן זיי גענומען צוויי רײַטוועגן מיט פֿערד, און דער מלך האָט
זיי געשיקט נאָך דעם חיל פֿון ארם, אַזוי צו זאָגן: גייט און זעט.

15 זײַנען זיי געגאַנגען נאָך זיי ביזן ירדן; ערשט דער גאַנצער וועג איז
פֿול מיט בגדים און זאַכן וואָס די אַרַמים האָבן אַוועקגעוואָרפֿן אין
זייער אײַלעניש. האָבן די שלוחים זיך אומגעקערט, און האָבן
דערציילט דעם מלך. 16 איז אַרויסגעגאַנגען דאָס גאַנצע פֿאָלק און
זיי האָבן אויסגערויבט דעם לאַגער פֿון ארם; און אַ סְאָה זעמלמעל
איז געווען פֿאַר אַ שקל, און צוויי סְאָה גערשטן פֿאַר אַ שקל, אַזוי ווי
דאָס וואָרט פֿון גאָט.

17 און דער מלך האָט אויפֿגעזעצט דעם הויפּטמאַן וואָס ער איז
געווען אָנגעלענט אויף זײַן האַנט, איבער דעם טויער. האָט אים דאָס
פֿאָלק צעטרעטן אין טויער, און ער איז געשטאָרבן. אַזוי ווי עס האָט
גערעדט דער געטלעכער מאַן, וואָס ער האָט גערעדט ווען דער מלך
האָט אַראָפּגענידערט צו אים. 18 וואָרום עס איז געווען, אַז דער
געטלעכער מאַן האָט גערעדט צום מלך, אַזוי צו זאָגן: צוויי סְאָה
גערשטן וועלן זײַן פֿאַר אַ שקל, און אַ סְאָה זעמלמעל פֿאַר אַ שקל,
מאָרגן אין דער צײַט אין טויער פֿון שומרון, 19 האָט דער הויפּטמאַן
זיך אָפּגערופֿן צום געטלעכן מאַן, און האָט געזאָגט: און אַפֿילו גאָט
זאָל מאַכן פֿענצטער אין הימל, קען דען געשען אַזוי ווי די דאָזיקע
זאַך? האָט ער געזאָגט: אָט וועסטו זען מיט דײַנע אויגן, אָבער עסן
דערפֿון וועסטו ניט. 20 און אים איז אַזוי געשען און דאָס פֿאָלק
האָט אים צעטרעטן אין טויער, און ער איז געשטאָרבן.

ח 1 און אֶלישע האָט גערעדט צו דער פֿרוי וואָס ער האָט
לעבעדיק געמאַכט איר זון, אַזוי צו זאָגן: שטיי אויף און גיי, דו
און דײַן הויזגעזינט, און האַלט זיך אויף ווּ דו וועסט זיך אויפֿהאַלטן,
וואָרום גאָט האָט גערופֿן אַ הונגער, און ער קומט אויך איבערן לאַנד
אויף זיבן יאָר.

2 איז די פֿרוי אויפֿגעשטאַנען, און האָט געטאָן אַזוי ווי דאָס וואָרט
פֿון דעם געטלעכן מאַן, און זי איז געגאַנגען מיט איר הויזגעזינט, און
האָט זיך אויפֿגעהאַלטן אין לאַנד פֿון די פּלִשתּים זיבן יאָר. 3 און עס
איז געווען צום סֹוף פֿון די זיבן יאָר, האָט די פֿרוי זיך אומגעקערט
פֿון לאַנד פֿון די פּלִשתּים, און זי איז אַרויסגעגאַנגען שרײַען צום
מלך וועגן איר הויז און וועגן איר פֿעלד. 4 און דער מלך האָט גראָד
גערעדט צו גֵיחזי דעם יונג פֿון דעם געטלעכן מאַן, אַזוי צו זאָגן:
דערצייל מיר אַקאָרשט אַלע גרויסע זאַכן וואָס אֶלישע האָט געטאָן.
5 און עס איז געווען ווי ער דערציילט אַזוי דעם מלך, אַז ער האָט
לעבעדיק געמאַכט דעם טויטן, ערשט די פֿרוי וואָס ער האָט
לעבעדיק געמאַכט איר זון, שרײַט צום מלך וועגן איר הויז און וועגן
איר פֿעלד. האָט גֵיחזי געזאָגט: מײַן האַר מלך, דאָס איז די פֿרוי, און
דאָס איז איר זון וואָס אֶלישע האָט לעבעדיק געמאַכט. 6 האָט דער
מלך אויסגעפֿרעגט די פֿרוי, און זי האָט אים דערציילט. און דער מלך
האָט איר מיטגעגעבן אַ הויפֿדינער, אַזוי צו זאָגן: קער אום אַלץ
וואָס איז אירס, און אַלע אײַנקומענישן פֿון דעם פֿעלד, פֿון דעם טאָג
וואָס זי האָט פֿאַרלאָזן דאָס לאַנד און ביז אַצונד.

7 און אֶלישע איז געקומען קיין דמשׂק; און בן-הַדַד דער מלך פֿון
ארם איז געווען קראַנק; איז אים דערציילט געוואָרן, אַזוי צו זאָגן:
דער געטלעכער מאַן איז געקומען אַהער. 8 האָט דער מלך געזאָגט
צו חֲזָאֵלן: נעם אין דײַן האַנט אַ מתּנה, און גיי אַנטקעגן דעם
געטלעכן מאַן, און זאָלסט פֿרעגן דורך אים בײַ גאָט, אַזוי צו זאָגן:
וועל איך גענעזן ווערן פֿון דער דאָזיקער קראַנקשאַפֿט?

9 איז חֲזָאֵל געגאַנגען אים אַנטקעגן; און ער האָט מיטגענומען אַ
מתּנה אין זײַן האַנט, און פֿון אַל דאָס גוטס פֿון דמשׂק, אַ משׂא פֿון
פֿערציק קעמלען, און ער איז געקומען און האָט זיך געשטעלט פֿאַר
אים, און האָט געזאָגט: דײַן זון בן-הַדַד דער מלך פֿון ארם האָט מיך
געשיקט צו דיר, אַזוי צו זאָגן: וועל איך גענעזן ווערן פֿון דער
דאָזיקער קראַנקשאַפֿט? 10 האָט אֶלישע צו אים געזאָגט: גיי, זאָג צו
אים: גענעזן וועסטו גענעזן ווערן; אָבער גאָט האָט מיר באַוויזן אַז
שטאַרבן וועט ער שטאַרבן.

11 און ער האָט אָנגעשטעלט זײַן פּנים, און [אים] באַטראַכט ביז ער
האָט זיך פֿאַרשעמט; און דער געטלעכער מאַן האָט געוויינט.

12 האָט חֲזָאֵל געזאָגט: פֿאַר וואָס וויינט מײַן האַר? האָט ער געזאָגט:
ווײַל איך ווייס דאָס בייז וואָס דו וועסט אָנטאָן די קינדער פֿון
ישׂראל. זייערע פֿעסטונגען וועסטו אַוועקלאָזן אין פֿײַער, און זייערע
יונגעלײַט וועסטו הרגען מיטן שווערד, און זייערע קליינע קינדער
וועסטו צעהאַקן, און זייערע טראָגעדיקע וועסטו אויפֿשפּאַלטן. 13
האָט חֲזָאֵל געזאָגט: אָבער ווער איז דײַן קנעכט דער הונט, אַז ער
זאָל טאָן די דאָזיקע גרויסע זאַך? האָט אֶלישע געזאָגט: גאָט האָט
מיר געוויזן דיך ווי דער מלך איבער ארם.

14 איז ער אַוועקגעגאַנגען פֿון אֶלישען, און איז געקומען צו זײַן
האַר; האָט ער אים געפֿרעגט: וואָס האָט אֶלישע געזאָגט? האָט ער
געזאָגט: ער האָט מיר געזאָגט, געניעזן וועסטו געניעזן ווערן.

15 און עס איז געווען אויף מאָרגן, האָט ער גענומען דאָס שטריקטוך
און אײַנגעטונקט אין וואַסער, און פֿאַרשפּרייט אויף זײַן פּנים, און
ער איז געשטאָרבן. און חֲזָאֵל איז געוואָרן מלך אויף זײַן אָרט.

16 און אין פֿינפֿטן יאָר פֿון יוֹרָם דעם זון פֿון אַחאבֿן, דעם מלך פֿון
ישׂראל ווען יהוֹשפֿט איז געווען דער מלך פֿון יהוּדה, איז יהוֹרם דער
זון פֿון יהוֹשפֿט דעם מלך פֿון יהוּדה געוואָרן מלך. 17 צוויי און
דרײַסיק יאָר איז ער אַלט געווען, אַז ער איז געוואָרן מלך, און אַכט
יאָר האָט ער געקיניגט אין ירושלים. 18 און ער איז געגאַנגען אין
דעם וועג פֿון די מלכים פֿון ישׂראל, אַזוי ווי דאָס הויז פֿון אַחאבֿ
האָט געטאָן; וואָרום ער האָט געהאַט אַחאבֿס טאָכטער פֿאַר אַ ווײַב;
און ער האָט געטאָן וואָס איז שלעכט אין די אויגן פֿון גאָט. 19 אָבער
גאָט האָט ניט געוואָלט אומברענגען יהוּדה פֿון זײַן קנעכט דָוִדס
וועגן, אַזוי ווי ער האָט אים צוגעזאָגט, צו געבן אים און זײַנע
קינדער אַ ליכט אַלע טעג.

20 אין זײַנע טעג איז אדום אָפּגעפֿאַלן פֿון אונטער דער האַנט פֿון
יהוּדה, און זיי האָבן געמאַכט איבער זיך אַ מלך. 21 איז יוֹרָם
אַריבערגעגאַנגען קיין צָעִיר און אַלע רײַטוועגן מיט אים, און ער איז
אויפֿגעשטאַנען בײַ נאַכט, און האָט געשלאָגן די אַדוֹמים וואָס האָבן
אים אַרומגערינגלט, און די הויפּטלײַט פֿון די רײַטוועגן; און דאָס
פֿאָלק איז אַנטלאָפֿן צו זײַנע געצעלטן. 22 אָבער אדום איז

אָפּגעפֿאַלן פֿון אונטער דער האַנט פֿון יהודה ביז אויף הײַנטיקן טאָג.
דענצמאָל אין דער אייגענער צײַט איז אָפּגעפֿאַלן לִבְנָה.

23 און די איבעריקע זאַכן וועגן יוֹרָמען, און אַלץ וואָס ער האָט
געטאָן, דאָס איז שוין באַשריבן אין בוך פֿון די צײַטגעשעעענישן פֿון
די מלכים פֿון יהודה.

24 און יוֹרָם האָט זיך געלייגט מיט זײַנע עלטערן, און ער איז
באַגראָבן געוואָרן לעבן זײַנע עלטערן אין דָוִדס שטאָט. און זײַן זון
אַחַזיָהו איז געוואָרן מלך אויף זײַן אָרט.

25 אין צוועלפֿטן יאָר פֿון יוֹרָם דעם זון פֿון אַחאָבֿן, דעם מלך פֿון
ישׂראל, איז געוואָרן מלך אַחַזיָהו דער זון פֿון יהוֹרם דעם מלך פֿון
יהודה. 26 צוויי און צוואַנציק יאָר איז אַחַזיָהו אַלט געווען, אַז ער
איז געוואָרן מלך, און איין יאָר האָט ער געקיניגט אין ירושלים. און
דער נאָמען פֿון זײַן מוטער איז געווען עֲתַלְיָהו די טאָכטער פֿון עָמרי
דעם מלך פֿון ישׂראל.

27 און ער איז געגאַנגען אין דעם וועג פֿון אַחאָבֿס הויז, און האָט
געטאָן וואָס איז שלעכט אין די אויגן פֿון גאָט, אַזוי ווי דאָס הויז פֿון
אַחאָבֿ, וואָרום ער איז געווען אַן איידים פֿון אַחאָבֿס הויז.

28 און ער איז געגאַנגען מיט יוֹרָם דעם זון פֿון אַחאָבֿן אויף מלחמה
מיט חֲזָאֵל דעם מלך פֿון ארם, אין רמת-גִלעָד; און די אַרַמים האָבן
פֿאַרוווּנדט יוֹרָמען. 29 און דער מלך יוֹרָם האָט זיך אומגעקערט זיך
צו היילן אין יזרעאל פֿון די ווּנדן וואָס די אַרַמים האָבן אים
פֿאַרוווּנדט אין רמה, ווען ער האָט מלחמה געהאַלטן מיט חֲזָאֵל דעם
מלך פֿון ארם. און אַחַזיָהו דער זון פֿון יהוֹרמען, דער מלך פֿון יהודה,
האָט אַראָפּגענידערט צו זען יוֹרָם דעם זון פֿון אַחאָבֿן אין יזרעאל,
ווען ער איז געווען קראַנק.

ט

1 און אֶלישע דער נבֿיא האָט גערופֿן איינעם פֿון די יונגע
נבֿיאים, און האָט צו אים געזאָגט: גורט אָן דײַנע לענדן, און
נעם דאָס דאָזיקע קריגל אייל אין דײַן האַנט, און גיי קיין רמת-גִלעָד.
2 און אַז דו וועסט קומען אַהין, קוק זיך אַרום אויף יֵהוא דעם זון

פֿון יהוֹשָפֿט דעם זון פֿון נִמשין; און זאָלסט אַרײַנגײן, און אים מאַכן
אויפֿשטײן פֿון צווישן זײַנע ברידער, און זאָלסט אים אַרײַנפֿירן אין אַ
קאַמער הינטער אַ קאַמער. 3 און זאָלסט נעמען דאָס קריגל אײל,
און אַרויפֿגיסן אויף זײַן קאָפּ, און זאָגן: אַזוי האָט גאָט געזאָגט. איך
האָב דיך געזאַלבט פֿאַר אַ מלך איבער ישׂראל. און זאָלסט עפֿענען די
טיר און אַנטלויפֿן, און ניט וואַרטן.

4 איז דער יונגערמאַן דער יונגער נבֿיא געגאַנגען קײן רמת-גִלעָד. 5
און ווי ער איז געקומען, ערשט די הויפּטלײַט פֿון חיל זיצן. האָט ער
געזאָגט: איך האָב אַ וואָרט צו דיר, הויפּטמאַן. האָט יֵהוּא געזאָגט:
צו וועמען פֿון אונדז אַלעמען? האָט ער געזאָגט: צו דיר, הויפּטמאַן.

6 איז ער אויפֿגעשטאַנען, און ער איז אַרײַנגעגאַנגען אין הויז. און ער
האָט אַרויפֿגעגאָסן דאָס אײל אויף זײַן קאָפּ, און האָט צו אים
געזאָגט: אַזוי האָט געזאָגט יהוה דער גאָט פֿון ישׂראל: איך האָב דיך
געזאַלבט פֿאַר אַ מלך איבער דעם פֿאָלק פֿון גאָט, איבער ישׂראל. 7
און זאָלסט דערשלאָגן דאָס הויז פֿון אַחאבֿ דײַן האַר, כּדי איך זאָל
זיך נוקם זײַן פֿאַר דעם בלוט פֿון מײַנע קנעכט די נבֿיאים, און פֿאַר
דעם בלוט פֿון אַלע קנעכט פֿון גאָט, פֿון אִיזֶבֿלס האַנט. 8 און דאָס
גאַנצע הויז פֿון אַחאבֿ זאָל אונטערגײן; און איך וועל פֿאַרשנײַדן פֿון
אַחאבֿן יעטווועדער מאַנספּאַרשוין און קינד און קײט, צווישן ישׂראל.
9 און איך וועל מאַכן דאָס הויז פֿון אַחאבֿ אַזוי ווי דאָס הויז פֿון
יָרָבְֿעָם דעם זון פֿון נבֿטן, און אַזוי ווי דאָס הויז פֿון בַעשָא דעם זון
פֿון אַחִיהן. 10 און די הינט וועלן עסן אִיזֶבֿלען אין דעם שטיק לאַנד
פֿון יזרעאל, און קײן באַגרעבער וועט ניט זײַן.

און ער האָט געעפֿנט די טיר, און איז אַנטלאָפֿן.

11 און יֵהוּא איז אַרויסגעגאַנגען צו די קנעכט פֿון זײַן האַר; האָט
מען צו אים געזאָגט: איז פֿריד? וועגן וואָס איז דער דאָזיקער
משוגענער געקומען צו דיר? האָט ער צו זײ געזאָגט: איר קענט דאָך
דעם מאַן און זײַן רעדן. 12 האָבן זײ געזאָגט: אַ ליגן! דערצײל אונדז
אַקאָרשט. האָט ער געזאָגט: אַזוי און אַזוי האָט ער גערעדט צו מיר,
אַזוי צו זאָגן: אַזוי האָט גאָט געזאָגט: איך האָב דיך געזאַלבט פֿאַר אַ
מלך איבער ישׂראל.

13 האָבן זיי געאײַלט און גענומען איטלעכער זײַן בגד, און אונטערגעלייגט אונטער אים אויף דער אייבערשטער טרעפּ, און זיי האָבן געבלאָזן אין שופֿר, און געזאָגט: יֵהוּא איז מלך!

14 אַזוי האָט יֵהוּא דער זון פֿון יהוֹשפֿט דעם זון פֿון נִמשין געמאַכט
אַ בונט אויף יוֹרָמען. – און יוֹרָם האָט געהאַט געהיט רמת-גִלעָד פֿון
חֲזָאֵל דעם מלך פֿון ארם, ער און גאַנץ ישׂראל. 15 און דער מלך
יהוֹרם האָט זיך אומגעקערט זיך צו היילן אין יזרעאל פֿון די וווּנדן
וואָס די אַרַמים האָבן אים פֿאַרוווּנדט, ווען ער האָט מלחמה
געהאַלטן מיט חֲזָאֵל דעם מלך פֿון ארם. – און יֵהוּא האָט געזאָגט:
אויב דאָס איז אײַער ווילן, זאָל ניט אַרויס אַן אַנטרונענער פֿון
שטאָט צו גיין אָנזאָגן אין יזרעאל.

16 און יֵהוּא האָט זיך געזעצט אויף אַ רײַטוואָגן, און איז אַוועק קיין יזרעאל, ווײַל יוֹרָם איז דאָרטן געלעגן. און אַחַזיָהו דער מלך פֿון יהודה האָט אַראָפּגענידערט צו זען יוֹרָמען.

17 און דער וועכטער איז געשטאַנען אויף דעם טורעם אין יזרעאל, און ער האָט געזען די מחנה פֿון יֵהוּאן בײַ זײַן אָנקומען. האָט ער געזאָגט: אַ מחנה זע איך. האָט יהוֹרם געזאָגט: נעם אַ רײַטער און שיק זיי אַנטקעגן, און זאָל ער זאָגן: איז פֿריד?

18 איז דער רײַטער אויפֿן פֿערד אַוועק אים אַנטקעגן, און האָט געזאָגט: אַזוי האָט דער מלך געזאָגט: איז פֿריד? האָט יֵהוּא געזאָגט: וואָס קערסטו זיך אָן מיט פֿריד? דריי זיך אויס הינטער מיר.

האָט דער וועכטער אָנגעזאָגט אַזוי צו זאָגן: דער שלִיח איז אָנגעקומען ביז זיי, אָבער ער קערט זיך ניט צוריק.

19 האָט ער געשיקט אַ צווייטן רײַטער אויף אַ פֿערד. און ער איז געקומען צו זיי, און האָט געזאָגט: אַזוי האָט געזאָגט דער מלך: איז פֿריד? האָט יֵהוּא געזאָגט: וואָס קערסטו זיך אָן מיט פֿריד? דריי זיך אויס הינטער מיר.

20 האָט דער וועכטער אָנגעזאָגט, אַזוי צו זאָגן: ער איז אָנגעקומען ביז צו זיי, אָבער ער קערט זיך ניט צוריק. און דאָס טרײַבן איז אַזוי

ווי דאָס טרײַבן פֿון יֵהוא דעם זון פֿון נִמשין, וואָרום ער טרײַבט משוגענערווײַז.

21 האָט יהוֹרם געזאָגט: שפּאַן אײַן. האָט מען אײַנגעשפּאַנט זײַן רײַטוואָגן, און יהוֹרם דער מלך פֿון ישׂראל און אַחַזיָהו דער מלך פֿון יהוּדה זײַנען אַרויס איטלעכער אין זײַן רײַטוואָגן, און זײַנען אַרויס אַנטקעגן יֵהוּאן, און האָבן אים געטראָפֿן אין דעם שטיק לאַנד פֿון נָבוֹת דעם יִזרעאֵלי.

22 און עס איז געווען, ווי יהוֹרם האָט געזען יֵהוּאן, אַזוי האָט ער געזאָגט: איז פֿריד, יֵהוּא? האָט ער געענטפֿערט: וואָס פֿאַר פֿריד, בײַ די זנותן פֿון דײַן מוטער אִיזֶבֶלען און אירע פֿיל כּישופֿן.

23 האָט יהוֹרם פֿאַרקריוועט זײַנע הענט, און איז אַנטלאָפֿן, און ער האָט געזאָגט צו אַחַזיָהון: באַטרוג, אַחַזיָהו!

24 און יֵהוּא האָט אָנגעצויגן מיט זײַן האַנט דעם בויגן, און האָט
געטראָפֿן יהוֹרמען צווישן זײַנע אָרעמס, און די פֿײַל איז אים
אַרויסגעגאַנגען דורכן האַרצן, און ער האָט זיך אַראָפּגעלאָזן אין זײַן
רײַטוואָגן. 25 האָט ער געזאָגט צו בִּדקַר זײַן עלטסטן: נעם, וואַרף
אים אַוועק אין דעם שטיק פֿעלד פֿון נָבוֹת דעם יִזרעאֵלי. וואָרום
געדענק ווי איך און דו זײַנען געריטן באַנאַנד הינטער זײַן פֿאָטער
אַחאבֿן, און גאָט האָט אויפֿגעהויבן אויף אים די דאָזיקע נבֿואה: 26
פֿאַר וואָר, איך האָב נעכטן געזען דאָס בלוט פֿון נָבוֹתן, און דאָס
בלוט פֿון זײַנע קינדער, זאָגט גאָט, און איך וועל דיר אָפּצאָלן אין
דעם דאָזיקן שטיק לאַנד, זאָגט גאָט. און אַצונד נעם, וואַרף אים
אַוועק אין דעם שטיק לאַנד, אַזוי ווי דאָס וואָרט פֿון גאָט.

27 און ווי אַחַזיָהו דער מלך פֿון יהוּדה האָט דערזען, אַזוי איז ער
אַנטלאָפֿן דורך דעם גאָרטנהויז. אָבער יֵהוּא האָט אים נאָכגעיאָגט,
און האָט געזאָגט: שלאָגט אים אויך אויפֿן רײַטוואָגן. [און זיי האָבן
אים געשלאָגן] אויף דעם אַרויפֿגאַנג פֿון גור וואָס לעבן יִבלְעָם. און
ער איז אַנטלאָפֿן קיין מגִדו, און איז דאָרטן געשטאָרבן. 28 און זײַנע
קנעכט האָבן אים געבראַכט צופֿירן קיין ירושָלַיִם, און האָבן אים
באַגראָבן אין זײַן קבֿר לעבן זײַנע עלטערן אין דָוִדס-שטאָט.

29 און אין עלפֿטן יאָר פֿון יוֹרָם דעם זון פֿון אַחאבֿן איז אַחַזיָה
געוואָרן מלך איבער יהוּדה.

30 און יֵהוּא איז געקומען קיין יזרעאל. און אִיזֶבֿל האָט דערהערט,
און זי האָט אַרויפֿגעטאָן פֿאַרב אויף אירע אויגן, און האָט פֿאַרפּוצט
איר קאָפּ, און אַרויסגעקוקט דורכן פֿענצטער. 31 און ווי יֵהוּא איז
אַרײַנגעקומען אין טויער, אַזוי האָט זי געזאָגט: וואָס מאַכט זִמרי
דער מערדער פֿון זײַן האַר?

32 האָט ער אויפֿגעהויבן זײַן פּנים צום פֿענצטער, און האָט געזאָגט:
ווער איז מיט מיר, ווער? האָבן אַרויסגעקוקט צו אים צוויי דרײַ
הויפֿדינער. 33 האָט ער געזאָגט: שלײַדערט זי אַראָפּ. און זיי האָבן זי
אַראָפּגעשלײַדערט; און פֿון איר בלוט האָט אַרויפֿגעשפּריצט אויף
דער וואַנט און אויף די פֿערד. און מע האָט זי צעטרעטן.

34 און ער איז אַרײַנגעגאַנגען, און האָט געגעסן און געטרונקען, און
ער האָט געזאָגט: באַשטאַט, איך בעט אײַך, די דאָזיקע
פֿאַרשאָלטענע, און באַגראָבט זי, וואָרום אַ מלכס טאָכטער איז זי.

35 זײַנען זיי געגאַנגען זי באַגראָבן, אָבער זיי האָבן מער פֿון איר ניט
געפֿונען, ווי בלויז דעם שאַרבן, און די פֿיס, און די האַנטפֿלעכן. 36
האָבן זיי זיך אומגעקערט, און האָבן אים דערציילט. האָט ער
געזאָגט: דאָס איז דאָס וואָרט פֿון גאָט וואָס ער האָט גערעדט דורך
זײַן קנעכט אֵלִיָהו דעם תִּשבּי, אַזוי צו זאָגן: אין דעם שטיק לאַנד פֿון
יזרעאל וועלן די הינט עסן דאָס פֿלייש פֿון אִיזֶבֿלען. 37 און דער
טויטער לײַב פֿון אִיזֶבֿלען וועט זײַן אויפֿן שטיק לאַנד פֿון יזרעאל
אַזוי ווי מיסט אויפֿן פֿרײַען פֿעלד, אַז מע וועט קענען זאָגן: דאָס איז
אִיזֶבֿל.

י 1 און אַחאבֿ האָט געהאַט זיבעציק זין אין שומרון. האָט יֵהוּא
געשריבן בריוו, און האָט געשיקט קיין שומרון צו די האַרן פֿון
יזרעאל, די עלטסטע, און צו די וואָס זײַנען געווען דערציִער בײַ
אַחאבֿן, אַזוי צו זאָגן: 2 און אַצונד, ווי עס קומט צו אײַך דער
דאָזיקער בריוו, אַזוי ווי בײַ אײַך זײַנען די זין פֿון אײַער האַר, און בײַ
אײַך זײַנען דאָ רײַטוועגן און פֿערד, און אַ פֿעסטונגשטאָט און וואָפֿן.

3 זאָלט איר זען דעם בעסטן און גלייַכסטן פֿון אייַער האַרס זין, און
אַרויפֿזעצן אויף זייַן פֿאָטערס טראָן; און האַלט מלחמה פֿאַר אייַער
האַרס הויז.

4 האָבן זיי זייער שטאַרק מורא געקריגן, און זיי האָבן געזאָגט: אָט
זייַנען די צוויי מלכים ניט באַשטאַנען פֿאַר אים, און ווי וועלן מיר
באַשטיין?

5 און דער וואָס איבער דעם פּאַלאַץ, און דער וואָס איבער דער
שטאָט, און די עלטסטע, און די דערציִער, האָבן געשיקט צו יֵהוּא,
אַזוי צו זאָגן: דייַנע קנעכט זייַנען מיר; און אַלץ וואָס דו וועסט אונדז
זאָגן, וועלן מיר טאָן. מיר וועלן קיינעם ניט מאַכן פֿאַר אַ מלך. וואָס
איז גוט אין דייַנע אויגן, טו.

6 האָט ער געשריבן צו זיי אַ בריוו אַ צווייט מאָל, אַזוי צו זאָגן: אויב
איר זייַט מיט מיר, און איר ווילט צוהערן צו מייַן קָול, נעמט די קעפּ
פֿון די מאַנספּאַרשוינען, אייַער האַרס זין, און קומט צו מיר מאָרגן
אַרום דער צייַט קיין יזרעאל. און די זין פֿון מלך, זיבעציק פּאַרשוין,
זייַנען געווען בייַ די גרויסע לייַט פֿון דער שטאָט, וואָס האָבן זיי
אויפֿגעצויגן. 7 און עס איז געווען, ווי דער בריוו איז אָנגעקומען צו
זיי, אַזוי האָבן זיי גענומען די זין פֿון מלך, און זיי געשאָכטן, זיבעציק
פּאַרשוין; און זיי האָבן אַרייַנגעטאָן זייערע קעפּ אין קערב, און
אַוועקגעשיקט צו אים קיין יזרעאל.

8 איז געקומען אַ שָליח, און האָט אים אָנגעזאָגט, אַזוי צו זאָגן: מע
האָט געבראַכט די קעפּ פֿון דעם מלכס זין. האָט ער געזאָגט: מאַכט
זיי אין צוויי הויפֿנס בייַם אייַנגאַנג פֿון טויער, ביז אין דער פֿרי.

9 און עס איז געווען אין דער פֿרי, איז ער אַרויסגעגאַנגען, און האָט
זיך אַוועקגעשטעלט, און האָט געזאָגט צום גאַנצן פֿאָלק, איר זייַט
אומשולדיק; אָט האָב איך געמאַכט אַ בונט אַקעגן מייַן האַר, און
האָב אים געהרגעט. אָבער ווער האָט דערשלאָגן אַלע די דאָזיקע? 10
זייַט וויסן דען, אַז גאָרנישט וועט פֿאַלן צו דער ערד פֿון דעם וואָרט
פֿון גאָט וואָס גאָט האָט גערעדט אויף דעם הויז פֿון אַחאָבֿ; און גאָט
האָט געטאָן וואָס ער האָט גערעדט דורך זייַן קנעכט אֵלִיָהון.

11 און יֵהוּא האָט דערשלאָגן אַלע וואָס זײַנען געבליבן פֿון אַחאבֿס
הויז אין יזרעאל, און אַלע זײַנע גרויסע לײַט, און זײַנע גוטע פֿרײַנט,
און זײַנע כּהנים, ביז ער האָט ניט געלאָזן פֿון אים אַן איבערבלײַב.

12 און ער איז אויפֿגעשטאַנען און איז אַוועק, און איז געגאַנגען קיין
שומרון. ווי ער איז בײַם שערהויז פֿון די פּאַסטוכער אונטער וועגנס,
13 אַזוי האָט יֵהוּא אָנגעטראָפֿן די ברידער פֿון אַחַזיָהו דעם מלך פֿון
יהודה, און ער האָט געזאָגט: ווער זײַט איר? האָבן זײ געזאָגט: די
ברידער פֿון אַחַזיָהון זײַנען מיר, און מיר האָבן אַראָפּגענידערט [צו
פֿרעגן] אויף דעם פֿריד פֿון די קינדער פֿון מלך און די קינדער פֿון
דער מוטער-מלכּה.

14 האָט ער געזאָגט: כאַפּט זײ לעבעדיקערהייט. און מע האָט זײ
געכאַפּט לעבעדיקערהייט, און זײ געשאָכטן בײַ דער גרוב פֿון דעם
שערהויז, צוויי און פֿערציק מאַן. און ער האָט קײנעם פֿון זײ ניט
איבערגעלאָזט.

15 און ווי ער איז אַוועקגעגאַנגען פֿון דאָרטן, אַזוי האָט ער
אָנגעטראָפֿן יהונָדבֿ דעם זון פֿון רֵכָבֿן אים אַנטקעגן. האָט ער אים
באַגריסט, און האָט צו אים געזאָגט: איז דײַן האַרץ אויפֿריכטיק,
אַזוי ווי מײַן האַרץ איז צו דײַן האַרצן? האָט יהונָדבֿ געזאָגט: יאָ.
[האָט יֵהוּא געזאָגט:] אויב יאָ, גיב דײַן האַנט. האָט ער געגעבן זײַן
האַנט; – און ער האָט אים אַרויפֿגענומען צו זיך אויפֿן רײַטוואָגן. 16
און ער האָט געזאָגט: קום מיט מיר, און זע ווי איך נעם זיך אָן פֿון
גאָטס וועגן. און מע האָט אים געפֿירט אין זײַן רײַטוואָגן.

17 און ער איז געקומען קיין שומרון, און האָט דערשלאָגן אַלע וואָס
זײַנען געבליבן פֿון אַחאבֿן אין שומרון. ביז ער האָט אים
פֿאַרטיליקט; אַזוי ווי דאָס וואָרט פֿון גאָט וואָס ער האָט גערעדט צו
אֵליָהון.

18 און יֵהוּא האָט אײַנגעזאַמלט דאָס גאַנצע פֿאָלק, און האָט צו זײ
געזאָגט: אַחאבֿ האָט געדינט בַעַל אַ ביסל, יֵהוּא וועט אים דינען פֿיל.
19 און אַצונד, רופֿט צו מיר אַלע נבֿיאים פֿון בַעַל, אַלע זײַנע דינער,
און אַלע זײַנע כּהנים; קײנער זאָל ניט פֿעלן; וואָרום אַ גרויסע
אָפּפֿערשלאַכטונג צו בַעַל איז בײַ מיר. קײנער וואָס וועט פֿעלן, וועט
ניט בלײַבן לעבן.

און יֵהוּא האָט דאָס געטאָן מיט באַטרוג, כּדי אונטערצוברענגען די
דינער פֿון בַעַל.

20 און יֵהוּא האָט געזאָגט: הייליקט אַן אײַנזאַמלונג צו בַעַל. האָבן
זיי עס אויסגערופֿן. 21. און יֵהוּא האָט געשיקט אין גאַנץ ישׂראל, און
אַלע דינער פֿון בַעַל זײַנען געקומען, און עס איז ניט געבליבן אַ
מענטש וואָס איז ניט געקומען. און זיי זײַנען אַרײַנגעגאַנגען אין הויז
פֿון בַעַל; און דאָס הויז פֿון בַעַל איז געוואָרן אָנגעפֿילט פֿון עק צו
עק.

22 האָט ער געזאָגט צו דעם מאַן וואָס איבער דער קליידער-קאַמער:
גיב אַרויס מלבושים צו אַלע דינער פֿון בַעַל. און ער האָט זיי
אַרויסגעגעבן די מלבושים.

23 און יֵהוּא איז אַרײַנגעגאַנגען מיט יהונָדבֿ דעם זון פֿון רֵכָבֿן אין
הויז פֿון בַעַל, און ער האָט געזאָגט צו די דינער פֿון בַעַל: זוכט נאָך
און זעט, אַז דאָ זאָל ניט זײַן מיט אײַך פֿון די קנעכט פֿון יהוה, נאָר
בלויז בַעַל-דינער אַליין. 24 און זיי זײַנען אַרײַנגעגאַנגען צו מאַכן
שלאַכטאָפּפֿער און בראַנדאָפּפֿער.

און יֵהוּא האָט זיך געשטעלט דרויסן אַכציק מאַן, און אָנגעזאָגט:
אויב עמעצער וועט אַנטרונען ווערן פֿון די מענטשן וואָס איך גיב
איבער אויף אײַערע הענט, איז דײַן נפֿש פֿאַר יענעמס נפֿש.

25 און עס איז געווען, ווי ער האָט געענדיקט מאַכן דאָס
בראַנדאָפּפֿער, אַזוי האָט יֵהוּא געזאָגט צו די לויפֿערס און צו די
הויפּטלײַט: גייט אַרײַן דערשלאָגט זיי; קיינער זאָל ניט אַרויס.

האָבן זיי זיי דערשלאָגן מיטן שאַרף פֿון שווערד; און די לויפֿערס און
די הויפּטלײַט האָבן זיי אַרויסגעוואָרפֿן, און זײַנען אַוועקגעגאַנגען צו
דער שטאָט פֿון בַעַלס הויז. 26 און זיי האָבן אַרויסגענומען די
זײַלשטיינער פֿון בַעַלס הויז, און זיי פֿאַרברענט. 27 און זיי האָבן
צעבראָכן דעם זײַלשטיין פֿון בַעַל, און האָבן צעבראָכן דאָס הויז פֿון
בַעַל, און האָבן עס געמאַכט פֿאַר אָפּטריטן ביז אויף הײַנטיקן טאָג.

28 און יֵהוּא האָט פֿאַרטיליקט בַעַל פֿון ישׂראל. 29 אָבער פֿון די זינד
פֿון יָרָבעָם דעם זון פֿון נבֿטן, מיט וואָס ער האָט געמאַכט זינדיקן

ישׂראל, פֿון הינטער זײ האָט זיך יֵהוּא ניט אָפּגעקערט—פֿון די
גילדערנע קעלבער וואָס אין בֵּית-אֵל און וואָס אין דָן.

30 און גאָט האָט געזאָגט צו יֵהוּאן: ווײַל דו האָסט זיך גוט באַגאַנגען
צו טאָן וואָס איז רעכטפֿאַרטיק אין מײַנע אויגן—געטאָן צו אַחאָבֿס
הויז אַזוי ווי אַלץ אין מײַן האַרצן, וועלן דיר קינדער פֿון פֿירטן דָור
זיצן אויף דעם טראָן פֿון ישׂראל.

31 אָבער יֵהוּא האָט ניט געהיט צו גײן אין דער תּורה פֿון יהוה דעם
גאָט פֿון ישׂראל מיט זײַן גאַנצן האַרצן; ער האָט זיך ניט אָפּגעקערט
פֿון די זינד פֿון יָרָבְעָמען, וואָס ער האָט געמאַכט זינדיקן ישׂראל.

32 אין יענע טעג האָט גאָט אָנגעהויבן אָפּצוהאַקן פֿון ישׂראל. און
חֲזָאֵל האָט זײ געשלאָגן אין גאַנצן געמאַרק פֿון ישׂראל: 33 פֿון ירדן
צו זונאויפֿגאַנג, דאָס גאַנצע לאַנד גִלעָד, די גדים, און די ראוּבֿנים,
און די מנַשים, פֿון ערוער וואָס בײַם טאָל אַרנון-גִלעָד און בשן.

34 און די איבעריקע זאַכן וועגן יֵהוּאן, און אַלץ וואָס ער האָט
געטאָן, און זײַן גאַנצע גבֿורהשאַפֿט, דאָס איז שוין באַשריבן אין בוך
פֿון די צײַטגעשעעענישן פֿון די מלכים פֿון ישׂראל.

35 און יֵהוּא האָט זיך געלייגט מיט זײַנע עלטערן, און מע האָט אים
באַגראָבן אין שומרון. און זײַן זון יהוֹאָחָז איז געוואָרן מלך אויף זײַן
אָרט. און די טעג וואָס יֵהוּא האָט געקיניגט איבער ישׂראל אין
שומרון, זײַנען געווען אַכט און צוואַנציק יאָר.

יא

1 און ווי עֲתַליָה די מוטער פֿון אַחַזיָהון האָט געזען אַז איר
זון איז טויט, אַזוי איז זי אויפֿגעשטאַנען, און האָט
אומגעבראַכט דעם גאַנצן קיניגלעכן אָפּשטאַם. 2 האָט יהוֹשֶבֿע די
טאָכטער פֿון מלך יוֹרָם, אַחַזיָהס שוועסטער, גענומען יוֹאָש דעם זון
פֿון אַחַזיָהן, און האָט אים אַרויסגעגנבֿעט פֿון צווישן דעם מלכס
קינדער וואָס האָבן געזאָלט געטייט ווערן, אים און זײַן אַם, אין אַ
שלאָפֿקאַמער; און מע האָט אים באַהאַלטן פֿון עֲתַליָהון, און ער איז
ניט געטייט געוואָרן. 3 און ער איז געווען באַהאַלטן בײַ איר אין הויז
פֿון גאָט זעקס יאָר. און עֲתַליָה האָט געקיניגט איבערן לאַנד.

4 און אויפֿן זיבעטן יאָר האָט יהוֹיָדָע געשיקט און האָט גענומען די
הויפּטלײַט איבער די הונדערטן, פֿון די כָּרים און פֿון די לויפֿערס, און
ער האָט זיי געבראַכט צו זיך אין הויז פֿון גאָט, און ער האָט מיט זיי
געשלאָסן אַ בונד, און האָט זיי באַשוואָרן אין הויז פֿון גאָט, און זיי
געוויזן דעם מלכס זון. 5 און ער האָט זיי באַפֿוילן, אַזוי צו זאָגן: דאָס
איז די זאַך וואָס איר זאָלט טאָן: אַ דריטל פֿון אײַך, די וואָס קומען
אַרײַן שבת און היטן די היטונג פֿון דעם מלכס הויז – 6 נאָך אַ
דריטל איז געווען בײַם טויער סור, און אַ דריטל בײַם טויער הינטער
די לויפֿערס–זאָלט היטן די היטונג פֿון פּאַלאַץ פֿאַר אַן אָפּצאַם. 7
און צוויי טײלן פֿון אײַך, אַלע וואָס גייען אַרויס שבת, זאָלן היטן די
היטונג פֿון גאָטס הויז אַרום דעם מלך. 8 און איר זאָלט אַרומרינגלען
דעם מלך רונד אַרום, איטלעכער מיט זײַנע וואָפֿן אין זײַן האַנט. און
ווער עס קומט אַרײַן אין די רייען, זאָל געטייט ווערן. און זײַט מיט
דעם מלך בײַ זײַן אַרויסגיין און בײַ זײַן אַרײַנגיין.

9 האָבן די הויפּטלײַט פֿון די הונדערטן געטאָן אַזוי ווי אַלץ וואָס
יהוֹיָדָע דער כֹּהן האָט באַפֿוילן, און זיי האָבן גענומען איטלעכער
זײַנע מענטשן, די וואָס קומען אַרײַן שבת, מיט די וואָס גייען אַרויס
שבת, און זיי זײַנען געקומען צו יהוֹיָדָע דעם כֹּהן. 10 און דער כֹּהן
האָט געגעבן די הויפּטלײַט פֿון די הונדערטן די שפּיזן און די שילדן
וואָס פֿון מלך דוד, וואָס אין הויז פֿון גאָט. 11 און די לויפֿערס האָבן
זיך געשטעלט איטלעכער מיט זײַנע וואָפֿן אין זײַן האַנט, פֿון דער
רעכטער זײַט פֿון הויז ביז דער לינקער זײַט פֿון הויז, בײַם מזבח, און
בײַם הויז, לעבן מלך רונד אַרום. 12 און ער האָט אַרויסגעפֿירט דעם
מלכס זון, און האָט אָנגעטאָן אויף אים די קרוין און די [קיניגלעכע]
צייכנס; און זיי האָבן אים געמאַכט פֿאַר אַ מלך, און האָבן אים
געזאַלבט; און זיי האָבן געקלאַפּט די הענט, און געזאָגט: לעבן זאָל
דער מלך!

13 און עֲתַלְיָה האָט געהערט דעם קָול פֿון די לויפֿערס און דעם
פֿאָלק, און זי איז געקומען צו דעם פֿאָלק אין הויז פֿון גאָט. 14 און זי
האָט געזען, ערשט דער מלך שטייט אויף דער בימה, אַזוי ווי דער
שטייגער, און די האַרן און די טרומייטערערס לעבן מלך, און דאָס
גאַנצע פֿאָלק פֿון לאַנד פֿרייט זיך, און בלאָזט אין טרומייטן; האָט
עֲתַלְיָה צעריסן אירע קליידער, און האָט אַרויסגערופֿן: אַ בונט! אַ
בונט!

15 האָט יהוֹיָדָע דער כֹּהן באַפֿוילן די הויפּטלײַט פֿון די הונדערטן, די
אויפֿזעער פֿון חיל, און ער האָט צו זיי געזאָגט: פֿירט זי אַרויס ביז
אינעווייניק פֿון די רייען; און דעם וואָס גייט איר נאָך, טייט מיטן
שווערד. וואָרום דער כֹּהן האָט געזאָגט: זי זאָל ניט געטייט ווערן אין
הויז פֿון גאָט.

16 האָבן זיי געמאַכט פֿאַר איר אָרט, און זי איז אַרײַנגעגאַנגען דורך
דעם פֿערדאײַנגאַנג אין מלכס הויז, און איז דאָרטן געטייט געוואָרן.

17 און יהוֹיָדָע האָט געשלאָסן אַ בונד צווישן יהוה און צווישן דעם
מלך און דעם פֿאָלק, צו זײַן דאָס פֿאָלק פֿון יהוה; אויך צווישן דעם
מלך און צווישן דעם פֿאָלק. 18 און דאָס גאַנצע פֿאָלק פֿון לאַנד איז
אַרײַנגעגאַנגען אין הויז פֿון בַעַל, און זיי האָבן עס אײַנגעוואָרפֿן;
זײַנע מזבחות און זײַנע בילדער האָבן זיי גוט צעבראָכן, און מַתּן
דעם כֹּהן פֿון בַעַל האָבן זיי געהרגעט פֿאַר די מזבחות.

און דער כֹּהן האָט געמאַכט אויפֿזעער איבער דעם הויז פֿון גאָט. 19
און ער האָט גענומען די הויפּטלײַט פֿון די הונדערטן, און די כָּרים,
און די לויפֿערס, און דאָס גאַנצע פֿאָלק פֿון לאַנד, און זיי האָבן
אַראָפּגעבראַכט דעם מלך פֿון גאָטס הויז, און זיי זײַנען
אַרײַנגעגאַנגען דורך דעם טויער פֿון די לויפֿערס אין מלכס הויז. און
ער האָט זיך געזעצט אויפֿן טראָן פֿון די מלכים. 20 און דאָס גאַנצע
פֿאָלק פֿון לאַנד האָט זיך געפֿרייט, און די שטאָט איז געווען רויִק.
און עַתַליָהון האָבן זיי געטייט מיטן שווערד אין מלכס הויז.

יב

1 זיבן יאָר איז יהואש אַלט געווען, אַז ער איז געוואָרן מלך. 2
אין זיבעטן יאָר פֿון יֵהוּאן איז יהואש געוואָרן מלך, און
פֿערציק יאָר האָט ער געקיניגט אין ירושלים, און דער נאָמען פֿון זײַן
מוטער איז געווען צִבְיָה פֿון באֵר-שֶׁבַע.

3 און יהואש האָט געטאָן וואָס איז רעכטפֿאַרטיק אין די אויגן פֿון
גאָט אַלע זײַנע טעג, אַזוי ווי יהוֹיָדָע דער כֹּהן האָט אים געלערנט. 4
נאָר די בָמות זײַנען ניט אָפּגעטאָן געוואָרן; דאָס פֿאָלק האָט נאָך
אַלץ געשלאַכט און גערייכערט אויף די בָמות.

5 און יהואש האָט געזאָגט צו די כּהנים: אַל דאָס געהייליקטע
זילבער וואָס ווערט געבראַכט אין גאָטס הויז אין גאַנגבאַרן געלט,
דאָס געלט פֿון נפֿשות לויט איטלעכנס אָפּשאַצונג, אַל דאָס געלט
וואָס עמיצן קומט אַרויף אויפֿן האַרצן צו ברענגען אין הויז פֿון גאָט,
6 זאָלן די כּהנים נעמען פֿאַר זיך, איטלעכער פֿון זײַן געבער; און
זיי זאָלן פֿאַרריכטן די צעבראָכענע ערטער פֿון הויז, ווו נאָר אַ
צעבראָכענער אָרט וועט זיך דאָרטן געפֿינען.

7 אָבער עס איז געווען אין דרײַ און צוואַנציקסטן יאָר פֿון מלך
יהואש, האָבן די כּהנים נאָך ניט געהאַט פֿאַרריכט די צעבראָכענע
ערטער פֿון הויז. 8 האָט דער מלך יהואש גערופֿן יהוֹיָדע דעם כּהן,
און די [אַנדערע] כּהנים, און ער האָט צו זיי געזאָגט: פֿאַר וואָס
פֿאַרריכט איר ניט די צעבראָכענע ערטער פֿון הויז? און אַצונד, זאָלט
איר מער ניט נעמען קיין געלט פֿון אײַערע געבער, נײַערט אויף די
צעבראָכענע ערטער פֿון הויז זאָלט איר עס אָפּגעבן.

9 האָבן די כּהנים אײַנגעוויליקט, ניט צו נעמען דאָס געלט פֿון דעם
פֿאָלק, און ניט צו פֿאַרריכטן די צעבראָכענע ערטער פֿון הויז.

10 און יהוֹיָדע דער כּהן האָט גענומען אַ קאַסטן, און האָט
אויסגעשניטן אַ לאָך אין זײַן טירל, און האָט אים אַוועקגעשטעלט
לעבן מזבח, אויף דער רעכטער זײַט ווי מע קומט אַרײַן אין הויז פֿון
גאָט; און אַהין פֿלעגן די כּהנים וואָס היטן די שוועל, אַרײַנטאָן דאָס
גאַנצע געלט וואָס איז געבראַכט געוואָרן אין הויז פֿון גאָט. 11 און
עס איז געווען, ווי זיי האָבן געזען אַז אין קאַסטן איז דאָ פֿיל געלט,
אַזוי איז אַרויפֿגעקומען דער שרײַבער פֿון מלך, און דער כּהן-גדול,
און זיי האָבן אײַנגעבונדן און איבערגעציילט דאָס געלט וואָס האָט
זיך געפֿונען אין הויז פֿון גאָט. 12 און זיי פֿלעגן איבערגעבן דאָס
אויסגעציילטע געלט אין די הענט פֿון די ווערקמײַסטערס וואָס
זײַנען געווען געשטעלט איבער דעם הויז פֿון גאָט; און זיי האָבן עס
אויסגעצאָלט צו די האָלצמײַסטערס און צו די בוימײַסטערס וואָס
האָבן געאַרבעט אין הויז פֿון גאָט, 13 און צו די מויערער, און צו די
שטיינהעקער, און אויף צו קויפֿן האָלץ און געהאַקטע שטיינער, צו
פֿאַרריכטן די צעבראָכענע ערטער פֿון גאָטס הויז, און אויף אַלץ
וואָס איז אַוועקגעגאַנגען אויפֿן הויז, צום פֿאַרריכטן.

14 אָבער קיין זילבערנע בעקנס, שנייצמעסערס, שפּרענגבעקנס,
טרומייטן, קיין שום גילדערנע כּלי און זילבערנע כּלי, פֿלעגט ניט
געמאַכט ווערן פֿאַר דעם הויז פֿון גאָט פֿון דעם געלט וואָס איז
געבראַכט געוואָרן אין הויז פֿון גאָט. 15 נייַערט צו די
ווערקמייַנסטערס פֿלעגט מען עס געבן, און זיי פֿלעגן דערמיט
פֿאַרריכטן דאָס הויז פֿון גאָט. 16 און מע פֿלעגט זיך ניט רעכענען
מיט די מענטשן וואָס מע פֿלעגט געבן דאָס געלט אויף זייער האַנט,
אויף צו געבן צו די בַעַל-מלאָכהס, נייַערט אויף נאמנות האָבן זיי
געאַרבעט.

17 דאָס געלט פֿון שולדאָפּפֿער און דאָס געלט פֿון זינדאָפּפֿער פֿלעגט
ניט געבראַכט ווערן אין הויז פֿון גאָט; דאָס פֿלעגט געהערן צו די
כּהנים.

18 דענצמאָל איז אַרויפֿגעגאַנגען חֲזָאֵל דער מלך פֿון ארם, און האָט
געהאַלטן מלחמה אויף גַת, און האָט זי באַצוווּנגען. און חֲזָאֵל האָט
געקערט זייַן פּנים אַרויפֿצוגיין אויף ירושלים.

19 האָט יהואש דער מלך פֿון יהודה גענומען אַלע הייליקע זאַכן וואָס
יהוֹשָפָט, און יהוֹרם, און אַחַזְיָהו, זייַנע עלטערן, די מלכים פֿון
יהודה, האָבן געהייליקט, און זייַנע אייגענע געהייליקטע זאַכן, און
דאָס גאַנצע גאָלד וואָס האָט זיך געפֿונען אין די שאַצקאַמערן פֿון
גאָטס הויז און פֿון מלכס הויז, און ער האָט עס אַוועקגעשיקט צו
חֲזָאֵל דעם מלך פֿון ארם. און ער האָט אָפּגעצויגן פֿון ירושלים.

20 און די איבעריקע זאַכן וועגן יוֹאָשן, און אַלץ וואָס ער האָט
געטאָן, דאָס איז שוין באַשריבן אין בוך פֿון די צייַטגעשעענישן פֿון
די מלכים פֿון יהודה.

21 און זייַנע קנעכט זייַנען אויפֿגעשטאַנען און האָבן געבונטעוועט אַ
בונט, און האָבן דערשלאָגן יוֹאָשן אין בית-מִלוא וואָס נידערט אַראָפּ
צו סִלאָ. 22 יוֹזכר דער זון פֿון שִמעָתן, און יהוֹזָבָד דער זון פֿון
שומרן, זייַנע קנעכט, האָבן אים געשלאָגן, און ער איז געשטאָרבן.
און מע האָט אים באַגראָבן לעבן זייַנע עלטערן אין דָוִדס-שטאָט. און
זייַן זון אַמַציָה איז געוואָרן מלך אויף זייַן אָרט.

יג

1 אין דרײַ און צוואַנציקסטן יאָר פֿון יוֹאָש דעם זון פֿון
אַחַזיָהון, דעם מלך פֿון יהוּדה, איז יהוֹאָחָז דער זון פֿון יֵהוּאן
געוואָרן מלך איבער ישׂראל אין שומרון, [און האָט געקיניגט] זיבעצן
יאָר. 2 און ער האָט געטאָן וואָס איז שלעכט אין די אויגן פֿון גאָט,
און איז געגאַנגען נאָך די זינד פֿון יָרָבֿעָם דעם זון פֿון נבֿטן, וואָס ער
האָט געמאַכט זינדיקן ישׂראל; ער האָט זיך ניט אָפּגעקערט דערפֿון.
3 און דער צאָרן פֿון גאָט האָט געגרימט אויף ישׂראל, און ער האָט
זיי געגעבן אין דער האַנט פֿון חֲזָאֵל דעם מלך פֿון ארם, און אין דער
האַנט פֿון בֶן-הֲדַד דעם זון פֿון חֲזָאֵלן, אַלע טעג.

4 האָט יהוֹאָחָז געבעטן צו גאָט, און גאָט האָט צוגעהערט צו אים,
וואָרום ער האָט געזען די דריקונג פֿון ישׂראל, אַז דער מלך פֿון ארם
האָט זיי געדריקט – 5 און גאָט האָט געגעבן ישׂראל אַ העלפֿער, און
זיי זײַנען אַרויס פֿון אונטער דער האַנט פֿון ארם; און די קינדער פֿון
ישׂראל זײַנען געזעסן אין זייערע געצעלטן אַזוי ווי נעכטן-
אייערנעכטן. 6 אָבער זיי האָבן זיך ניט אָפּגעקערט פֿון די זינד פֿון
דעם הויז פֿון יָרָבֿעָמען, וואָס ער האָט געמאַכט זינדיקן ישׂראל; זיי
זײַנען געגאַנגען דערין; און אויך די אֲשֵׁרָה איז געבליבן שטיין אין
שומרון. – 7 וואָרום ער האָט ניט איבערגעלאָזן יהוֹאָחָזן קיין
מאַנשאַפֿט, נאָר בלויז פֿופֿציק רײַטער, און צען רײַטוועגן, און צען
טויזנט פֿוסגייער. ווײַל דער מלך פֿון ארם האָט זיי אומגעבראַכט, און
זיי געמאַכט אַזוי ווי שטויב צום טרעטן.

8 און די איבעריקע זאַכן וועגן יהוֹאָחָזן, און אַלץ וואָס ער האָט
געטאָן, און זײַן גבֿוּרהשאַפֿט, דאָס איז שוין באַשריבן אין בוך פֿון די
צײַטגעשעעניש פֿון די מלכים פֿון ישׂראל.

9 און יהוֹאָחָז האָט זיך געלייגט מיט זײַנע עלטערן, און מע האָט אים
באַגראָבן אין שומרון. און זײַן זון יוֹאָש איז געוואָרן מלך אויף זײַן
אָרט.

10 אין זיבן און דרײַסיקסטן יאָר פֿון יוֹאָש דעם מלך פֿון יהוּדה איז
יהואש דער זון פֿון יהוֹאָחָזן געוואָרן מלך איבער ישׂראל אין שומרון,
[און האָט געקיניגט] זעכצן יאָר. 11 און ער האָט געטאָן וואָס איז
שלעכט אין די אויגן פֿון גאָט; ער האָט זיך ניט אָפּגעקערט פֿון אַלע

זינד פֿון יָרָבְעָם דעם זון פֿון נבֿטן, וואָס ער האָט געמאַכט זינדיקן
ישׂראל; ער איז געגאַנגען דערין.

12 און די איבעריקע זאַכן וועגן יוֹאָשן, און אַלץ וואָס ער האָט
געטאָן, און זײַן גבֿורהשאַפֿט, ווי ער האָט מלחמה געהאַלטן מיט
אַמַציָה דעם מלך פֿון יהודה, דאָס איז שוין באַשריבן אין בוך פֿון די
צײַטגעשעענישן פֿון די מלכים פֿון ישׂראל.

13 און יוֹאָש האָט זיך געלייגט מיט זײַנע עלטערן; און יָרָבְעָם האָט
זיך געזעצט אויף זײַן טראָן. און יוֹאָש איז באַגראָבן געוואָרן אין
שומרון לעבן די מלכים פֿון ישׂראל.

14 און אֶלישע איז קראַנק געוואָרן אויף דער קראַנקשאַפֿט וואָס ער
האָט געזאָלט פֿון איר שטאַרבן; און יוֹאָש דער מלך פֿון ישׂראל האָט
אַראָפּגענידערט צו אים, און ער האָט געוויינט אויף זײַן פּנים, און
האָט געזאָגט: פֿאָטער מײַנער, פֿאָטער מײַנער, רײַטוועגן און רײַטער
פֿון ישׂראל!

15 האָט אֶלישע צו אים געזאָגט: ברענג אַ בויגן און פֿײַלן. האָט ער
אים געבראַכט אַ בויגן און פֿײַלן. 16 האָט ער געזאָגט צו דעם מלך
פֿון ישׂראל: לייג אַרויף דײַן האַנט אויפֿן בויגן. האָט ער אַרויפֿגעלייגט
זײַן האַנט, און אֶלישע האָט אַרויפֿגעטאָן זײַנע הענט אויף די הענט
פֿון מלך. 17 און ער האָט געזאָגט: עפֿן דעם פֿענצטער צו מזרח; האָט
ער געעפֿנט. האָט אֶלישע געזאָגט: שיס; און ער האָט געשאָסן. האָט
ער געזאָגט: אַ פֿײַל פֿון ישועה פֿון גאָט, און אַ פֿײַל פֿון ישועה אַקעגן
אַרם; און וועסט שלאָגן אַרם אין אַפֿק ביז צו פֿאַרלענדן.

18 און ער האָט געזאָגט: נעם די פֿײַלן; און ער האָט זיי גענומען.
האָט ער געזאָגט צו דעם מלך פֿון ישׂראל: שלאָג אָן דער ערד; און
ער האָט געשלאָגן דרײַ מאָל און האָט זיך אָפּגעשטעלט.

19 האָט געצערנט אויף אים דער געטלעכער מאַן, און האָט געזאָגט:
געזאָלט שלאָגן פֿינף אָדער זעקס מאָל; דענצמאָל וואָלסטו געשלאָגן
אַרם ביז צום פֿאַרלענדן; אָבער אַצונד וועסטו נאָר דרײַ מאָל שלאָגן
אַרם.

20 און אֶלישע איז געשטאָרבן, און מע האָט אים באַגראָבן.

און באַנדעס פֿון מואָבֿ פֿלעגן קומען אין לאַנד בײַם אָנקום פֿון יאָר.
21 און עס איז געווען, מע באַגראָבט אַזוי אַ מענטשן, ערשט זײ
דערזעען אַ באַנדע. האָבן זײ אַרײַנגעוואָרפֿן דעם מאַן אין אֶלישעס
קבֿר. און דער מאַן האָט זיך געקײַקלט ביז ער האָט זיך אָנגערירט אָן
אֶלישעס ביינער, און איז לעבעדיק געוואָרן, און האָט זיך געשטעלט
אויף זײַנע פֿיס.

22 און חזָאֵל דער מלך פֿון ארם האָט געדריקט ישׂראל אַלע טעג פֿון
יהוֹאָחָזן. 23 אָבער גאָט האָט זײ געלײַטזעליקט און זיך דערבאַרימט
אויף זײ, און האָט זיך צוגעקערט צו זײ פֿון וועגן זײַן בונד מיט
אַבֿרהם, יצחק, און יעקבֿ, און ער האָט זײ ניט געוואָלט אומברענגען,
און האָט זײ ניט אַוועקגעוואָרפֿן פֿון זײַן פּנים ביז אַצונד.

24 און חזָאֵל דער מלך פֿון ארם איז געשטאָרבן. און זײַן זון בן-הֲדַד
איז געוואָרן מלך אויף זײַן אָרט.

25 און יהואש דער זון פֿון יהוֹאָחָזן האָט צוריקגעקערט פֿון דער
האַנט פֿון בן-הֲדַד דעם זון פֿון חזָאֵלן די שטעט וואָס ער האָט
געהאַט צוגענומען פֿון דער האַנט פֿון זײַן פֿאָטער יהוֹאָחָזן
אין מלחמה. דרײַ מאָל האָט אים יוֹאָש געשלאָגן, און האָט
צוריקגעקערט די שטעט פֿון ישׂראל.

יד

1 אין צווייטן יאָר פֿון יוֹאָש דעם זון פֿון יוֹאָחָזן, דעם מלך פֿון
ישׂראל, איז אַמַציָהו דער זון פֿון יוֹאָש דעם מלך פֿון יהודה
געוואָרן מלך. 2 פֿינף און צוואַנציק יאָר איז ער אַלט געווען, אַז ער
איז געוואָרן מלך, און נײַן און צוואַנציק יאָר האָט ער געקיניגט אין
ירושלים. און דער נאָמען פֿון זײַן מוטער איז געווען יהוֹיַדָען פֿון
ירושלים. 3 און ער האָט געטאָן וואָס איז רעכטפֿאַרטיק אין די אויגן
פֿון גאָט, אָבער ניט אַזוי ווי זײַן פֿאָטער דוד; ער האָט געטאָן ווי אַלץ
וואָס זײַן פֿאָטער יוֹאָש האָט געטאָן. 4 נאָר די בָמות זײַנען ניט
אָפּגעטאָן געוואָרן; דאָס פֿאָלק האָט נאָך אַלץ געשלאַכט און
געריכערט אויף די בָמות.

5 און עס איז געווען, ווי די מלוכה איז געווען באַפֿעסטיקט אין זײַן
האַנט, אַזוי האָט ער דערשלאָגן זײַנע קנעכט וואָס האָבן דערשלאָגן

זייַן פֿאָטער דעם מלך. 6 אָבער די קינדער פֿון די דערשלעגער האָט
ער ניט געטייט, אַזוי ווי עס שטייט געשריבן אין בוך פֿון תּורת־משה,
וואָס גאָט האָט באַפֿוילן, אַזוי צו זאָגן: פֿאָטערס זאָלן ניט געטייט
ווערן פֿאַר קינדער, און קינדער זאָלן ניט געטייט ווערן פֿאַר
פֿאָטערס; נייַערט יעטוועדער פֿאַר זייַן זינד זאָל געטייט ווערן.

7 ער האָט געשלאָגן פֿון אדום אין טאָל פֿון זאַלץ צען טויזנט, און
אייַנגענומען סלַע אין מלחמה, און גערופֿן איר נאָמען יָקתאֵל [ווי זי
הייסט] ביז אויף הייַנטיקן טאָג.

8 דענצמאָל האָט אַמַציָה געשיקט שלוחים צו יהואש דעם זון פֿון
יהואָחָז דעם זון פֿון יֵהוא, דעם מלך פֿון ישׂראל, אַזוי צו זאָגן: קום
לאָמיר זיך אָנקוקן אין פּנים.

9 האָט יהואש דער מלך פֿון ישׂראל געשיקט צו אַמַציָהו דעם מלך
פֿון יהודה, אַזוי צו זאָגן: דער דאָרן וואָס אין לבָנון האָט געשיקט צו
דעם צעדערבוים וואָס אין לבָנון, אַזוי צו זאָגן: גיב דייַן טאָכטער צו
מייַן זון פֿאַר אַ ווייַב. איז פֿאַרבייַגעגאַנגען אַ ווילדע חיה וואָס אין
לבָנון, און האָט צעטרעטן דעם דאָרן. 10 שלאָגן האָסטו געשלאָגן
אדום, און דייַן האַרץ האָט דיך דערהויבן; האַלט דייַן כּבֿוד, און זיץ
אין דער היים. און נאָך וואָס זאָלסטו זיך רייצן מיט בייז, און פֿאַלן דו
און יהודה מיט דיר?

11 אָבער אַמַציָהו האָט ניט צוגעהערט. און יהואש דער מלך פֿון
ישׂראל איז אַרויסגעגאַנגען. און זיי האָבן זיך אָנגעקוקט אין פּנים,
ער און אַמַציָהו דער מלך פֿון יהודה, אין בֵית־שֶמֶש וואָס געהערט צו
יהודה. 12 און יהודה איז געשלאָגן געוואָרן פֿאַר ישׂראל. און זיי
זייַנען אַנטלאָפֿן איטלעכער צו זייַנע געצעלטן.

13 און אַמַציָהו דעם מלך פֿון יהודה, דעם זון פֿון יהואש דעם זון פֿון
אַחַזיָהון, האָט יהואש דער מלך פֿון ישׂראל געכאַפּט אין בֵית־שֶמֶש.
און ער איז געקומען קיין ירושלים, און האָט דורכגעבראָכן די מויער
פֿון ירושלים פֿון דעם טויער פֿון אפֿרים ביז דעם ווינקלטויער, פֿיר
הונדערט איילן. 14 און ער האָט צוגענומען דאָס גאַנצע גאָלד און
זילבער, און אַלע כּלים, וואָס האָבן זיך געפֿונען אין הויז פֿון גאָט און
אין די שאַצקאַמערן פֿון מלכּס הויז, און משכּון־קינדער, און האָט זיך
אומגעקערט קיין שומרון.

15 און די איבעריקע זאַכן פֿון יהואשען וואָס ער האָט געטאָן, און
זײַן גבֿורהשאַפֿט, און ווי ער האָט מלחמה געהאַלטן מיט אַמַציָהו
דעם מלך פֿון יהודה, דאָס איז שוין באַשריבן אין בוך פֿון די
צײַטגעשעענישן פֿון די מלכים פֿון ישׂראל.

16 און יהואש האָט זיך געלייגט מיט זײַנע עלטערן, און ער איז
באַגראָבן געוואָרן אין שומרון לעבן די מלכים פֿון ישׂראל. און זײַן זון
יָרָבֿעָם איז געוואָרן מלך אויף זײַן אָרט.

17 און אַמַציָהו דער זון פֿון יוֹאָשן, דער מלך פֿון יהודה, האָט
געלעבט נאָך דעם טויט פֿון יהואש דעם זון פֿון יהוֹאָחָזן, דעם מלך
פֿון ישׂראל, פֿופֿצן יאָר.

18 און די איבעריקע זאַכן וועגן אַמַציָהון, זיי זײַנען שוין באַשריבן
אין בוך פֿון די צײַטגעשעענישן פֿון די מלכים פֿון יהודה.

19 און מע האָט געבונטעוועט אויף אים אַ בונט אין ירושלים, און
ער איז אַנטלאָפֿן קיין לָכיש; אָבער מע האָט נאָכגעשיקט נאָך אים
קיין לָכיש, און מע האָט אים דאָרטן געטייט. 20 און מע האָט אים
געבראַכט אויף פֿערד. און ער איז באַגראָבן געוואָרן אין ירושלים
לעבן זײַנע עלטערן אין דָוִדס-שטאָט.

21 און דאָס גאַנצע פֿאָלק פֿון יהודה האָט גענומען עַזַריָהן, וואָס איז
געווען זעכצן יאָר אַלט, און זיי האָבן אים געמאַכט פֿאַר מלך אויפֿן
אָרט פֿון זײַן פֿאָטער אַמַציָהון.

22 ער האָט אַרומגעבויט אֵילַת און האָט זי צוריקגעקערט צו יהודה.
נאָך דעם ווי דער מלך האָט זיך געלייגט מיט זײַנע עלטערן.

23 אין פֿופֿצנטן יאָר פֿון אַמַציָהו דעם זון פֿון יוֹאָשן, דעם מלך פֿון
יהודה, איז יָרָבֿעָם דער זון פֿון יוֹאָש דעם מלך פֿון ישׂראל געוואָרן
מלך אין שומרון, [און האָט געקיניגט] איין און פֿערציק יאָר. 24 און
ער האָט געטאָן וואָס איז שלעכט אין די אויגן פֿון גאָט; ער האָט זיך
ניט אָפּגעקערט פֿון אַלע זינד פֿון יָרָבֿעָם דעם זון פֿון נבֿטן, וואָס ער
האָט געמאַכט זינדיקן ישׂראל.

25 ער האָט צוריקגעשטעלט דעם געמאַרק פֿון ישׂראל, פֿון ווו מע
קומט קיין חֲמת ביז דעם ים פֿון פּלוין, אַזוי ווי דאָס וואָרט פֿון יהוה
דעם גאָט פֿון ישׂראל, וואָס ער האָט גערעדט דורך זײַן קנעכט יוֹנה
דעם זון פֿון אַמִתַּין, דעם נבֿיא, וואָס פֿון גַת-חֵפֶר. 26 וואָרום גאָט
האָט געזען די פּײַן פֿון ישׂראל, אַז זי איז זייער ביטער, און קיין
מוטערמענטש איז ניטאָ, און ניטאָ ווער זאָל העלפֿן ישׂראל. 27 און
גאָט האָט ניט געוואָלט אויסמעקן דעם נאָמען פֿון ישׂראל פֿון
אונטערן הימל, און ער האָט זיי געהאָלפֿן דורך דער האַנט פֿון יָרָבְעָם
דעם זון פֿון יוֹאָשן.

28 און די איבעריקע זאַכן וועגן יָרָבְעָמען, און אַלץ וואָס ער האָט
געטאָן, און זײַן גבֿורהשאַפֿט, ווי ער האָט מלחמה געהאַלטן, און ווי
ער האָט צוריקגעקערט דמשׂק און חֲמת צו יהודה און ישׂראל, דאָס
איז שוין באַשריבן אין בוך פֿון די צײַטגעשעענישן פֿון די מלכים פֿון
ישׂראל.

29 און יָרָבְעָם האָט זיך געלייגט מיט זײַנע עלטערן, מיט די מלכים
פֿון ישׂראל. און זײַן זון זכַריה איז געוואָרן מלך אויף זײַן אָרט.

טו

1 אין זיבן און צוואַנציקסטן יאָר פֿון יָרָבְעָם דעם מלך פֿון
ישׂראל, איז עֲזַריָה דער זון פֿון אַמַציָה דעם מלך פֿון יהודה
געוואָרן מלך. 2 זעכצן יאָר איז ער אַלט געווען, אַז ער איז געוואָרן
מלך, און צוויי און פֿופֿציק יאָר האָט ער געקיניגט אין ירושלים, און
דער נאָמען פֿון זײַן מוטער איז געווען יְכָליָהו פֿון ירושלים.

3 און ער האָט געטאָן וואָס איז רעכטפֿאַרטיק אין די אויגן פֿון גאָט,
אַזוי ווי אַלץ וואָס זײַן פֿאָטער אַמַציָהו האָט געטאָן. 4 נאָר די בָמות
זײַנען ניט אָפּגעטאָן געוואָרן; דאָס פֿאָלק האָט נאָך אַלץ געשלאַכט
און גערייכערט אויף די בָמות.

5 און גאָט האָט געפּלאָגט דעם מלך, און ער איז געווען אַ מצוֹרע ביז
דעם טאָג פֿון זײַן טויט. און ער איז געזעסן אין דעם אָפּגעזונדערטן
הויז. און יוֹתָם דעם מלכס זון איז געווען איבערן פּאַלאַץ; ער האָט
געמשפּט דאָס פֿאָלק פֿון לאַנד.

6 און די איבעריקע זאַכן וועגן עֲזַרְיָהן, און אַלץ וואָס ער האָט
געטאָן, דאָס איז שוין באַשריבן אין בוך פֿון די צײַטגעשעענישן פֿון
די מלכים פֿון יהודה.

7 און עֲזַרְיָה האָט זיך געלייגט מיט זײַנע עלטערן, און מע האָט אים
באַגראָבן לעבן זײַנע עלטערן אין דָוִדס-שטאָט. און זײַן זון יוֹתָם איז
געוואָרן מלך אויף זײַן אָרט.

8 אין אַכט און דרײַסיקסטן יאָר פֿון עֲזַרְיָהו דעם מלך פֿון יהוּדה,
האָט זכַריהו דער זון פֿון יָרָבְעָמען געקיניגט איבער ישׂראל אין
שומרון זעקס חדשים. 9 און ער האָט געטאָן וואָס איז שלעכט אין די
אויגן פֿון גאָט, אַזוי ווי זײַנע עלטערן האָבן געטאָן; ער האָט זיך ניט
אָפּגעקערט פֿון די זינד פֿון יָרָבְעָם דעם זון פֿון נְבָטן, וואָס ער האָט
געמאַכט זינדיקן ישׂראל.

10 און שַלום דער זון פֿון יָבֵשן האָט געמאַכט אַ בונט אויף אים, און
האָט אים געשלאָגן אַנטקעגן פֿאַרן פֿאָלק, און אים געטייט, און איז
געוואָרן מלך אויף זײַן אָרט.

11 און די איבעריקע זאַכן וועגן זכַריהן, זיי זײַנען באַשריבן אין בוך
פֿון די צײַטגעשעענישן פֿון די מלכים פֿון ישׂראל.

12 דאָס איז געווען דאָס וואָרט פֿון גאָט וואָס ער האָט גערעדט צו
יֵהוּאן, אַזוי צו זאָגן: קינדער ביזן פֿירטן דָור וועלן דיר זיצן אויפֿן
טראָן פֿון ישׂראל; און אַזוי איז געשען.

13 שַלום דער זון פֿון יָבֵשן איז געוואָרן מלך אין נײַן און דרײַסיקסטן
יאָר פֿון עוּזִיָה דעם מלך פֿון יהוּדה; און ער האָט געקיניגט אַ חודש
צײַט אין שומרון.

14 איז אַרויפֿגעגאַנגען מנַחֵם דער זון פֿון גָדין, פֿון תִּרְצָה, און ער איז
געקומען קיין שומרון, און האָט געשלאָגן שַלום דעם זון פֿון יָבֵשן
אין שומרון, און האָט אים געטייט, און איז געוואָרן מלך אויף זײַן
אָרט.

15 און די איבעריקע זאַכן וועגן שַלומען, און זײַן בונט וואָס ער האָט
געבונטעוועט, דאָס איז באַשריבן אין בוך פֿון די צײַטגעשעענישן פֿון
די מלכים פֿון ישׂראל.

16 דענצמאָל האָט מנַחֵם געשלאָגן תִּפְסַח מיט אַלע וואָס אין איר,
און אירע געמאַרקן פֿון תִּרְצָה אָן. ווײַל מע האָט אים ניט געעפֿנט.
האָט ער זי געשלאָגן; אַלע אירע טראָגעדיקע האָט ער
אויפֿגעשפּאָלטן.

17 אין נײַן און דרײַסיקסטן יאָר פֿון עֲזַרְיָה דעם מלך פֿון יהודה איז
מנַחֵם דער זון פֿון גָדין געוואָרן מלך איבער ישׂראל, [און האָט
געקיניגט] צען יאָר אין שומרון.

18 און ער האָט געטאָן וואָס איז שלעכט אין די אויגן פֿון גאָט; ער
האָט אַלע זײַנע טעג זיך ניט אָפּגעקערט פֿון די זינד פֿון יָרָבְעָם דעם
זון פֿון נבָטן, וואָס ער האָט געמאַכט זינדיקן ישׂראל.

19 איז געקומען פּול דער מלך פֿון אשור אויפֿן לאַנד. און מנַחֵם האָט
געגעבן פּולן טויזנט צענטנער זילבער, אַז זײַן האַנט זאָל זײַן מיט
אים צו באַפֿעסטיקן די מלוכה אין זײַן האַנט. 20 און מנַחֵם האָט
אויסגעוואָרפֿן דאָס געלט אויף ישׂראל, אויף אַלע װוילפֿאַרמעגלעכע,
פֿופֿציק שקָלים זילבער אויף יעטוועדער מאַן. כּדי צו געבן דעם מלך
פֿון אשור. און דער מלך פֿון אשור האָט זיך אומגעקערט, און האָט
זיך ניט אָפּגעשטעלט דאָרטן אין לאַנד.

21 און די איבעריקע זאַכן וועגן מנַחֵמען, און אַלץ וואָס ער האָט
געטאָן, דאָס איז שוין באַשריבן אין בוך פֿון די צײַטגעשעענישן פֿון
די מלכים פֿון ישׂראל.

22 און מנַחֵם האָט זיך געלייגט מיט זײַנע עלטערן, און זײַן זון פּקַחיָה
איז געוואָרן מלך אויף זײַן אָרט.

23 אין פֿופֿציקסטן יאָר פֿון עֲזַרְיָה דעם מלך פֿון יהודה איז פּקַחיָה
דער זון פֿון מנַחֵמען געוואָרן מלך איבער ישׂראל אין שומרון, [און
האָט געקיניגט] צוויי יאָר.

24 און ער האָט געטאָן וואָס איז שלעכט אין די אויגן פֿון גאָט; ער
האָט זיך ניט אָפּגעקערט פֿון די זינד פֿון יָרָבעָם דעם זון פֿון נבֿטן,
וואָס ער האָט געמאַכט זינדיקן ישׂראל.

25 און זײַן הויפּטמאַן פֶּקח דער זון פֿון רמַליָהון האָט געמאַכט אַ
בונט אויף אים, און האָט אים דערשלאָגן אין שומרון, אין פּאַלאַץ
פֿון מלכס הויז, בײַ אַרגובֿ און בײַ אַריֵה; און מיט אים זײַנען געווען
פֿופֿציק מאַן פֿון די גלעדער; און ער האָט אים געטייט, און איז
געוואָרן מלך אויף זײַן אָרט.

26 און די איבעריקע זאַכן וועגן פּקחיָהן, און אַלץ וואָס ער האָט
געטאָן, דאָס איז באַשריבן אין בוך פֿון די צײַטגעשעענישן פֿון די
מלכים פֿון ישׂראל.

27 אין צוויי און פֿופֿציקסטן יאָר פֿון עֲזַריָה דעם מלך פֿון יהודה, איז
פֶּקח דער זון פֿון רמַליָהון געוואָרן מלך איבער ישׂראל אין שומרון,
[און האָט געקיניגט] צוואַנציק יאָר.

28 און ער האָט געטאָן וואָס איז שלעכט אין די אויגן פֿון גאָט; ער
האָט זיך ניט אָפּגעקערט פֿון די זינד פֿון יָרָבעָם דעם זון פֿון נבֿטן,
וואָס ער האָט געמאַכט זינדיקן ישׂראל.

29 אין די טעג פֿון פֶּקח דעם מלך פֿון ישׂראל, איז געקומען תִּגלַת-
פּלאֶסֶר דער מלך פֿון אשור, און האָט גענומען עִיון, און אָבֿל-בֵית-
מעכה, און יָנוֹחַ, און קדש, און חצור, און גִלעָד, און גליל, דאָס
גאַנצע לאַנד נפֿתּלי; און ער האָט זיי פֿאַרטריבן קיין אשור.

30 און הוֹשֵעַ דער זון פֿון אֵלָהן האָט געבונטעוועט אַ בונט אויף פֶּקח
דעם זון פֿון רמַליָהון, און ער האָט אים געשלאָגן און אים געטייט,
און איז געוואָרן מלך אויף זײַן אָרט, אין צוואַנציקסטן יאָר פֿון יוֹתָם
דעם זון פֿון עוּזִיָהן.

31 און די איבעריקע זאַכן וועגן פֶּקחן, און אַלץ וואָס ער האָט
געטאָן, דאָס איז באַשריבן אין בוך פֿון די צײַטגעשעענישן פֿון די
מלכים פֿון ישׂראל.

32 אין צווייטן יאָר פֿון פֶּקַח דעם זון פֿון רמַליָהון, דעם מלך פֿון
ישׂראל, איז יוֹתָם דער זון פֿון עוּזִיָהו דעם מלך פֿון יהודה געוואָרן
מלך. 33 פֿינף און צוואַנציק יאָר איז ער אַלט געווען, אַז ער איז
געוואָרן מלך, און זעכצן יאָר האָט ער געקיניגט אין ירושלים. און
דער נאָמען פֿון זײַן מוטער איז געווען ירוּשָא די טאָכטער פֿון צָדוֹקן.

34 און ער האָט געטאָן וואָס איז רעכטפֿאַרטיק אין די אויגן פֿון גאָט;
ער האָט געטאָן אַזוי ווי אַלץ וואָס זײַן פֿאָטער עוּזִיָהו האָט געטאָן.
35 נאָר די בָמות זײַנען ניט אָפּגעטאָן געוואָרן; דאָס פֿאָלק האָט נאָך
אַלץ געשלאַכט און גערייכערט אויף די בָמות.

ער האָט געבויט דאָס אויבערשטע טויער פֿון גאָטס הויז.

36 און די איבעריקע זאַכן וועגן יוֹתָמען, און אַלץ וואָס ער האָט
געטאָן, דאָס איז שוין באַשריבן אין בוך פֿון די צײַטגעשעענישן פֿון
די מלכים פֿון יהודה.

37 אין יענע טעג האָט גאָט אָנגעהויבן אָנשיקן אויף יהודה רצין דעם
מלך פֿון ארם, און פֶּקַח דעם זון פֿון רמַליָהון.

38 און יוֹתָם האָט זיך געלייגט מיט זײַנע עלטערן, און ער איז
באַגראָבן געוואָרן לעבן זײַנע עלטערן אין זײַן פֿאָטער דָוִדס-שטאָט.
און זײַן זון אָחָז איז געוואָרן מלך אויף זײַן אָרט.

טז

1 אין זיבעצנטן יאָר פֿון פֶּקַח דעם זון פֿון רמַליָהון, איז אָחָז
דער זון פֿון יוֹתָם דעם מלך פֿון יהודה געוואָרן מלך. 2
צוואַנציק יאָר איז אָחָז אַלט געווען, אַז ער איז געוואָרן מלך, און
זעכצן יאָר האָט ער געקיניגט אין ירושלים.

און ער האָט ניט געטאָן וואָס איז רעכטפֿאַרטיק אין די אויגן פֿון גאָט
זײַן האַר, אַזוי ווי זײַן פֿאָטער דוד. 3 נײַערט ער איז געגאַנגען אין
דעם וועג פֿון די מלכים פֿון ישׂראל. און ער האָט אויך געמאַכט
דורכגיין זײַן זון דורכן פֿײַער, אַזוי ווי די אומווערדיקייטן פֿון די
פֿעלקער וואָס גאָט האָט זיי פֿאַרטריבן פֿון פֿאַר די קינדער פֿון

ישׂראל. 4 און ער האָט געשלאַכט און געריי‏כערט אויף די בָּמות, און
אויף די בערגלעך, און אונטער יעטוועדער צווײַגהאַפֿטיקן בוים.

5 דענצמאָל איז אַרויפֿגעקומען רצין דער מלך פֿון ארם, און פֶּקַח
דער זון פֿון רמַליָהון, דער מלך פֿון ישׂראל, קיין ירושלים אויף
מלחמה; און זיי האָבן געלעגערט אויף אָחָזן, און ניט געקענט
בײַקומען.

6 אין יענער צײַט האָט רצין דער מלך פֿון ארם צוריקגעקערט אֵילַת
צו ארם, און האָט אַרויסגעוואָרפֿן די יהודהער פֿון אֵילַת. און די
אדומים זײַנען געקומען קיין אֵילַת, און זײַנען דאָרטן געבליבן זיצן
ביז אויף הײַנטיקן טאָג.

7 און אָחָז האָט געשיקט שלוחים צו תִּגלַת-פִּלאֶסֶר דעם מלך פֿון
אשור, אַזוי צו זאָגן: דײַן קנעכט און דײַן זון בין איך; קום אַרויף און
העלף מיר פֿון דער האַנט פֿון דעם מלך פֿון ארם, און פֿון דער האַנט
פֿון דעם מלך פֿון ישׂראל, וואָס זײַנען אויפֿגעשטאַנען אויף מיר.

8 און אָחָז האָט גענומען דאָס זילבער און דאָס גאָלד וואָס האָט זיך
געפֿונען אין גאָטס הויז און אין די שאַצקאַמערן פֿון מלכס הויז, און
האָט געשיקט צום מלך פֿון אשור שוחד. 9 און דער מלך פֿון אשור
האָט צוגעהערט צו אים, און דער מלך פֿון אשור איז אַרויפֿגעגאַנגען
אויף דמשׂק, און האָט זי אײַנגענומען, און האָט פֿאַרטריבן אירע
באַווינער קיין קיר, און רצינען האָט ער געטייט.

10 און דער מלך אָחָז איז געגאַנגען קיין דמשׂק אַנטקעגן תִּגלַת-
פִּלאֶסֶר דעם מלך פֿון אשור, און ער האָט געזען דעם מזבח וואָס אין
דמשׂק. און דער מלך אָחָז האָט געשיקט צו אוּריה דעם כּהן די
געשטאַלט פֿון דעם מזבח און זײַן געבוי לויט זײַן גאַנצער אַרבעט. 11
און אוּריה דער כּהן האָט אויפֿגעבויט דעם מזבח; אַזוי ווי אַלץ וואָס
דער מלך אָחָז האָט געשיקט פֿון דמשׂק. אַזוי האָט אוּריה דער כּהן
געמאַכט, איידער דער מלך אָחָז איז געקומען פֿון דמשׂק. 12 און אַז
דער מלך איז געקומען פֿון דמשׂק, האָט דער מלך געזען דעם מזבח;
און דער מלך האָט גענענט צום מזבח, און האָט אויפֿגעבראַכט אויף
אים. 13 און ער האָט געדעמפֿט זײַן בראַנדאָפּפֿער און זײַן
שפּײַזאָפּפֿער, און געגאָסן זײַן גיסאָפּפֿער, און געשפּרענגט דאָס בלוט
פֿון זײַן פֿרידאָפּפֿער, אויפֿן מזבח. 14 און דעם קופּערנעם מזבח וואָס

פֿאַר גאָט האָט ער צוגערוקט פֿון פֿאַר דעם הויז, פֿון צווישן דעם מזבח און צווישן דעם הויז פֿון גאָט, און האָט אים אַוועקגעשטעלט בײַם זײַט פֿון דעם מזבח צו צפֿון.

15 און דער מלך אָחָז האָט באַפֿוילן אוּרִיה דעם כּהן, אַזוי צו זאָגן: אויף דעם גרויסן מזבח דעמף דאָס בראַנדאָפּפֿער פֿון אין דער פֿרי, און דאָס שפּײַזאָפּפֿער פֿון אָוונט, און דאָס בראַנדאָפּפֿער פֿון מלך און זײַן שפּײַזאָפּפֿער, און דאָס בראַנדאָפּפֿער פֿון דעם גאַנצן פֿאָלק פֿון לאַנד, און זייער שפּײַזאָפּפֿער און זייערע גיסאָפּפֿער; און איטלעך בלוט פֿון בראַנדאָפּפֿער און איטלעך בלוט פֿון שלאַכטאָפּפֿער זאָלסטו שפּרענגען אויף אים. און וועגן דעם קופּערנעם מזבח וועל איך דאַרפֿן נאָכקוקן.

16 און אוּרִיה דער כּהן האָט געטאָן אַזוי ווי אַלץ וואָס דער מלך אָחָז האָט באַפֿוילן.

17 און דער מלך אָחָז האָט אָפּגעהאַקט די ראַמען פֿון די געשטעלן, און האָט אָפּגעטאָן פֿון זיי דעם האַנטפֿאַס. און דעם ים האָט ער אַראָפּגענומען פֿון די קופּערנע רינדער וואָס אונטער אים, און האָט
אים אַוועקגעשטעלט אויף אַ געפֿלאַסטער פֿון שטיינער. 18 און דער
איבערדעק פֿאַר שבת וואָס מע האָט אָנגעבויט אָן הויז, און דעם מלכס אײַנגאַנג דערויסן, האָט ער איבערגעשטעלט אין הויז פֿון גאָט וועגן דעם מלך פֿון אשור.

19 און די איבעריקע זאַכן פֿון אָחָזן וואָס ער האָט געטאָן, זיי זײַנען שוין באַשריבן אין בוך פֿון די צײַטגעשעענישן פֿון די מלכים פֿון יהודה.

20 און אָחָז האָט זיך געלייגט מיט זײַנע עלטערן, און ער איז באַגראָבן געוואָרן לעבן זײַנע עלטערן אין דָוִדס-שטאָט. און זײַן זון חִזקִיָהו איז געוואָרן מלך אויף זײַן אָרט.

יז

1 אין צוועלפֿטן יאָר פֿון אָחָז דעם מלך פֿון יהוּדה, איז הוֹשֵעַ
דער זון פֿון אֵלָהן געוואָרן מלך אין שומרון איבער ישׂראל, [און
האָט געקיניגט] נײַן יאָר.

2 און ער האָט געטאָן וואָס איז שלעכט אין די אויגן פֿון גאָט, נאָר
ניט אַזוי ווי די מלכים פֿון ישׂראל וואָס זײַנען געווען פֿאַר אים.

3 אויף אים איז אַרויפֿגעגאַנגען שַלמַנאֶסֶר דער מלך פֿון אשור, און
הוֹשֵעַ איז געוואָרן אַ קנעכט צו אים, און אים געצאָלט אָפּגאָב.

4 און דער מלך פֿון אשור האָט אויסגעפֿונען אין הוֹשֵעַן אַ בונט, ווײַל
ער האָט געשיקט שלוחים צו סוֹא דעם מלך פֿון מצרים, און האָט
ניט אַרויפֿגעבראַכט אָפּגאָב צו דעם מלך פֿון אשור אַזוי ווי יאָר אין
יאָר. און דער מלך פֿון אשור האָט אים פֿאַרהאַלטן, און האָט אים
אַרײַנגעשפּאַרט אין תּפֿיסה.

5 און דער מלך פֿון אשור איז אַרויפֿגעגאַנגען אויפֿן גאַנצן לאַנד, און
איז אַרויפֿגעגאַנגען אויף שומרון, און האָט גלעלעגערט אויף איר דרײַ
יאָר. 6 אין נײַנטן יאָר פֿון הוֹשֵעַן האָט דער מלך פֿון אשור
באַצוווּנגען שומרון, און האָט פֿאַרטריבן ישׂראל קיין אשור, און זיי
באַזעצט אין חֲלַח, און אין חָבוֹר, בײַם טײַך גוֹזָן, און אין די שטעט
פֿון מָדַי.

7 און דאָס איז געשען ווײַל די קינדער פֿון ישׂראל האָבן געזינדיקט
צו יהוה זייער גאָט וואָס האָט זיי אויפֿגעבראַכט פֿון לאַנד מצרים,
פֿון אונטער דער האַנט פֿון פּרעה דעם מלך פֿון מצרים, און זיי האָבן
געפֿאָרכט פֿרעמדע געטער. 8 און זיי זײַנען געגאַנגען אין די געזעצן
פֿון די פֿעלקער וואָס גאָט האָט פֿאַרטריבן פֿון פֿאַר די קינדער פֿון
ישׂראל; דעם גלײַכן די מלכים פֿון ישׂראל, וואָס זיי האָבן געמאַכט. 9
און די קינדער פֿון ישׂראל האָבן צוגעטראַכט זאַכן וואָס ניט ריכטיק
צו יהוה זייער גאָט, און זיי האָבן זיך געבויט בָמות אין אַלע זייערע
שטעט, פֿון אַ וועכטערטורעם ביז אַ פֿעסטונגשטאָט. 10 און זיי האָבן
זיך אויפֿגעשטעלט זײַלשטיינער און געצנשטאַנגען אויף יעטוועדער
הויכן בערגל און אונטער יעטוועדער צווײַגהאַפֿטיקן בוים. 11 און זיי
האָבן דאָרטן גערייכערט אויף אַלע בָמות, אַזוי ווי די פֿעלקער וואָס
גאָט האָט פֿאַרטריבן פֿון פֿאַר זיי; און זיי האָבן געטאָן שלעכטע זאַכן
צו דערצערענען גאָט. 12 און זיי האָבן געדינט די אָפּגעטער, וואָס

גאָט האָט זיי אָנגעזאָגט: איר זאָלט ניט טאָן די דאָזיקע זאַך. 13 און
גאָט האָט געוואָרנט ישׂראל און יהודה דורך איטלעכן נבֿיא, איטלעכן
זעער, אַזוי צו זאָגן: קערט אײַך אום פֿון אײַערע שלעכטע וועגן, און
היט מײַנע געבאָט, מײַנע געזעצן, לויט דער גאַנצער תּורה וואָס איך
האָב באַפֿוילן אײַערע עלטערן, און וואָס איך האָב געשיקט צו אײַך
דורך מײַנע קנעכט, די נבֿיאים. 14 אָבער זיי האָבן ניט צוגעהערט,
און זיי האָבן האַרט געמאַכט זייער נאַקן, אַזוי ווי דער נאַקן פֿון
זייערע עלטערן וואָס האָבן ניט געגלויבט אין יהוה זייער גאָט. 15 און
זיי האָבן פֿאַראַכט זײַנע געזעצן און זײַן בונד וואָס ער האָט
געשלאָסן מיט זייערע עלטערן, און זײַנע וואָרענישן וואָס ער האָט זיי
געוואָרנט, און זיי זײַנען געגאַנגען נאָך נישטיקייט און געוואָרן
נישטיק, און נאָך די פֿעלקער וואָס רונד אַרום זיי, וואָס גאָט האָט זיי
באַפֿוילן ניט צו טאָן אַזוי ווי זיי. 16 און זיי האָבן פֿאַרלאָזן אַלע
געבאָט פֿון יהוה זייער גאָט, און האָבן זיך געמאַכט געגאָסענע געצן–
צוויי קעלבער, און געמאַכט אַן אֲשֵׁרָה, און זיך געבוקט צו דעם
גאַנצן חיל פֿון הימל, און געדינט בַעַל. 17 און זיי האָבן געמאַכט
דורכגיין זייערע זין און זייערע טעכטער דורכן פֿײַער, און האָבן
געברויכט וואָרזאָגערײַ און געצויבערט, און זיך אָפּגעגעבן צו טאָן
וואָס איז שלעכט אין די אויגן פֿון גאָט, אים צו דערצערענען. 18 און
גאָט האָט זייער געצערנט אויף ישׂראל, און ער האָט זיי אָפּגעטאָן פֿון
זײַן פּנים; עס איז ניט געבליבן אחוץ שבֿט יהודה אַליין. 19 האָט
אויך יהודה ניט געהיט די געבאָט פֿון יהוה זייער גאָט, און זיי זײַנען
געגאַנגען אין די געזעצן פֿון ישׂראל, וואָס יענע האָבן געמאַכט. 20
און גאָט האָט פֿאַראַכט דעם גאַנצן זאָמען פֿון ישׂראל, און ער האָט
זיי געפּײַניקט, און האָט זיי געגעבן אין דער האַנט פֿון אויסרויבער,
ביז ער האָט זיי אַוועקגעוואָרפֿן פֿון זײַן פּנים. 21 וואָרום אַז ער האָט
אָפּגעריסן ישׂראל פֿון דעם הויז פֿון דוד, און זיי האָבן געמאַכט פֿאַר
אַ מלך יָרָבעָם דעם זון פֿון נבֿט, האָט יָרָבעָם אָפּגעפֿירט ישׂראל פֿון
הינטער גאָט, און ער האָט זיי געמאַכט זינדיקן אַ גרויסע זינד. 22 און
די קינדער פֿון ישׂראל זײַנען געגאַנגען אין אַלע זינד פֿון יָרָבעָמען
וואָס ער האָט געטאָן; זיי האָבן זיך ניט אָפּגעקערט דערפֿון. 23 ביז
גאָט האָט אָפּגעטאָן ישׂראל פֿון זײַן פּנים, אַזוי ווי ער האָט גערעדט
דורך אַלע זײַנע קנעכט די נבֿיאים, און ישׂראל איז פֿאַרטריבן
געוואָרן פֿון זײַן ערד קיין אשור אויף הײַנטיקן טאָג.

24 און דער מלך פֿון אשור האָט געבראַכט מענטשן פֿון בָּבֶל, און פֿון
כּוּתָה, און פֿון עַוָא, און פֿון חֲמת, און פֿון ספַרוַיִם, און באַזעצט אין
די שטעט פֿון שומרון אָנשטאָט די קינדער פֿון ישׂראל. און זיי האָבן
געאַרבט שומרון, און זייַנען געזעסן אין אירע שטעט.

25 און עס איז געווען אין אָנהייב פֿון זייער זיצן דאָרטן, האָבן זיי ניט
געפֿאָרכט יהוה, און יהוה האָט אָנגעשיקט אויף זיי לייבן, און זיי
פֿלעגן אויסהרגען צווישן זיי. 26 האָט מען אָנגעזאָגט דעם מלך פֿון
אשור, אַזוי צו זאָגן: די פֿעלקער וואָס דו האָסט אַוועקגעפֿירט, און
באַזעצט אין די שטעט פֿון שומרון, ווייסן ניט דעם שטייגער פֿון דעם
גאָט פֿון לאַנד; דרום האָט ער אָנגעשיקט אויף זיי לייבן, און זע, זיי
טייטן זיי, אַזוי ווי זיי ווייסן ניט דעם שטייגער פֿון דעם גאָט פֿון
לאַנד.

27 האָט דער מלך פֿון אשור באַפֿוילן, אַזוי צו זאָגן: פֿירט אַוועק אַהין
איינעם פֿון די כֹּהנים וואָס איר האָט פֿאַרטריבן פֿון דאָרטן; און זאָלן
זיי גיין און זיך באַזעצן דאָרטן, און ער זאָל זיי לערנען דעם שטייגער
פֿון דעם גאָט פֿון לאַנד.

28 איז געקומען איינער פֿון די כֹּהנים וואָס מע האָט געהאַט
פֿאַרטריבן פֿון שומרון, און ער האָט זיך באַזעצט אין בֵית-אֵל, און
האָט זיי געלערנט ווי זיי זאָלן פֿאָרכטן יהוה. 29 אָבער איטלעך פֿאָלק
פֿלעגט אויך מאַכן זייַנע אייגענע געטער, און זיי האָבן זיי
אַוועקגעשטעלט אין די הייַזער פֿון די בָמות וואָס די שומרונים האָבן
געמאַכט; איטלעך פֿאָלק אין זייערע שטעט וואָס זיי זייַנען דאָרטן
געזעסן. 30 און די מענטשן פֿון בָּבֶל האָבן געמאַכט סוכּות-בנוֹת, און
די מענטשן פֿון כּוּת האָבן געמאַכט נֵרגַל, און די מענטשן פֿון חֲמת
האָבן געמאַכט אַשימאָ 31 און די עַוִים האָבן געמאַכט נִבחַז און
תַּרתָּק, און די ספַרוַיִם האָבן פֿאַרברענט זייערע קינדער אין פֿייַער צו
אַדרַמֶלֶך און עַנַמֶלֶך, די געטער פֿון ספַרוַיִם. 32 דערבייַ פֿלעגן זיי
פֿאָרכטן יהוה, און זיי האָבן זיך געמאַכט פֿון צווישן זיך כֹּהנים פֿון
בָמות, וואָס פֿלעגן זייַן מקריבֿ פֿאַר זיי אין די הייַזער פֿון די בָמות. 33
יהוה פֿלעגן זיי פֿאָרכטן, אָבער זייערע געטער פֿלעגן זיי דינען, אַזוי
ווי דער שטייגער פֿון די פֿעלקער וואָס מע האָט זיי פֿון דאָרטן
אַוועקגעפֿירט.

34 ביז אויף הײַנטיקן טאָג טוען זײ אַזוי װי די פֿריִערדיקע שטײגערס;
זײ פֿאָרכטן ניט [אין גאַנצן] יהוה, און זײ טוען ניט אַזוי װי זײערע
חוקים און װי זײער געזעץ, און אַזוי װי די תּורה און װי דאָס געבאָט
װאָס גאָט האָט געבאָטן די קינדער פֿון יעקבֿ, װאָס ער האָט געמאַכט
זײַן נאָמען ישׂראל; 35 װאָס גאָט האָט מיט זײ געשלאָסן אַ בונד, און
האָט זײ באַפֿױלן, אַזױ צו זאָגן: "איר זאָלט ניט פֿאָרכטן פֿרעמדע
געטער, און איר זאָלט זיך ניט בוקן צו זײ, און זײ ניט דינען, און ניט
שלאַכטן צו זײ. 36 נײַערט יהוה װאָס האָט אײַך אױפֿגעבראַכט פֿון
לאַנד מצרים מיט גרױס שטאַרקײט, און מיט אַן אױסגעשטרעכטן
אָרעם, אים זאָלט איר פֿאָרכטן, און צו אים זאָלט איר זיך בוקן, און
צו אים זאָלט איר שלאַכטן. 37 און די חוקים און די געזעצן, און די
תּורה און דאָס געבאָט, װאָס ער האָט פֿאַר אײַך געשריבן, זאָלט איר
היטן צו טאָן אַלע טאָג; און איר זאָלט ניט פֿאָרכטן פֿרעמדע געטער.
38 און דעם בונד װאָס איך האָב געשלאָסן מיט אײַך, זאָלט איר ניט
פֿאַרגעסן; און איר זאָלט ניט פֿאָרכטן פֿרעמדע געטער. 39 נײַערט
יהוה אײַער גאָט זאָלט איר פֿאָרכטן, און ער װעט אײַך מציל זײַן פֿון
דער האַנט פֿון אַלע אײַערע פֿײַנט". 40 אָבער זײ האָבן ניט
צוגעהערט, נײַערט זײ טוען אַזױ װי זײער פֿריִערדיקער שטײגער.

41 און די דאָזיקע פֿעלקער פֿלעגן פֿאָרכטן יהוה, אָבער זײערע געצן
פֿלעגן זײ דינען; דעסט גלײַכן זײערע קינדער און זײערע
קינדסקינדער–אַזױ װי זײערע עלטערן האָבן געטאָן, אַזױ טוען זײ
ביז אױף הײַנטיקן טאָג.

יח

1 און עס איז געװען אין דריטן יאָר פֿון הוֹשֵׁעַ דעם זון פֿון
אֵלָה, דעם מלך פֿון ישׂראל, איז חִזקִיָה דער זון פֿון אָחָז דעם
מלך פֿון יהודה געװאָרן מלך. 2 פֿינף און צװאַנציק יאָר איז ער אַלט
געװען, אַז ער איז געװאָרן מלך, און נײַן און צװאַנציק יאָר האָט ער
געקיניגט אין ירושלים. און דער נאָמען פֿון זײַן מוטער איז געװען
אַבִי די טאָכטער פֿון זְכַריָהו.

3 און ער האָט געטאָן װאָס איז רעכטפֿאַרטיק אין די אױגן פֿון גאָט,
אַזױ װי אַלץ װאָס זײַן פֿאָטער דוד האָט געטאָן. 4 ער האָט אָפּגעטאָן
די בָמות, און צעבראָכן די זײַלשטײנער, און אָפּגעהאַקט די אַשֵׁרָה.

און ער האָט צעהאַקט די קופּערנע שלאַנג וואָס משה האָט געמאַכט;
וואָרום ביז יענע טעג פֿלעגן די קינדער פֿון ישׂראל רייכערן צו איר,
און מע האָט זי גערופֿן נחוּשתָּן. 5 ער האָט זיך פֿאַרזיכערט אויף גאָט
דעם האַר פֿון ישׂראל, און נאָך אים איז ניט געווען אַזאַ ווי ער צווישן
אַלע מלכים פֿון יהודה, אויך ניט צווישן די וואָס זײַנען געווען פֿאַר
אים. 6 וואָרום ער האָט זיך באַהעפֿט אָן גאָט, ער האָט זיך ניט
אָפּגעקערט פֿון הינטער אים, און ער האָט געהיט זײַנע געבאָט וואָס
גאָט האָט געבאָטן משהן. 7 און גאָט פֿלעגט זײַן מיט אים; אומעטום
ווי ער פֿלעגט אַרויסגיין, פֿלעגט ער באַגליקן. און ער האָט
ווידערשפּעניקט אָן דעם מלך פֿון אשור, און האָט אים ניט געדינט. 8
ער האָט געשלאָגן די פּלִשתּים ביז עַזָה און אירע געמאַרקן, פֿון אַ
וועכטערטורעם ביז אַ פֿעסטונגשטאָט.

9 און עס איז געווען אין פֿירטן יאָר פֿון מלך חִזקִיָהון–דאָס איז דאָס
זיבעטע יאָר פֿון הוֹשֵעַ דעם זון פֿון אֵלָהן, דעם מלך פֿון ישׂראל–איז
אַרויפֿגעגאַנגען שַלמַנאֶסֶר דער מלך פֿון אשור אויף שומרון, און האָט
געלעגערט אויף איר. 10 און זיי האָבן זי באַצוווּנגען צום סָוף פֿון
דרײַ יאָר; אין זעקסטן יאָר פֿון חִזקִיָהן–דאָס איז דאָס נײַנטע יאָר פֿון
הוֹשֵעַ דעם מלך פֿון ישׂראל–איז שומרון באַצוווּנגען געוואָרן. 11 און
דער מלך פֿון אשור האָט פֿאַרטריבן ישׂראל קיין אשור, און האָט זיי
אַוועקגעפֿירט אין חֲלַח, און אין חָבוֹר, בײַם טײַך גוֹזָן, און אין די
שטעט פֿון מָדַי. 12 פֿאַר וואָס זיי האָבן ניט צוגעהערט צו דעם קָול
פֿון יהוה זייער גאָט, און האָבן איבערגעטרעטן זײַן בונד, אַלץ וואָס
משה דער קנעכט פֿון גאָט האָט זיי באַפֿוילן, און זיי האָבן ניט
צוגעהערט און ניט געטאָן.

13 און אין פֿערצנטן יאָר פֿון מלך חִזקִיָהון, איז אַרויפֿגעגאַנגען
סַנחֵריבֿ דער מלך פֿון אשור אויף אַלע באַפֿעסטיקטע שטעט פֿון
יהוּדה, און האָט זיי אײַנגענומען.

14 האָט חִזקִיָה דער מלך פֿון יהודה געשיקט צו דעם מלך פֿון אשור
קיין לָכיש, אַזוי צו זאָגן: איך האָב געזינדיקט; קער זיך אָפּ פֿון מיר;
וואָס דו וועסט אויף מיר אַרויפֿלייגן, וועל איך טראָגן.
האָט דער מלך פֿון אשור אַרויפֿגעלייגט אויף חִזקִיָה דעם מלך פֿון
יהודה דרײַ הונדערט צענטנער זילבער און דרײַסיק צענטנער גאָלד.

15 און חִזקִיָה האָט אַוועקגעגעבן דאָס גאַנצע זילבער וואָס האָט זיך
געפֿונען אין הויז פֿון גאָט און אין די שאַצקאַמערן פֿון מלכס הויז. 16
אין יענער צײַט האָט חִזקִיָה אַרומגעהאַקט די טירן פֿון דעם טעמפּל
פֿון גאָט, און די בײַשטידלעך וואָס חִזקִיָה דער מלך פֿון יהודה האָט
געהאַט איבערגעצויגן [מיט גאָלד], און ער האָט עס געגעבן דעם מלך
פֿון אשור.

17 און דער מלך פֿון אשור האָט געשיקט תַּרתָּנען, און רַב-סָריסן, און
רַבשָׁקֵהן, פֿון לָכיש צום מלך חִזקִיָהון מיט אַ גרויסן חיל קיין
ירושלים. און זיי זײַנען אַרויפֿגעגאַנגען, אַזוי זײַנען זיי געקומען און
האָבן זיך געשטעלט בײַ דעם גראָבן פֿון דעם אויבערשטן טײַך וואָס
אויפֿן וועג פֿון וועשערפֿעלד. 18 און זיי האָבן גערופֿן צום מלך; איז
אַרויסגעגאַנגען צו זיי אֶליָקים דער זון פֿון חִלקִיָהון, וואָס איבערן
פּאַלאַץ, און שֶבנאָ דער שרײַבער, און יוֹאָח דער זון פֿון אָסָפֿן, דער
דערמאָנער.

19 און רַבשָקֵה האָט צו זיי געזאָגט: זאָגט אַקאָרשט צו חִזקִיָהון אַזוי
האָט געזאָגט דער גרויסער מלך, דער מלך פֿון אשור: וואָס איז די
דאָזיקע פֿאַרזיכערונג וואָס דו פֿאַרזיכערסט זיך? 20 מײנסטו הויל
ליפּגערייד איז אַן עצה און גבֿורה פֿאַר מלחמה? אַצונד, אויף וועמען
פֿאַרזיכערסטו זיך, וואָס דו האָסט ווידערשפּעניקט אָן מיר? 21
אַצונד זע, דו פֿאַרזיכערסט זיך אויף דעם שטעקן פֿון דעם דאָזיקן
צעבראָכענעם ראָר–אויף מצרים–וואָס אַז אַ מענטש לענט זיך אויף
אים אָן, גייט ער אים אַרײַן אין דער האַנט, און לעכערט זי דורך;
אַזוי איז פּרעה דער מלך פֿון מצרים פֿאַר אַלע וואָס פֿאַרזיכערן זיך
אויף אים. 22 און אַז איר וועט מיר זאָגן: מיר פֿאַרזיכערן זיך אויף
יהוה אונדזער גאָט–איז דאָס ניט דער וואָס חִזקִיָהו האָט אָפּגעטאָן
זײַנע בָמות און זײַנע מזבחות, און האָט געזאָגט צו יהודה און צו
ירושלים: פֿאַר דעם דאָזיקן מזבח זאָלט איר זיך בוקן אין ירושלים?
23 און אַצונד, פֿאַרוועט זיך אַקאָרשט מיט מײַן האַר דעם מלך פֿון
אשור, און איך וועל דיר געבן צוויי טויזנט פֿערד, אויב דו קענסט דיר
אַרויפֿזעצן רײַטער אויף זיי. 24 הײַנט ווי קענסטו אָפּשטויסן דעם
פּנים פֿון אַ הויפּטמאַן, איינעם פֿון די קלענסטע קנעכט פֿון מײַן
האַר? פֿון דעסט וועגן פֿאַרזיכערסטו זיך אויף מצרים וועגן רײַטוועגן
און רײַטער. 25 אַצונד, בין איך דען אָן יהוה אַרויפֿגעקומען אויף

דעם דאָזיקן אָרט, אים צו פֿאַרוויסטן? יהוה האָט צו מיר געזאָגט:
גיי אַרויף אויף דעם דאָזיקן לאַנד, און פֿאַרוויסט עס.

26 האָט אֶליָקים דער זון פֿון חִלקִיָהון, און שֶבנאָ, און יוֹאָח, געזאָגט
צו רַבשָקֵהן: רעד, איך בעט דיך, צו דײַנע קנעכט אַראַמיש, וואָרום
מיר פֿאַרשטײַען עס, און רעד ניט צו אונדז יהודיש אין די אויערן פֿון
דעם פֿאָלק וואָס אויף דער מויער.

27 האָט רַבשָקֵה צו זיי געזאָגט: האָט דען צו דײַן האַר און צו דיר
מיך געשיקט מײַן האַר צו רעדן די דאָזיקע ווערטער, און ניט צו די
מענטשן וואָס זיצן אויף דער מויער, צו עסן זייער קויט, און צו
טרינקען זייער לײַבוואַסער, בײַ אײַך?

28 און רַבשָקֵה האָט זיך געשטעלט, און האָט אויסגערופֿן אויף אַ
הויכן קָול אויף יהודיש, און האָט גערעדט און געזאָגט: הערט דאָס
וואָרט פֿון דעם גרויסן מלך, דעם מלך פֿון אשור. 29 אַזוי האָט
געזאָגט דער מלך: זאָל אײַך חִזקִיָהו ניט נאַרן, וואָרום ער קען אײַך
ניט מציל זײַן פֿון זײַן האַנט. 30 און זאָל אײַך חִזקִיָהו ניט פֿאַרזיכערן
אויף יהוה, אַזוי צו זאָגן: מציל זײַן וועט אונדז מציל זײַן יהוה, און די
דאָזיקע שטאָט וועט ניט איבערגעגעבן ווערן אין דער האַנט פֿון דעם
מלך פֿון אשור. 31 איר זאָלט ניט צוהערן צו חִזקִיָהון, וואָרום אַזוי
האָט געזאָגט דער מלך פֿון אשור: מאַכט מיט מיר שלום, און קומט
אַרויס צו מיר, און עסט איטלעכער פֿון זײַן ווײַנשטאָק און
איטלעכער פֿון זײַן פֿײַגנבוים, און טרינקט איטלעכער דאָס וואַסער
פֿון זײַן ברונעם. 32 ביז איך קום, און וועל אײַך נעמען אין אַ לאַנד
אַזוי ווי אײַער לאַנד, אַ לאַנד פֿון תּבֿואה און ווײַן, אַ לאַנד פֿון ברויט
און ווײַנגערטנער, אַ לאַנד פֿון איילבערטן און האָניק, כּדי איר זאָלט
לעבן און ניט שטאַרבן; און איר זאָלט ניט צוהערן צו חִזקִיָהון, אַז
ער וועט אײַך אײַנרעדן, אַזוי צו זאָגן: יהוה וועט אונדז מציל זײַן. 33
האָבן מציל דען מציל געווען די געטער פֿון די פֿעלקער איטלעכער
זײַן לאַנד פֿון דער האַנט פֿון דעם מלך פֿון אשור? 34 ווּ זײַנען די
געטער פֿון חמת, און אַרפּד? ווּ זײַנען די געטער פֿון ספרוַיִם, הֵנַע,
און עִוָה? האָבן זיי דען מציל געווען שומרון פֿון מײַן האַנט? 35 ווער
זײַנען צווישן אַלע געטער פֿון די לענדער וואָס האָבן מציל געווען
זייער לאַנד פֿון מײַן האַנט, אַז יהוה זאָל מציל זײַן ירושלים פֿון מײַן
האַנט?

36 האָט דאָס פֿאָלק געשוויגן, און זײ האָבן אים אַ וואָרט ניט
געענטפֿערט, וואָרום דער באַפֿעל פֿון מלך איז געווען, אַזוי צו זאָגן:
איר זאָלט אים ניט ענטפֿערן.

37 איז געקומען אֶליָקים דער זון פֿון הלקיהן, וואָס איבערן פּאַלאַץ,
און שֶבנאָ דער שרײַבער, און יוֹאָח דער זון פֿון אָסָפֿן, דער
דערמאָנער, צו חִזקִיָהון, מיט צעריסענע קלײדער, און זײ האָבן אים
דערצײלט די ווערטער פֿון רַבשָקֵהן.

יט

1 און עס איז געווען, ווי דער מלך חִזקִיָהו האָט עס געהערט,
אַזוי האָט ער צעריסן זײַנע קלײדער, און זיך צוגעדעקט מיט
זאַק, און ער איז געקומען אין הויז פֿון גאָט. 2 און ער האָט געשיקט
אֶליָקימען וואָס איבערן פּאַלאַץ, און שֶבנאָ דעם שרײַבער, און די
עלטססטע פֿון די כֹּהנים, צוגעדעקט מיט זאַקקלײדער, צו
ישַעיָהו הנבֿיא דעם זון פֿון אָמוצן. 3 און זײ האָבן צו אים געזאָגט:
אַזוי האָט געזאָגט חִזקִיָהו: אַ טאָג פֿון נויט און שטראָף און שמאַך
איז הײַנטיקער טאָג, וואָרום די קינדער זײַנען געקומען צום
מוטערמויל, און ניטאָ קײן כּוח צו געבערן. 4 אפֿשר וועט יהוה דײַן
גאָט הערן אַלע ווערטער פֿון רַבשָקֵהן, וואָס זײַן האַר דער מלך פֿון
אשור האָט אים געשיקט צו לעסטערן דעם לעבעדיקן גאָט, און ער
וועט שטראָפֿן פֿאַר די רײד וואָס יהוה דײַן גאָט האָט געהערט; דרום
זאָלסטו אויפֿהײבן אַ תּפֿילה פֿאַר דעם איבערבלײַב וואָס געפֿינט זיך
דאָ.

5 און ווי די קנעכט פֿון מלך חִזקִיָהון זײַנען געקומען צו ישַעיָהון, 6
האָט ישַעיָהו צו זײ געזאָגט: אַזוי זאָלט איר זאָגן צו אײַער האַר: אַזוי
האָט גאָט געזאָגט: זאָלסט ניט מורא האָבן פֿאַר די ווערטער וואָס דו
האָסט געהערט, מיט וואָס די יונגען פֿון דעם מלך פֿון אשור האָבן
מיך געשענדט. 7 זע, איך גיב אַרײַן אין אים אַ גײַסט, און ער וועט
הערן אַ הערונג, און וועט זיך אומקערן צו זײַן לאַנד; און איך וועל
אים מאַכן פֿאַלן דורכן שווערד אין זײַן לאַנד.

8 און רַבשָקֵה האָט זיך אומגעקערט, און האָט געפֿונען דעם מלך פֿון
אשור מלחמה האַלטנדיק אויף לִבנָה; וואָרום ער האָט געהאַט
געהערט אַז ער האָט אַוועקגעצויגן פֿון לָכיש.

9 און [סַנהֵריבֿ] האָט געהערט אויף תִּרהָקָה דעם מלך פֿון כּוש, אַזוי
צו זאָגן: ער איז אַרויסגעגאַנגען מלחמה צו האַלטן מיט דיר. און ער
האָט ווידער געשיקט שלוחים צו חִזקִיָהון, אַזוי צו זאָגן: 10 אַזוי
זאָלט איר זאָגן צו חִזקִיָהון דעם מלך פֿון יהוּדה, אַזוי צו זאָגן: זאָל
דיך ניט נאַרן דײַן גאָט, וואָס דו פֿאַרזיכערסט זיך אויף אים, אַזוי צו
זאָגן: ירושלים וועט ניט איבערגעגעבן ווערן אין דער האַנט פֿון דעם
מלך פֿון אשור. 11 אָט האָסטו געהערט וואָס די מלכים פֿון אשור
האָבן געטאָן צו אַלע לענדער, זיי צו פֿאַרווּיסטן, און דו ווילסט ניצול
ווערן? 12 האָבן די געטער פֿון די פֿעלקער מציל געווען די וואָס
מײַנע עלטערן האָבן צעשטערט, גוֹזָן, און חרן, און רֶצֶף, אויף
די קינדער פֿון עדן וואָס אין תְּלַשָּׂר? 13 ווּ איז דער מלך פֿון חֲמָת,
און דער מלך פֿון אַרפַּד, און דער מלך פֿון דער שטאָט ספֿרוַיִם, פֿון
הֵנַע, און עִוָה?

14 האָט חִזקִיָהו צוגענומען דעם בריוו פֿון דער האַנט פֿון די
שלוחים, און האָט אים איבערגעלייענט; און ער איז אַרויפֿגעגאַנגען
אין הויז פֿון גאָט; און חִזקִיָהו האָט אים אויסגעשפּרייט פֿאַר גאָט.
15 און חִזקִיָהו האָט מתפּלל געווען צו גאָט, און האָט געזאָגט: יהוה
דו גאָט פֿון ישׂראל וואָס זיצט איבער די כּרובֿים, דו אַליין ביסט דער
גאָט איבער אַלע קיניגרײַכן פֿון דער ערד; דו האָסט געמאַכט די
הימלען און די ערד. 16 נײַג, יהוה, דײַן אויער, און הער; עפֿן, יהוה,
דײַנע אויגן און זע; און הער די ווערטער פֿון סַנהֵריבֿן וואָס האָט אים
געשיקט צו לעסטערן דעם לעבעדיקן גאָט. 17 אמת, יהוה, די מלכים
פֿון אשור האָבן חרובֿ געמאַכט די פֿעלקער און זייער לאַנד, 18 און
זיי האָבן איבערגעגעבן זייערע געטער צום פֿײַער; וואָרום זיי זײַנען
קיין געטער ניט געווען; נאָר בלויז דאָס ווערק פֿון אַ מענטשנס
האַנט, האָלץ און שטיין; דרום האָבן זיי זיי אונטערגעבראַכט. 19 און
אַצזונד, יהוה אונדזער גאָט, העלף אונדז, איך בעט דיך, פֿון זײַן
האַנט, און זאָלן אַלע קיניגרײַכן פֿון דער ערד וויסן, אַז דו יהוה אַליין
ביסט גאָט.

20 האָט ישַׁעיָהו דער זון פֿון אָמוצן געשיקט צו חִזקִיָהון, אַזוי צו
זאָגן: אַזוי האָט געזאָגט יהוה דער גאָט פֿון ישׂראל: וואָס דו האָסט
מתפּלל געווען צו מיר וועגן סַנהֵריבֿ דעם מלך פֿון אשור, האָב איך
צוגעהערט. 21 דאָס איז דאָס וואָרט וואָס גאָט האָט וועגן אים
גערעדט:

עס פֿאַראַכט דיך, עס שפּאָט פֿון דיר
די יונגפֿרוי טאָכטער צִיון;
עס שאָקלט דעם קאָפּ הינטער דיר
די טאָכטער ירושלים.
22 וועמען האָסטו געלעסטערט און געשענדט?
און אויף וועמען האָסטו דײַן קָול אויפֿגעהויבן?
יאָ, האָסט געהויבן דײַנע אויגן אין דער הייך
אַקעגן דעם הייליקן פֿון ישׂראל.
23 דורך דײַנע שלוחים האָסטו געלעסטערט גאָט,
און געזאָגט: מיט מײַנע פֿיל רײַטוועגן
בין איך צו דער הייך פֿון די בערג אַרויף,
צו די ווינקלען פֿון לבֿנון;
און איך האַק אָפּ זײַנע הויכע צעדערן,
זײַנע געקליבענע ציפּרעסביימער;
און איך קום צו זײַן עקסטן האַרבעריק,
צום וואַלד פֿון זײַן פֿרוכטגאָרטן.
24 איך האָב געגראָבן און געטרונקען
וואַסערן פֿרעמדע,
און טריקן אויס מיט מײַנע פֿוסטריט
אַלע טײַכן פֿון מצרים.

25 האָסטו דען ניט געהערט?
פֿון לאַנג אָן האָב איך עס צוגעגרייט,
פֿון אַלטע טעג האָב איך עס געפֿורעמט;
אַצונד האָב איך עס געבראַכט עס זאָל געשען,
כּדי צו פֿאַרוויסטן אויף חורבֿה-הויפֿנס
באַפֿעסטיקטע שטעט.
26 דרום זײַנען זייערע באַווינער קורצמאַכטיק,
זיי זײַנען צעבראָכן און פֿאַרשעמט;
זיי זײַנען געוואָרן גראָז און פֿעלד,
און קרײַטעכץ גרינע,
מאָך פֿון די דעכער,
און תּבֿואה פֿאַרדאַרט איידער אויפֿגעוואַקסן.

27 אָבער איך ווייס דײַן זיצן,
און דײַן גיין און דײַן קומען,

און דײַן שטורעמען קעגן מיר.
28 ווײַל דײַן שטורעמען קעגן מיר
און דײַן ליאַרעם איז אַרויף אין מײַנע אויערן,
דרום, וועל איך אַרײַנטאָן מײַן רינג אין דײַן נאָז,
און מײַן צאַם אין דײַנע ליפּן,
און איך וועל דיך אומקערן אויף דעם וועג
וואָס דו ביסט געקומען אויף אים.

29 און דאָס וועט דיר זײַן דער צייכן:
איר וועט עסן הײַיאָר נאָכוווקס,
און אויפֿן צווייטן יאָר ווידערוווּקס;
און אויפֿן דריטן יאָר, זײט און שנײַדט,
און פֿלאַנצט ווײַנגערטנער, און עסט זייער פּרוכט.
30 און דער אַנטרונענער איבערבלײַב פֿון דעם הויז פֿון יהוּדה
וועט ווידער וואָרצלען אונטן, און טראָגן פּרוכט אויבן.
31 וואָרום פֿון ירושלים וועט אַרויסקומען אַן איבערבלײַב,
און אַן אַנטרינונג פֿון באַרג צִיון;
דאָס אָננעמען זיך פֿון גאָט פֿון צבֿאָות וועט דאָס טאָן.

32 פֿאַר וואָר, אַזוי האָט גאָט געזאָגט אויפֿן מלך פֿון אשור:
ער וועט ניט אַרײַנקומען אין דער דאָזיקער שטאָט,
און ניט אַרײַנשיסן אַהין אַ פֿײַל,
און ניט קומען פֿאַר איר מיט אַ שילד,
און ניט אָנשיטן אַרום איר אַן ערדוואַל.
33 אויף דעם וועג וואָס ער איז געקומען,
אויף אים וועט ער זיך אומקערן,
און אין דער דאָזיקער שטאָט
וועט ער ניט אַרײַנקומען, זאָגט גאָט.
34 און איך וועל באַשירעמען די דאָזיקע שטאָט, זי צו העלפֿן,
פֿון מײַנעט וועגן און פֿון מײַן קנעכט דָוִדס וועגן.

35 און עס איז געווען אין יענער נאַכט, איז אַרויסגעגאַנגען אַ מלאך
פֿון גאָט און האָט געשלאָגן אין לאַגער פֿון אשור הונדערט און פֿינף
און אַכציק טויזנט. און אַז מע האָט זיך געפֿעדערט אין דער פֿרי,
ערשט זיי זײַנען אַלע טויטע פּגרים.

36 און סַנְהֵרִיבֿ דער מלך פֿון אשור האָט אַוועקגעצויגן, און איז
געגאַנגען און האָט זיך אומגעקערט; און ער איז געבליבן אין נִינוֵה.

37 און עס איז געווען, ווי ער בוקט זיך אין הויז פֿון זײַן גאָט נִסרוך,
אַזוי האָבן זײַנע זין אַדרַמֶלֶך און שַׂראֶצֶר אים דערשלאָגן מיטן
שווערד; און זיי זײַנען אַנטרונען געוואָרן אין לאַנד אַרָרָט. און זײַן זון
אֵסַר-חַדון איז געוואָרן מלך אויף זײַן אָרט.

כ

1 אין יענע טעג איז חִזקִיָהו קראַנק געוואָרן צום שטאַרבן; איז
צו אים געקומען יְשַעיָהו הנבֿיא דער זון פֿון אָמוצן, און האָט צו
אים געזאָגט: אַזוי האָט גאָט געזאָגט: מאַך דײַן צַוָאָה וועגן דײַן
הויזגעזינט, וואָרום דו שטאַרבסט, און וועסט ניט גענעזן ווערן.

2 האָט ער אומגעדרייט זײַן פּנים צו דער וואַנט, און האָט מתפּלל
געווען צו גאָט, אַזוי צו זאָגן: 3 איך בעט דיך, גאָט, געדענק ווי איך
בין געגאַנגען פֿאַר דיר מיט אמת, און מיט אַ גאַנצן האַרצן, און וואָס
איז גוט אין דײַנע אויגן האָב איך געטאָן.

און חִזקִיָהו האָט געוויינט אַ גרויס געוויין.

4 און עס איז געווען, ווען יְשַעיָהו איז נאָך ניט געווען אַרויסגעגאַנגען
פֿון דעם מיטלסטן הויף, איז דאָס וואָרט פֿון גאָט געווען צו אים,
אַזוי צו זאָגן: 5 קער זיך אום, און זאָלסט זאָגן צו חִזקִיָהו דעם
פֿירשט פֿון מײַן פֿאָלק: אַזוי האָט געזאָגט יהוה דער גאָט פֿון דײַן
פֿאָטער דָוִדן: איך האָב געהערט דײַן תּפֿילה, איך האָב געזען דײַן
טרער; זע, איך הייל דיך; אויפֿן דריטן טאָג וועסטו אַרויפֿגיין אין הויז
פֿון גאָט. 6 און איך וועל צולייגן צו דײַנע טעג פֿופֿצן יאָר, און פֿון
דער האַנט פֿון דעם מלך פֿון אשור וועל איך דיך און די דאָזיקע
שטאָט מציל זײַן, און איך וועל באַשירעמען די דאָזיקע שטאָט פֿון
מײַנעט וועגן און פֿון מײַן קנעכט דָוִדס וועגן.

7 און יְשַעיָהו האָט געזאָגט: נעם געפּרעסטע פֿײַגן. און זיי האָבן
גענומען און אַרויפֿגעטאָן אויפֿן אויסשלאַג, און ער איז גענעזן
געוואָרן.

8 און חִזקִיָהו האָט געזאָגט צו יְשַעיָהון: וואָס איז דער צייכן אַז גאָט
וועט מיך היילן, און איך וועל אַרויפֿגיין אויפֿן דריטן טאָג אין הויז פֿון
גאָט? 9 האָט יְשַעיָהו געזאָגט: דאָס וועט דיר זײַן דער צייכן פֿון גאָט,
אַז גאָט וועט טאָן די זאַך וואָס ער האָט גערעדט: זאָל דער שאָטן גיין
צען שטאַפּלען ווײַטער, אָדער זיך אומקערן צען שטאַפּלען? 10 האָט
יחִזקִיָהו געזאָגט: גרינג איז דעם שאָטן זיך אַראָפּצוגיין צען
שטאַפּלען; ניין, נײַערט דער שאָטן זאָל זיך אומקערן אויף צוריק צען
שטאַפּלען.

11 האָט יְשַעיָהו הנבִיא גערופֿן צו גאָט, און ער האָט אומגעקערט
דעם שאָטן צען שטאַפּלען צוריק אויף די שטאַפּלען וואָס ער האָט
געהאַט אַראָפּגענידערט אויף די שטאַפּלען פֿון אָחָזן.

12 אין יענער צײַט האָט בראֹדך-באַלְאַדָן דער זון פֿון באַלְאַדָנען, דער
מלך פֿון בָבֶל, געשיקט אַ בריוו און אַ מתּנה צו חִזקִיָהון, וואָרום ער
האָט געהערט אַז חִזקִיָהו איז געווען קראַנק. 13 און חִזקִיָהו האַט זיי
צוגעהערט, און ער האָט זיי געוויזן זײַן גאַנץ שאַצהויז, דאָס זילבער
און דאָס גאָלד, און די בשׂמים, און דאָס גוטע אייל, און דאָס גאַנצע
הויז פֿון זײַנע וואַפֿן, און אַלץ וואָס האָט זיך געפֿונען אין זײַנע
שאַצקאַמערן; ניט געווען אַ זאַך אין זײַן הויז, און אין זײַן גאַנצער
געוועלטיקייט, וואָס חִזקִיָהו האָט זיי ניט געוויזן.

14 איז יְשַעיָהו הנבִיא געקומען צום מלך יחִזקִיָהו, און האָט צו אים
געזאָגט: וואָס האָבן די דאָזיקע מענטשן געזאָגט? און פֿון וואַנען
קומען זיי צו דיר? האָט חִזקִיָהו געזאָגט: פֿון אַ ווײַטן לאַנד זײַנען זיי
געקומען, פֿון בָבֶל. 15 האָט ער געזאָגט: וואָס האָבן זיי געזען אין דײַן
הויז? האָט חִזקִיָהו געזאָגט: אַלץ וואָס איז אין מײַן הויז האָבן זיי
געזען: ניט געווען אַ זאַך אין מײַנע שאַצקאַמערן וואָס איך האָב זיי
ניט געוויזן.

16 האָט יְשַעיָהו געזאָגט צו חִזקִיָהון: הער דאָס וואָרט פֿון גאָט: 17
זע, טעג קומען, און אַלץ וואָס אין דײַן הויז, און וואָס דײַנע עלטערן
האָבן אָנגעקליבן ביז הײַנטיקן טאָג, וועט אַוועקגעטראָגן ווערן קיין
בָבֶל; קיין זאַך וועט ניט איבערבלײַבן, זאָגט גאָט. 18 און פֿון דײַנע זין
וואָס וועלן אַרויסגיין פֿון דיר, וואָס דו וועסט געבערן, וועט מען

נעמען, און זיי וועלן זײַן הויפֿדינער אין פּאַלאַץ פֿון דעם מלך פֿון בָּבֶל.

19 האָט חִזקִיָהו געזאָגט צו יְשַעיָהון: גוט איז דאָס וואָרט פֿון גאָט וואָס דו האָסט גערעדט. און ער האָט געזאָגט. פֿאַר וואָר, אויב שלום און זיכערקייט וועט זײַן אין מײַנע טעג!

20 און די איבעריקע זאַכן וועגן חִזקִיָהון, און זײַן גאַנצע גבֿורהשאַפֿט, און ווי ער האָט געמאַכט דעם טײַך און דעם גראָבן, און אַרײַנגעבראַכט וואַסער אין שטאָט, דאָס איז שוין באַשריבן אין בוך פֿון די צײַטגעשעענישן פֿון די מלכים פֿון יהודה.

21 און חִזקִיָהו האָט זיך געלייגט מיט זײַנע עלטערן, און זײַן זון מנשה איז געוואָרן מלך אויף זײַן אָרט.

כא

1 צוועלף יאָר איז מנשה אַלט געווען, אַז ער איז געוואָרן
מלך, און פֿינף און פֿופֿציק יאָר האָט ער געקיניגט אין
ירושלים. און דער נאָמען פֿון זײַן מוטער איז געווען חֶפצִי-בָה.

2 און ער האָט געטאָן וואָס איז שלעכט אין די אויגן פֿון גאָט, אַזוי
ווי די אומווערדיקייטן פֿון די פֿעלקער וואָס גאָט האָט פֿאַרטריבן פֿון
פֿאַר די קינדער פֿון ישׂראל. 3 און ער האָט אָפּגעבויט די בָמות וואָס
זײַן פֿאָטער חִזקִיָהו האָט צעשטערט, און ער האָט אויפֿגעשטעלט
מזבחות צו בַעַל, און האָט געמאַכט אַן אֲשֵרָה, און ווי אַחאבֿ דער
מלך פֿון ישׂראל האָט געטאָן, און ער האָט זיך געבוקט צום גאַנצן
חיל פֿון הימל, און זיי געדינט. 4 און ער האָט געבויט מזבחות אין
הויז פֿון גאָט, וואָס גאָט האָט געזאָגט: אין ירושלים וועל איך טאָן
מײַן נאָמען. 5 און ער האָט געבויט מזבחות צום גאַנצן חיל פֿון הימל
אין בײדע הויפֿן פֿון גאָטס הויז. 6 און ער האָט געמאַכט דורכגיין זײַן
זון דורכן פֿײַער, און האָט געברויכט צייכנזעערײַ און געצויבערט, און
אײַנגעשאַפֿט גײַסטערזעער און טויטנבאַשווערער; ער האָט געמערט
צו טאָן שלעכטס אין די אויגן פֿון גאָט, צו דערצערענען. 7 און ער
האָט אַרײַנגעשטעלט דעם געץ פֿון דער אֲשֵרָה וואָס ער האָט
געמאַכט, אין דעם הויז וואָס גאָט האָט געזאָגט צו דָוִדן און צו זײַן
זון שלמהן: אין דעם דאָזיקן הויז און אין ירושלים וואָס איך האָב

אויסדערוויילט פֿון אַלע שבֿטים פֿון ישׂראל, וועל איך טאָן מײַן
נאָמען אויף אייביק, 8 און איך וועל מער ניט פֿאַרוואָגלען דעם פֿוס
פֿון ישׂראל פֿון דער ערד וואָס איך האָב געגעבן זייערע עלטערן, אויב
זיי וועלן נאָר היטן צו טאָן אַזוי ווי אַלץ וואָס איך האָב זיי באַפֿוילן,
און לויט דער גאַנצער תּורה וואָס מײַן קנעכט משה האָט זיי
באַפֿוילן. 9 אָבער זיי האָבן ניט צוגעהערט; און מנשה האָט זיי
פֿאַרפֿירט צו טאָן מער שלעכטס ווי די פֿעלקער וואָס גאָט האָט
פֿאַרטיליקט פֿון פֿאַר די קינדער פֿון ישׂראל.

10 און גאָט האָט גערעדט דורך זײַנע קנעכט די נבֿיאים, אַזוי צו
זאָגן: 11 ווײַל מנשה דער מלך פֿון יהודה האָט געטאָן די דאָזיקע
אומווערדיקייטן, איז באַגאַנגען ערגערס ווי אַלץ וואָס די אמורים
וואָס פֿאַר אים האָבן געטאָן, און האָט אויך געמאַכט זינדיקן יהודה
מיט זײַנע אָפּגעטער, 12 דרום האָט אַזוי געזאָגט יהוה דער גאָט פֿון
ישׂראל: זע, איך ברענג אַן אומגליק אויף ירושלים און יהודה, אַז
איטלעכער וואָס הערט עס, וועלן קלינגען זײַנע ביידע אויערן. 13 און
איך וועל ציִען אויף ירושלים די מעסטשנור פֿון שומרון, און די
וואָגשנור פֿון אַחאָבֿס הויז; און איך וועל אויסווישן ירושלים, אַזוי ווי
מע ווישט אויס אַ שיסל, אויסגעווישט און אומגעקערט אויף איר
פּנים. 14 און איך וועל אַוועקוואַרפֿן דעם איבערבלײַב פֿון מײַן אַרב,
און וועל זיי געבן אין דער האַנט פֿון זייערע פֿײַנט, און זיי וועלן זײַן
צו רויב און צו אויסרויבונג פֿאַר אַלע זייערע פֿײַנט. 15 ווײַל זיי האָבן
געטאָן וואָס איז שלעכט אין מײַנע אויגן, און האָבן מיך
דערצערנט פֿון דעם טאָג וואָס זייערע עלטערן זײַנען אַרויסגעגאַנגען
פֿון מצרים און ביז אויף הײַנטיקן טאָג.

16 און אויך אומשולדיק בלוט האָט מנשה פֿאַרגאָסן זייער פֿיל, ביז
ער האָט אָנגעפֿילט ירושלים פֿון עק צו עק; אחוץ זײַן זינד וואָס ער
האָט געמאַכט זינדיקן יהודה, צו טאָן וואָס איז שלעכט אין די אויגן
פֿון גאָט.

17 און די איבעריקע זאַכן וועגן מנשהן, און אַלץ וואָס ער האָט
געטאָן, און זײַן זינד וואָס ער האָט געזינדיקט, דאָס איז שוין
באַשריבן אין בוך פֿון די צײַטגעשעענישן פֿון די מלכים פֿון יהודה.

18 און מנשה האָט זיך געלייגט מיט זײַנע עלטערן, און ער איז
באַגראָבן געוואָרן אין דעם גאָרטן פֿון זײַן הויז, אין דעם גאָרטן פֿון
עוזאָן. און זײַן זון אָמוֹן איז געוואָרן מלך אויף זײַן אָרט.

19 צוויי און צוואַנציק יאָר איז אָמוֹן אַלט געווען. אַז ער איז געוואָרן
מלך, און צוויי יאָר האָט ער געקיניגט אין ירושלים. און דער נאָמען
פֿון זײַן מוטער איז געווען משוּלֶמֶת די טאָכטער פֿון חָרוּצן, פֿון
יָטבָה.

20 און ער האָט געטאָן וואָס איז שלעכט אין די אויגן פֿון גאָט, אַזוי
ווי זײַן פֿאָטער מנשה האָט געטאָן. 21 און ער איז געגאַנגען אין אַל
דעם וועג וואָס זײַן פֿאָטער איז געגאַנגען, און ער האָט געדינט די
אָפּגעטער וואָס זײַן פֿאָטער האָט געדינט, און האָט זיך צו זיי
געבוקט. 22 און ער האָט פֿאַרלאָזן יהוה דעם גאָט פֿון זײַנע עלטערן,
און איז ניט געגאַנגען אין דעם וועג פֿון יהוה.

23 און די קנעכט פֿון אָמוֹנען האָבן געמאַכט אַ בונט אויף אים, און
האָבן געטייט דעם מלך אין זײַן הויז. 24 און דאָס פֿאָלק פֿון לאַנד
האָט דערשלאָגן אַלע וואָס האָבן געמאַכט דעם בונט אויף דעם מלך
אָמוֹן. און דאָס פֿאָלק פֿון לאַנד האָט געמאַכט זײַן זון יֹאשִיָהון פֿאַר
מלך אויף זײַן אָרט.

25 און די איבעריקע זאַכן פֿון אָמוֹנען וואָס ער האָט געטאָן, זיי
זײַנען שוין באַשריבן אין בוך פֿון די צײַטגעשעעניש פֿון די מלכים
פֿון יהודה.

26 און מע האָט אים באַגראָבן אין זײַן קבֿר, אין דעם גאָרטן פֿון
עוזאָן. און זײַן זון יֹאשִיָהו איז געוואָרן מלך אויף זײַן אָרט.

כב 1 אַכט יאָר איז יֹאשִׁיָהו אַלט געווען, אַז ער איז געוואָרן
מלך, און איין און דרײַסיק יאָר האָט ער געקיניגט אין
ירושלים. און דער נאָמען פֿון זײַן מוטער איז געווען ידידָה די
טאָכטער פֿון עֲדָיָהן, פֿון בָּצקַת.

2 און ער האָט געטאָן וואָס איז רעכטפֿאַרטיק אין די אויגן פֿון גאָט,
און ער איז געגאַנגען אין אַל דעם וועג פֿון זײַן פֿאָטער דָוִדן, און
האָט זיך ניט אָפּגעקערט רעכטס אָדער לינקס.

3 און עס איז געווען אין אַכצנטן יאָר פֿון מלך יֹאשִׁיָהו, האָט דער
מלך געשיקט שָׁפָן דעם זון פֿון אֲצַליָהו, דעם זון פֿון משולָמען, דעם
שרײַבער, אין הויז פֿון גאָט, אַזוי צו זאָגן: 4 גיי אַרויף צו חִלקִיָהו
דעם כּהן-גדול, און זאָל ער צונויפֿציילן דאָס געלט וואָס איז
געבראַכט געוואָרן אין הויז פֿון גאָט, וואָס די שוועלהיטערס האָבן
געזאַמלט פֿון פֿאָלק. 5 און זאָל מען עס געבן אויף דער האַנט פֿון די
ווערקמײַנסטערס וואָס זײַנען געשטעלט איבער דעם הויז פֿון גאָט;
און זיי זאָלן עס געבן צו די בַעַל-מלאָכות, וואָס אין הויז פֿון גאָט,
אויף צו פֿאַרריכטן די צעבראָכענע ערטער פֿון הויז; 6 צו די
האָלצמײַנסטערס, און צו די בוימײַנסטערס, און צו די מויערער, און
אויף צו קויפֿן האָלץ און געהאַקטע שטיינער, צו פֿאַרריכטן דאָס
הויז. 7 און מע זאָל זיך ניט רעכענען מיט זיי וועגן דעם געלט וואָס
ווערט געגעבן אויף זייער האַנט, ניײַערט אויף נאמנות זאָלן זיי
אַרבעטן.

8 און חִלקִיָהו דער כּהן-גדול האָט געזאָגט צו שָׁפָן דעם שרײַבער:
דאָס בוך פֿון דער תּורה האָב איך געפֿונען אין הויז פֿון גאָט. און
חִלקִיָהו האָט געגעבן דאָס בוך צו שָׁפָנען, און ער האָט עס
איבערגעלייענט.

9 און שָׁפָן דער שרײַבער איז געקומען צום מלך, און האָט געבראַכט
דעם מלך אַן ענטפֿער, און האָט געזאָגט: דײַנע קנעכט האָבן
אויסגעשאָטן דאָס געלט וואָס האָט זיך געפֿונען אין הויז, און זיי
האָבן עס געגעבן אויף דער האַנט פֿון די ווערקמײַנסטערס וואָס
זײַנען געשטעלט איבער דעם הויז פֿון גאָט.

10 און שָׁפָן דער שרײַבער האָט דערציילט דעם מלך, אַזוי צו זאָגן:
חִלקִיָהו דער כּהן האָט מיר געגעבן אַ בוך. און שָׁפָן האָט עס

געלייענט פֿאַרן מלך. 11 און עס איז געווען, ווי דער מלך האָט
געהערט די ווערטער פֿון דעם בוך פֿון דער תּורה, אַזוי האָט ער
צעריסן זײַנע קליידער. 12 און דער מלך האָט באַפֿוילן חִלקִיָהו דעם
כּהן, און אַחִיקָם דעם זון פֿון שָׁפָנען, און עַכבור דעם זון פֿון מִיכָיָהו,
און שָׁפָן דעם שרײַבער, און עֲשָׂיָה דעם מלכס דינער אַזוי צו זאָגן: 13
גייט פֿרעגט בײַ גאָט פֿאַר מיר, און פֿאַר דעם פֿאָלק, און פֿאַר גאַנץ
יהודה, וועגן די ווערטער פֿון דעם דאָזיקן געפֿונענעם בוך, וואָרום
גרויס איז דער גרימצאָרן פֿון גאָט וואָס איז אָנגעצונדן אויף אונדז,
פֿאַר וואָס אונדזערע עלטערן האָבן ניט צוגעהערט צו די ווערטער
פֿון דעם דאָזיקן בוך, צו טאָן אַזוי ווי אַלץ וואָס איז אָנגעשריבן פֿאַר
אונדז.

14 איז געגאַנגען חִלקִיָהו דער כּהן, און אַחִיקָם, און עַכבור, און שָׁפָן,
און עֲשָׂיָה, צו חולדָה דער נבֿיאָה, דער ווײַב פֿון שַׁלום דעם זון פֿון
תִּקוָה דעם זון פֿון חַרחַסן, דעם קליידער-היטער– און זי האָט
געוווינט אין ירושלים, אין צווייטן שטאָטפֿערטל– און זיי האָבן
גערעדט צו איר. 15 האָט זי צו זיי געזאָגט: אַזוי האָט געזאָגט יהוה
דער גאָט פֿון ישׂראל: זאָגט צו דעם מאַן וואָס האָט אײַך געשיקט צו
מיר: 16 אַזוי האָט גאָט געזאָגט: זע, איך ברענג אַן אומגליק אויף
דעם דאָזיקן אָרט און אויף זײַנע באַוווינער– אַלע ווערטער פֿון דעם
בוך וואָס דער מלך פֿון יהודה האָט געלייענט; 17 דערפֿאַר וואָס זיי
האָבן מיך פֿאַרלאָזן, און האָבן גערייכערט צו פֿרעמדע געטער, כּדי
מיך צו דערצערענען מיט אַלע מעשׂים פֿון זייערע הענט, דרום וועט
מײַן גרימצאָרן זיך אָנצינדן אויף דעם דאָזיקן אָרט, און וועט ניט
פֿאַרלאָשן ווערן. 18 און צו דעם מלך פֿון יהודה וואָס שיקט אײַך
פֿרעגן בײַ גאָט, צו אים זאָלט איר אַזוי זאָגן: אַזוי האָט געזאָגט יהוה
דער גאָט פֿון ישׂראל: וועגן די ווערטער וואָס דו האָסט געהערט, 19
איז, ווײַל דײַן האַרץ איז ווייך געוואָרן, און ביסט געוואָרן
אונטערטעניק פֿאַר גאָט ווען דו האָסט געהערט וואָס איך האָב
גערעדט אויף דעם דאָזיקן אָרט און אויף זײַנע באַוווינער, אַז זיי
וועלן ווערן פֿאַר אַ שרעק און פֿאַר אַ קללה, און האָסט צעריסן דײַנע
קליידער, און האָסט געוויינט פֿאַר מיר, האָב איך אויך צוגעהערט,
זאָגט גאָט. 20 דרום זע, איך זאַמל דיך אײַן צו דײַנע עלטערן, און
וועסט אײַנגעזאַמלט ווערן אין דײַן קבֿר בשלום, און דײַנע אויגן
וועלן ניט זען דאָס גאַנצע בייז וואָס איך ברענג אויף דעם דאָזיקן
אָרט.

און זיי האָבן געבראַכט צום מלך דעם ענטפֿער.

כג

1 און דער מלך האָט געשיקט, און מע האָט אײַנגעזאַמלט צו
אים אַלע עלטסטע פֿון יהודה און ירושלים. 2 און דער מלך
איז אַרויפֿגעגאַנגען אין הויז פֿון גאָט, און אַלע מענער פֿון יהודה און
אַלע באַוווינער פֿון ירושלים מיט אים, און די כּהנים, און די נבֿיאים,
און דאָס גאַנצע פֿאָלק פֿון קליין ביז גרויס. און ער האָט געלייענט
אין זייערע אויערן אַלע ווערטער פֿון דעם בוך פֿון בונד וואָס איז
געפֿונען געוואָרן אין הויז פֿון גאָט. 3 און דער מלך האָט זיך
געשטעלט אויף אַ בימה, און ער האָט געשלאָסן אַ בונד פֿאַר גאָט,
צו גיין נאָך גאָט, און צו היטן זײַנע געבאָט און זײַנע אָנזאָגן און זײַנע
געזעצן מיטן גאַנצן האַרצן און מיט דער גאַנצער זעל, מקיים צו זײַן
די ווערטער פֿון דעם דאָזיקן בונד וואָס שטייען געשריבן אין דעם
דאָזיקן בוך. און דאָס גאַנצע פֿאָלק איז צוגעשטאַנען צו דעם בונד.

4 און דער מלך האָט באַפֿוילן חִלקִיָהו דעם כּהן-גדול, און די אונטער-
כּהנים, און די שוועלהיטערס, אַרויסצוטראָגן פֿון דעם טעמפּל פֿון
גאָט אַלע כּלים וואָס זײַנען געמאַכט געוואָרן פֿאַר בַעַל, און פֿאַר דער
אַשֵרָה, און פֿאַר דעם גאַנצן חיל פֿון הימל; און ער האָט זיי
פֿאַרברענט דרויסן פֿון ירושלים אין די פֿעלדער פֿון קִדרון, און האָט
אַוועקגעטראָגן זייער אַש קיין בֵית-אֵל. 5 און ער האָט אָפּגעשאַפֿט די
פּריסטער וואָס די מלכים פֿון יהודה האָבן אויפֿגעזעצט, און וואָס
האָבן גערייכערט אויף די בָמות, אין די שטעט פֿון יהודה און אין די
אַרומיקע ערטער פֿון ירושלים; און די וואָס האָבן גערייכערט צו
בַעַל, צו דער זון, און צו דער לבָנה, און צו די מזלות, און צום גאַנצן
חיל פֿון הימל. 6 און ער האָט אַרויסגעטראָגן די אַשֵרָה פֿון דעם הויז
פֿון גאָט דרויסן פֿון ירושלים צום טײַך קִדרון, און האָט זי פֿאַרברענט
בײַם טײַך קִדרון, און צעמאָלן אויף שטויב, און צעוואָרפֿן איר שטויב
אויף די קבָרים פֿון די קינדער פֿון פֿאָלק. 7 און ער האָט צעבראָכן די
הײַזער פֿון די שאַנדמענער וואָס אין הויז פֿון גאָט, וואָס די ווײַבער
פֿלעגן דאָרטן וועבן צודעקן פֿאַר דער אַשֵרָה. 8 און ער האָט
צונויפֿגעבראַכט אַלע כּהנים פֿון די שטעט פֿון יהודה, און האָט
פֿאַראומרייניקט די בָמות וואָס די כּהנים האָבן דאָרטן גערייכערט,
פֿון גֶבַע ביז באֵר-שֶבַע; און ער האָט צעבראָכן די בָמות פֿון די טויערן

װאָס בײַם טױערײַנגאַנג פֿון יהושוע דעם שטאָטהאַר, װאָס אױף
דער לינקער זײַט פֿון דעם װאָס קומט אַרײַן אין שטאָטטױער. 9
אָבער די כֹּהנים פֿון די בָּמות זײַנען ניט אַרױפֿגעגאַנגען צום מזבח
פֿון גאָט אין ירושלים; נײַערט זײ האָבן געגעסן דאָס אומגעזײַערטע
ברױט צװישן זײערע ברידער.

10 און ער האָט פֿאַראומרײניקט תּוֹפֿת װאָס אין טאָל פֿון בן־הִנום,
אַז קײנער זאָל ניט מאַכן דורכגײן זײַן זון אָדער זײַן טאָכטער דורכן
פֿײַער צו מוֹלֶך. 11 און ער האָט אָפּגעשאַפֿט די פֿערד װאָס די מלכים
פֿון יהוּדה האָבן געגעבן צו דער זון בײַם אײַנגאַנג פֿון דעם הױז פֿון
גאָט, לעבן דער קאַמער פֿון נְתַן־מלך דעם הױפֿדינער, װאָס אין די
פֿאָרהױפֿן; און די רײַטװעגן פֿון דער זון האָט ער פֿאַרברענט אין
פֿײַער. 12 און די מזבחות װאָס אױפֿן דאַך פֿון אָחָזעס אױבערשטוב,
װאָס די מלכים פֿון יהוּדה האָבן געמאַכט, און די מזבחות װאָס
מנשה האָט געמאַכט אין בײדע הױפֿן פֿון גאָטס הױז, האָט צעבראָכן
דער מלך און צעהאַקט פֿון דאָרטן, און אַרײַנגעװאָרפֿן זײער שטױב
אין טײַך קִדרון. 13 אױך די בָּמות װאָס פֿאַר ירושלים, װאָס אױף דער
רעכטער זײַט פֿון דעם באַרג פֿון פֿאַרדאַרבער, װאָס שלמה דער מלך
פֿון ישׂראל האָט געבױט צו עשתּוֹרות, דער אומװערדיקײט פֿון די
צידונים, און צו כְּמוש, דער אומװערדיקײט פֿון מואָבֿ, און צו
מִלכּום, דער אומװערדיקײט פֿון די קינדער פֿון עמון, האָט דער מלך
פֿאַראומרײניקט. 14 און ער האָט צעבראָכן די זײַלשטײנער, און
אָפּגעהאַקט די געצנבײמער, און אָנגעפֿילט זײער אָרט מיט בײנער
פֿון מענטשן.

15 און אױך דעם מזבח װאָס אין בֵּית־אֵל, די בָּמָה װאָס יָרָבעָם דער
זון פֿון נבֿטן װאָס האָט געמאַכט זינדיקן ישׂראל, האָט געמאַכט, אױך
יענעם מזבח און די בָּמָה האָט ער צעבראָכן; און ער האָט
פֿאַרברענט די בָּמָה, און צעמאָלן אױף שטױב; און ער האָט
פֿאַרברענט די אַשֵׁרָה.

16 און װי יֹאשִׁיָהו האָט זיך אומגעדרײט, אַזױ האָט ער געזען די
קבֿרים װאָס דאָרטן אױפֿן באַרג, און ער האָט געשיקט, און האָט
אַרױסגענומען די בײנער פֿון די קבֿרים, און פֿאַרברענט אױפֿן מזבח,
און האָט אים פֿאַראומרײניקט, אַזױ װי דאָס װאָרט פֿון גאָט װאָס

עס האָט אויסגערופֿן דער געטלעכער מאַן וואָס האָט אויסגערופֿן די
דאָזיקע זאַכן.

17 און ער האָט געזאָגט: וואָס איז יענער צייכן וואָס איך זע? האָבן
די מענטשן פֿון שטאָט צו אים געזאָגט: דאָס איז דער קבֿר פֿון דעם
געטלעכן מאַן וואָס איז געקומען פֿון יהודה, און האָט אויסגערופֿן די
דאָזיקע זאַכן וואָס דו האָסט געטאָן צו דעם דאָזיקן מזבח אין בֵית-
אֵל. 18 האָט ער צו זיי געזאָגט: לאָזט אים אין רו; קיינער זאָל ניט
רירן זײַנע ביינער. האָבן זיי אויסגעלאָזט זײַנע ביינער מיט די ביינער
פֿון דעם נבֿיא וואָס איז אַרויסגעקומען פֿון שומרון.

19 און אויך אַלע הײַזער פֿון די בָמות וואָס אין די שטעט פֿון
שומרון, וואָס די מלכים פֿון ישׂראל האָבן געמאַכט צו דערצערענען
[גאָט], האָט יֹאשִיָהו אָפּגעטאָן, און ער האָט געטאָן צו זיי אַזוי ווי
אַלע טוּונגען וואָס ער האָט געטאָן אין בֵית-אֵל. 20 און ער האָט
געשלאַכט אַלע כֹּהנים פֿון די בָמות וואָס זײַנען דאָרטן געווען, אויף
די מזבחות, און האָט פֿאַרברענט ביינער פֿון מענטשן אויף זיי.

און ער האָט זיך אומגעקערט קיין ירושלים.

21 און דער מלך האָט באַפֿוילן דעם גאַנצן פֿאָלק, אַזוי צו זאָגן:
מאַכט אַ קרבן-פּסח צו יהוה אײַער גאָט, אַזוי ווי עס שטייט געשריבן
אין דעם דאָזיקן בוך פֿון בונד. 22 וואָרום אַזאַ ווי דער דאָזיקער
קרבן-פּסח איז ניט געמאַכט געוואָרן פֿון די טעג פֿון די שופֿטים וואָס
האָבן געמשפּט ישׂראל, און אין אַלע טעג פֿון די מלכים פֿון ישׂראל,
און די מלכים פֿון יהודה. 23 נאָר אין אַכצנטן יאָר פֿון מלך יֹאשִיָהון
איז געמאַכט געוואָרן דער דאָזיקער קרבן-פּסח צו גאָט אין ירושלים.

24 און אויך די גײַסטערזעער און די טויטנבאַשווערער, און די
תּרפֿים, און די אָפּגעטער, און אַלע אומווערדיקייטן, וואָס זײַנען
געזען געוואָרן אין לאַנד יהודה און אין ירושלים, האָט יֹאשִיָהו
אויסגעראַמט, כּדי מקיים צו זײַן די ווערטער פֿון דער תּורה וואָס
שטייען געשריבן אין דעם בוך וואָס חִלקִיָהו דער כֹּהן האָט געפֿונען
אין הויז פֿון גאָט.

25 און אַזאַ ווי ער איז ניט געווען קיין מלך פֿאַר אים, וואָס זאָל זיך
אומקערן צו גאָט מיט זײַן גאַנצן האַרצן און מיט זײַן גאַנצער זעל

און מיט זײַן גאַנצן כּוח, לויט דער גאַנצער תּורה פֿון משהן; און נאָך אים איז ניט אויפֿגעשטאַנען אַזאַ ווי ער.

26 אָבער גאָט האָט זיך ניט אָפּגעקערט פֿון זײַן גרויסן גרימצאָרן ווען זײַן צאָרן האָט געגרימט אויף יהודה, פֿאַר אַלע דערצערענונגען וואָס מנשה האָט אים דערצערנט. 27 און גאָט האָט געזאָגט: אויך יהודה וועל איך אָפּטאָן פֿון מײַן פּנים, אַזוי ווי איך האָב אָפּגעטאָן ישׂראל; און איך וועל פֿאַראַכטן די דאָזיקע שטאָט וואָס איך האָב אויסדערווײלט, ירושלים, און דאָס הויז וואָס איך האָב געזאָגט: מײַן נאָמען זאָל דאָרטן זײַן.

28 און די איבעריקע זאַכן וועגן יאשִׁיָהון, און אַלץ וואָס ער האָט געטאָן, דאָס איז שוין באַשריבן אין בוך פֿון די צײַטגעשעענישען פֿון די מלכים פֿון יהודה.

29 אין זײַנע טעג איז אַרויפֿגעגאַנגען פּרעה-נכו דער מלך פֿון מצרים אויף דעם מלך פֿון אשור, בײַם טײַך פּרת, און דער מלך יאשִׁיָהו איז אים געגאַנגען אַקעגן; און ער האָט אים געטייט אין מגִדו, ווי ער האָט אים דערזען. 30 האָבן זײַנע קנעכט אים אַוועקגעפֿירט אַ טויטן פֿון מגִדו, און זיי האָבן אים געבראַכט קיין ירושלים, און האָבן אים באַגראָבן אין זײַן קבֿר.

און דאָס פֿאָלק פֿון לאַנד האָט גענומען יהוֹאָחָז דעם זון פֿון יאשִׁיָהון, און זיי האָבן אים געזאַלבט, און אים געמאַכט פֿאַר מלך אויף זײַן פֿאָטערס אָרט.

31 דרײַ און צוואַנציק יאָר איז יהוֹאָחָז אַלט געווען, אַז ער איז געוואָרן מלך, און דרײַ חדשים האָט ער געקיניגט אין ירושלים. און דער נאָמען פֿון זײַן מוטער איז געווען חֲמוּטַל, די טאָכטער פֿון יִרמיָהון, פֿון לִבנָה.

32 און ער האָט געטאָן וואָס איז שלעכט אין די אויגן פֿון גאָט, אַזוי ווי אַלץ וואָס זײַנע עלטערן האָבן געטאָן.

33 און פּרעה-נכו האָט אים אײַנגעשפּאַרט אין רִבלָה, אין לאַנד חמת, אַז ער זאָל ניט קיניגן אין ירושלים. און ער האָט אַרויפֿגעלייגט אַ

שטראָף אויפֿן לאַנד, הונדערט צענטנער זילבער, און אַ צענטנער גאָלד.

34 און פּרעה-נכו האָט געמאַכט אֶלְיָקִים דעם זון פֿון יֹאשִׁיָהון פֿאַר מלך אויף דעם אָרט פֿון זײַן פֿאָטער יֹאשִׁיָהון, און ער האָט אומגעביטן זײַן נאָמען אויף יהויָקים. און יהואָחָזן האָט ער אַוועקגענומען; און ער איז געקומען קיין מצרים, און איז דאָרטן געשטאָרבן.

35 און דאָס זילבער און דאָס גאָלד האָט יהויָקים געגעבן צו פּרעהן; אָבער ער האָט אָפּגעשאַצט דאָס לאַנד, כּדי צו געבן דאָס געלט לויט דעם באַפֿעל פֿון פּרעהן; פֿון איטלעכן לויט זײַן אָפּשאַצונג האָט ער אויפֿגעמאָנט דאָס זילבער און דאָס גאָלד פֿון דעם פֿאָלק פֿון לאַנד, כּדי צו געבן צו פּרעה-נכון.

36 פֿינף און צוואַנציק יאָר איז יהויָקים אַלט געווען, אַז ער איז געוואָרן מלך, און עלף יאָר האָט ער געקיניגט אין ירושלים. און דער נאָמען פֿון זײַן מוטער איז געווען זבֿוּדָה די טאָכטער פֿון פְּדָיָה, פֿון רוּמָה.

37 און ער האָט געטאָן וואָס איז שלעכט אין די אויגן פֿון גאָט, אַזוי ווי אַלץ וואָס זײַנע עלטערן האָבן געטאָן.

כד

1 אין זײַנע טעג איז אַרויפֿגעגאַנגען נבֿוּכַדנֶאצַר דער מלך פֿון בָּבֶל, און יהויָקים איז געווען אַ קנעכט צו אים דרײַ יאָר; דערנאָך האָט ער זיך אָפּגעקערט און האָט ווידערשפּעניקט אָן אים.

2 און גאָט האָט אָנגעשיקט אויף אים באַנדעס פֿון כַּשׂדים, און באַנדעס פֿון ארם, און באַנדעס פֿון מואָבֿ, און באַנדעס פֿון די קינדער פֿון עמון; און ער האָט זיי אָנגעשיקט אויף יהודה, כּדי עס אונטערצוברענגען, אַזוי ווי דאָס וואָרט פֿון גאָט וואָס ער האָט
גערעדט דורך זײַנע קנעכט די נבֿיאים. 3 נאָר לויט דעם מויל פֿון גאָט
איז דאָס געווען אויף יהודה, כּדי זיי אָפּצוטאָן פֿון זײַן פּנים, פֿאַר די
זינד פֿון מנשהן, לויט אַלץ וואָס ער האָט געטאָן. 4 און אויך פֿאַר
דעם אומשולדיקן בלוט וואָס ער האָט פֿאַרגאָסן, ביז ער האָט

אָנגעפֿילט ירושלים מיט אומשולדיק בלוט; און גאָט האָט ניט
געוואָלט פֿאַרגעבן.

5 און די איבעריקע זאַכן וועגן יהויָקימען, און אַלץ וואָס ער האָט
געטאָן, דאָס איז שוין באַשריבן אין בוך פֿון די צײַטגעשעענישן פֿון
די מלכים פֿון יהודה.

6 און יהויָקים האָט זיך געלייגט מיט זײַנע עלטערן, און זײַן זון
יהויָכין איז געוואָרן מלך אויף זײַן אָרט.

7 און דער מלך פֿון מצרים איז מער ווידער ניט אַרויסגעגאַנגען פֿון
זײַן לאַנד, וואָרום דער מלך פֿון בָבֿל האָט צוגענומען, פֿון דעם באַך
פֿון מצרים ביז דעם טײַך פּרת, אַלץ וואָס געהערט צום מלך פֿון
מצרים.

8 אַכצן יאָר איז יהויָכין אַלט געווען, אַז ער איז געוואָרן מלך, און
דרײַ חדשים האָט ער געקיניגט אין ירושלים און דער נאָמען פֿון זײַן
מוטער איז געווען נחושתּאָ די טאָכטער פֿון אֶלנָתָנען, פֿון ירושלים.

9 און ער האָט געטאָן וואָס איז שלעכט אין די אויגן פֿון גאָט, אַזוי
ווי אַלץ וואָס זײַן פֿאָטער האָט געטאָן.

10 אין יענער צײַט זײַנען די קנעכט פֿון נבֿוכַדנֶאצַר דעם מלך פֿון
בָבֿל אַרויפֿגעגאַנגען אויף ירושלים, און די שטאָט איז געקומען אין
באַלעגערונג. 11 און נבֿוכַדנֶאצַר דער מלך פֿון בָבֿל איז געקומען אויף
דער שטאָט, בעת זײַנע קנעכט האָבן געלעגערט אויף איר.

12 איז יהויָכין דער מלך פֿון יהודה אַרויסגעגאַנגען צו דעם מלך פֿון
בָבֿל, ער, און זײַן מוטער, און זײַנע קנעכט, און זײַנע האַרן, און זײַנע
הויפֿדינער; און דער מלך פֿון בָבֿל האָט אים אַוועקגענומען אין אַכטן
יאָר פֿון זײַן מלוכה.

13 און ער האָט אַרויסגעצויגן פֿון דאָרטן אַלע אוצרות פֿון גאָטס
הויז, און די אוצרות פֿון מלכס הויז; און ער האָט צעהאַקט אַלע
גילדערנע כּלים וואָס שלמה דער מלך פֿון ישׂראל האָט געמאַכט אין
דעם טעמפּל פֿון גאָט- אַזוי ווי גאָט האָט אָנגעזאָגט. 14 און ער האָט
פֿאַרטריבן גאַנץ ירושלים, און אַלע האַרן, און אַלע העלדישע

גִבורים, צען טויזנט געפֿאַנגענע, און אַלע מײַנסטערס און
שלעסערס; קײנער איז ניט געבליבן אחוץ די אָרימסטע פֿון דעם
פֿאָלק פֿון לאַנד; 15 און ער האָט פֿאַרטריבן יהוֹיָכינען קיין בָבֶל; אויך
דעם מלכס מוטער, און דעם מלכס ווײַבער, און זײַנע הויפֿדינער, און
די פּנֵי פֿון לאַנד, האָט ער אַוועקגעפֿירט אין גלות פֿון ירושלים קיין
בָבֶל. 16 און אַלע חילס-לײַט, זיבן טויזנט, און די מײַנסטערס און די
שלעסערס, טויזנט, אַלע, גִבורים וואָס טויגן צו מלחמה, זיי האָט
דער מלך פֿון בָבֶל געבראַכט אין גלות קיין בָבֶל.

17 און דער מלך פֿון בָבֶל האָט געמאַכט פֿאַר מלך אָנשטאָט אים זײַן
פֿעטער מַתַנְיָהן, און ער האָט אומגעביטן זײַן נאָמען אויף צִדקִיָהו.

18 איין און צוואַנציק יאָר איז צִדקִיָהו אַלט געווען, אַז ער איז
געוואָרן מלך, און עלף יאָר האָט ער געקיניגט אין ירושלים. און דער
נאָמען פֿון זײַן מוטער איז געווען חֲמוּטַל די טאָכטער פֿון יִרמְיָהון,
פֿון לִבנָה.

19 און ער האָט געטאָן וואָס איז שלעכט אין די אויגן פֿון גאָט, אַזוי
ווי אַלץ וואָס יהוֹיָקים האָט געטאָן. 20 פֿאַר וואָר, פֿון וועגן דעם
צאָרן פֿון גאָט איז דאָס געשען אויף ירושלים און יהודה, ביז ער
האָט זיי אַוועקגעוואָרפֿן פֿון זײַן פּנים.

און צִדקִיָהו האָט ווידערשפּעניקט אָן דעם מלך פֿון בָבֶל.

כה

1 און עס איז געווען אין נײַנטן יאָר פֿון זײַן מלוכה, אין
צענטן חודש, אין צענטן טאָג פֿון חודש, איז געקומערן
נְבוּכַדנֶאצַר דער מלך פֿון בָבֶל, ער און זײַן גאַנצער חיל, אויף
ירושלים, און ער האָט געלעגערט אויף איר, און זיי האָבן געבויט
באַלעגערונג רונד אַרום איר. 2 און די שטאָט איז געווען אין
באַלעגערונג ביזן עלפֿטן יאָר פֿון מלך צִדקִיָהו. 3 אין נײַנטן טאָג פֿון
[פֿירטן] חודש האָט זיך געשטאַרקט דער הונגער אין שטאָט, און עס
איז ניט געווען קיין ברויט פֿאַר דעם פֿאָלק פֿון לאַנד. 4 און די שטאָט
איז אײַנגעבראָכן געוואָרן, און אַלע מלחמה-לײַט [זײַנען אַנטלאָפֿן
בײַ נאַכט דורך דעם טויער צווישן די צוויי מויערן וואָס בײַם מלכס
גאָרטן- און די כַשׂדים זײַנען געווען רונד אַרום דער שטאָט- און [דער

מלך] איז אַוועק מיטן וועג פֿון פלוין. 5 אָבער דער חיל פֿון די כַּשׂדים
האָט נאָכגעיאָגט דעם מלך, און זיי האָבן אים אָנגעיאָגט אין די
פלוינען פֿון יריחו; און זײַן גאַנצער חיל איז צעלויפֿן פֿון אים. 6 און
זיי האָבן געכאַפּט דעם מלך, און האָבן אים אַרויפֿגעבראַכט צום מלך
פֿון בָּבֿל קיין רִבְלָה; און מע האָט אַרויסגעזאָגט אויף אים אַ משפּט.
7 און צִדקִיָהוס זין האָט מען געשאָכטן פֿאַר זײַנע אויגן; און
צִדקִיָהוס אויגן האָט ער בלינד געמאַכט, און ער האָט אים געשמידט
אין קופּערנע קייטן, און געבראַכט קיין בָּבֿל.

8 און אין פֿינפֿטן חודש, אין זיבעטן טאָג פֿון חודש- דאָס איז דאָס
נײַנצנטע יאָר פֿון מלך נבֿוכַדנֶאצַר דעם מלך פֿון בָּבֿל- איז געקומען
נבֿוזַראַדָן דער הויפּט פֿון דעם לײַב-חיל, דער קנעכט פֿון דעם מלך
פֿון בָּבֿל, קיין ירושלים. 9 און ער האָט פֿאַרברענט דאָס הויז פֿון גאָט,
און דאָס הויז פֿון מלך; אויך אַלע הײַזער פֿון ירושלים, ווּ נאָר אַ הויז
פֿון אַ גרויסן מאַן, האָט ער פֿאַרברענט אין פֿײַער. 10 און די מויערן
פֿון ירושלים רונד אַרום האָט דער גאַנצער חיל פֿון די כַּשׂדים וואָס
מיט דעם הויפּט פֿון דעם לײַב-חיל אײַנגעוואָרפֿן. 11 און דעם רעשט
פֿון פֿאָלק וואָס איז געבליבן אין שטאָט, און די אַריבערגעלאָפֿענע
וואָס זײַנען אַריבערגעלאָפֿן צו דעם מלך פֿון בָּבֿל, און דעם רעשט
פֿון המון, האָט נבֿוזַראַדָן דער הויפּט פֿון דעם לײַב-חיל איבערגעלאָזן
פֿאַר ווײַנגערטנירער און פֿאַר אַקערלײַט.

13 און די קופּערנע זײַלן וואָס אין הויז פֿון גאָט, און די געשטעלן,
און דעם קופּערנעם ים וואָס אין הויז פֿון גאָט, האָבן די כַּשׂדים
צעבראָכן, און אַוועקגעטראָגן דאָס קופּער דערפֿון קיין בָּבֿל. 14 אויך
די טעפּ, און די שופֿלען, און די שנייצמעסערס, און די שאָלן, און
אַלע קופּערנע כּלים וואָס מע פֿלעגט דינען מיט זיי, האָבן זיי
צוגענומען. 15 אויך די פֿײַערפֿאַנען, און די שפּרענגבעקנס, וואָס
גאָלד, גאָלד, און וואָס זילבער, זילבער, האָט דער הויפּט פֿון דעם
לײַב-חיל צוגענומען. 16 די צוויי זײַלן, דעם איין ים, און די געשטעלן,
וואָס שלמה האָט געמאַכט פֿאַר גאָטס הויז- דאָס קופּער פֿון אַלע די
דאָזיקע כּלים איז ניט געווען אָפּצוּוועגן. 17 אַכצן איילן איז געווען די
הייך פֿון איין זײַל און אַ קופּערנע קרוין איז געווען אויף אים; און די
הייך פֿון דער קרוין איז געווען דרײַ איילן; און אַ נעצווערק פֿון
מילגרוימען זײַנען געווען אויף דער קרוין רונד אַרום, אַלץ פֿון
קופּער;און דעסט גלײַכן צום צווייטן זײַל, איבער דעם נעצווערק.

18 און דער הויפּט פֿון דעם לײַב-חיל האָט גענומען שׂרָיָה דעם כֹּהן-
גדול, און צפַניָה דעם צווייטן כֹּהן, און די דרײַ שוועלהיטערס; 19 און
פֿון שטאָט האָט ער גענומען איין הויפּדינער וואָס איז געווען דער
אויפֿזעער איבער די מלחמה-לײַט, און פֿינף מענער פֿון די וואָס
פֿלעגן זען דעם מלכס פּנים, וואָס האָבן זיך געפֿונען אין שטאָט, און
דעם שרײַבער פֿון דעם חיל-פֿירער וואָס האָט אויפֿגענומען אין חיל
דאָס פֿאָלק פֿון לאַנד, און זעכציק מאַן פֿון דעם פֿאָלק פֿון לאַנד
וואָס האָבן זיך געפֿונען אין שטאָט. 20 און נבֿוזַראַדָן דער הויפּט פֿון
דעם לײַב-חיל האָט זיי גענומען, און האָט זיי אַוועקגעפֿירט צו דעם
מלך פֿון בָבֿל קיין רִבלָה. 21 און דער מלך פֿון בָבֿל האָט זיי געשלאָגן
און געטייט אין רִבלָה אין לאַנד חַמת. אַזוי איז יהוּדה אַוועק אין
גלות פֿון זײַן לאַנד.

22 און דאָס פֿאָלק וואָס איז געבליבן אין לאַנד יהוּדה, וואָס
נבֿוּכַדנֶאצַר דער מלך פֿון בָבֿל האָט איבערגעלאָזן- איבער זיי האָט ער
אויפֿגעזעצט גדַליָהו דעם זון פֿון אַחיקָם דעם זון פֿון שָפָנען.

23 און ווי אַלע הויפּטלײַט פֿון חיל, זיי מיט די מענטשן, האָבן
געהערט, אַז דער מלך פֿון בָבֿל האָט אויפֿגעזעצט גדַליָהון, אַזוי זײַנען
זיי געקומען צו גדַליָהון קיין מִצפָּה: און יִשמָעֵאל דער זון פֿון נתַניָהן,
און יוֹחָנן דער זון פֿון קָרֵחַן, און שׂרָיָה דער זון פֿון תַנחוּמתן, פֿון
נטוֹפָה, און יַאזַניָהוּ דער זון פֿון דעם מַעֲכָתי, זיי מיט זייערע
מענטשן. 24 און גדַליָהו האָט געשוואָרן זיי און זייערע מענטשן, און
האָט צו זיי געזאָגט: איר זאָלט ניט מורא האָבן פֿאַר די קנעכט פֿון די
כַּשׂדים; זיצט אין לאַנד, און דינט דעם מלך פֿון בָבֿל, און אײַך וועט
גוט זײַן.

25 אָבער עס איז געווען אין זיבעטן חודש, איז געקומען יִשמָעֵאל
דער זון פֿון נתַניָה דעם זון פֿון אֶלישָמָען, פֿון קיניגלעכן אָפּשטאַם,
און צען מענטשן מיט אים, און זיי האָבן געשלאָגן גדַליָהון, און ער
איז געשטאָרבן; אויך די יהודהער און די כַּשׂדים וואָס זײַנען געווען
מיט אים אין מִצפָּה. 26 און דאָס גאַנצע פֿאָלק פֿון קליין ביז גרויס,
און די הויפּטלײַט פֿון חיל, זײַנען אויפֿגעשטאַנען און זײַנען אַוועק
קיין מצרים, וואָרום זיי האָבן מורא געהאַט פֿאַר די כַּשׂדים.

27 און עס איז געווען אין זיבן און דרײַסיקסטן יאָר נאָך דעם גלות
פֿון יהויָכין דעם מלך פֿון יהודה, אין צוועלפֿטן חודש, אין זיבן און
צוואַנציקסטן טאָג פֿון חודש, האָט אֶוִיל-מרודַך דער מלך פֿון בָּבֿל,
אין דעם יאָר וואָס ער איז געוואָרן מלך, אויפֿגעהויבן דעם קאָפּ פֿון
יהויָכין דעם מלך פֿון יהודה, פֿון תּפֿיסה. 28 און ער האָט גערעדט צו
אים פֿרײַנטלעך, און האָט געשטעלט זײַן שטול איבער די שטולן פֿון
די מלכים וואָס בײַ אים אין בָּבֿל. 29 און ער האָט אומגעביטן זײַנע
תּפֿיסה-קליידער, און ער האָט געגעסן בײַ אים ברויט תּמיד אַלע
טעג פֿון זײַן לעבן. 30 און זײַן אויסקומעניש, אַ שטענדיקע
אויסקומעניש, איז אים געגעבן געוואָרן פֿון מלך טאָגטעגלעך אַלע
טעג פֿון זײַן לעבן.

© 2005 Dworkins and Leonard Prager. All Rights Reserved.